परिचयात्मक पुस्तिका

(आ.व. २०६५।६६ को उपलब्धी तथा
आ.व. २०६६।६७ को वार्षिक कार्यक्रमहरु समेत)

नेपाल सरकार

उद्योग मन्त्रालय

योजना तथा नीति विश्लेषण महाशाखा

सिंहदरवार, काठमाडौं

फोन नं. ४२११४३७, ४२११२९३, फ्याक्स नं. ४२११६१९

वेव साइटः www.moi.gov.np, ई-मेलः info@moi.gov.np

विषयसूची

१.	संक्षिप्त परिचय	१
२.	उद्योग मन्त्रालय	४
३.	उद्योग विभाग	१३
४.	खानी तथा भूगर्भ विभाग	२१
५.	घरेलु तथा साना उद्योग विभाग	२४
६.	नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल विभाग	३२
७.	कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय	३५
८.	घरेलु तथा साना उद्योग प्रशिक्षण केन्द्र (P1)	३८
९.	घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम (२७ जिल्ला) (P1)	४३
१०.	घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम (समिति) (P1)	४८
११.	घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम, (४८ जिल्ला) (P1)	५५
१२.	लघु उद्यम विकास कार्यक्रम (P1)	६०
१३.	औद्योगिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम (विशेष आर्थिक क्षेत्र समेत) (P2)	६४
१४.	खनिज अन्वेषण तथा विकास आयोजना (P2)	७३
१५.	औद्योगिक लगानी प्रबर्द्धन कार्यक्रम (P2)	७८
१६.	वातावरणीय क्षेत्र सहयोग कार्यक्रम (उर्जा कार्यक्रम समेत) (P2)	८२
१७.	पेट्रोलियम अन्वेषण परियोजना (P2)	८७
१८.	औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान (P2)	९२
१९.	भू-वैज्ञानिक सर्भेक्षण तथा अनुसन्धान आयोजना (P2)	९७
२१.	चालु आर्थिक वर्ष २०६६/६७ को बजेट वक्तव्यमा उल्लिखित उद्योग मन्त्रालयसँग सम्बन्धित मुख्य मुख्य नीति तथा कार्यक्रम (कार्यान्वयन कार्य योजना सहित)	१०२

१. संक्षिप्त परिचय

१.१ परिचय

हाम्रो जस्तो विकासोन्मुख देशको अर्थतन्त्रलाई सुदृढ एवं बलियो बनाउने एक मात्र आधार देशलाई औद्यागिकीकरणको दिशा तर्फ उन्मुख गराउनु हो। यसका लागि दीर्घकालिन सोच (Vision) सहित उपयुक्त एवं प्रभावकारी सँगठनात्मक व्यवस्थाको आवश्यकता पर्दछ। विकसित राष्ट्रको पहिचान तथा विकासोन्मुख देशहरूमा आर्थिक विकासको सूचकको रुपमा रहेको उद्योग क्षेत्रको सुदृढीकरण र विस्तार गर्दै यसको माध्यमबाट रोजगारी अभिवृद्धि गरी जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउदै सबल, सक्षम र आत्मनिर्भर अर्थतन्त्र निर्माणका लागि प्रमुख निर्यातजन्य उद्योगहरूको प्रवर्द्धन तथा विस्तारमा जोड दिने, स्थानीय सीप र स्रोतमा आधारित लघु, घरेलु तथा साना उद्योगहरूको प्रवर्द्धन गर्ने, औद्योगिक उत्पादनमा गुणस्तर तथा उत्पादकत्वमा अभिवृद्धि गर्ने, आन्तरिक द्वन्द्व तथा अन्य विविध समस्याबाट रुग्ण हुन पुगेका उद्योगहरूको पुनरुत्थानमा सघाउ पुऱ्याउने, औद्योगिक विकासका सन्दर्भमा क्षेत्रीय तथा विश्वव्यापी सँगठनहरूसँग गरिएका प्रतीव्रद्धताहरूको कार्यान्वयन गर्ने, खनिज अन्वेषण तथा उत्खनन् गरी उद्योगको लागि आवश्यक कच्चा पदार्थ जुटाउने जस्ता कार्यहरू संचालन गर्नु नितान्त आवश्यक हुन्छ। यस क्रममा यस क्षेत्रका नीतिगत, कानूनी तथा प्रक्रियागत पक्षहरूमा समसामयिक सुधारहरू गर्दै ठूला साना सबै उद्योगहरूमा लगानी मैत्री वातावरणको निर्माण गरी लगानी आकर्षित गर्ने तर्फ पनि आवश्यक पहल हुनु उत्तिकै जरुरी छ। यस कार्यमा नेपाल सरकारको केन्द्रिय निकायको रुपमा उद्योग मन्त्रालयबाट मुख्य भूमिका निर्वाह हुदै आएको छ।

उद्योग तथा औद्योगिक विकास, प्रवर्द्धन र संरक्षण, खानी तथा खनिज पदार्थ अन्वेषण, सर्वेक्षण, अध्ययन, अनुसन्धान सम्बन्धी नीति, योजना तथा कार्यक्रमको तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन, औद्योगिक क्षेत्र तथा विशेष आर्थिक क्षेत्र, औद्योगिक पूर्वाधार विकास, औद्योगिक संघ-संस्था, औद्योगिक नियोग, संयुक्त राष्ट्रसंघीय औद्योगिक विकास सँगठन तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय औद्योगिक सँगठन, वैदेशिक लगानी प्रवर्द्धन, औद्योगिक लगानी प्रवर्द्धन, घरेलु तथा ग्रामीण सीप र उद्योगको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन, नाप, तौल र गुणस्तर निर्धारण तथा प्रवर्द्धन, उद्योग सम्बन्धी सार्वजनिक प्रतिष्ठान, उत्पादकत्व वृद्धि विषयक नीति तथा कार्यक्रम, औद्योगिक प्रविधि विकास र प्रविधि हस्तान्तरण, औद्योगिक जनशक्तिको विकास तथा तालिम, कम्पनी प्रशासन, सँगठित संस्थाको दामासाही प्रशासन, औद्योगिक सम्पत्ति र प्रशासन, सम्बन्धी कार्य गर्न उद्योग मन्त्रालय र मन्त्रालय मातहत विभिन्न संस्थागत व्यवस्था गरिएकोछ।

१.२ आ.व. ०६६।६७ को बजेट तथा कार्यक्रम

उद्योग मन्त्रालय र अन्तर्गत उद्योग विभाग, खानी तथा भूगर्भ विभाग, घरेलु तथा साना उद्योग विभाग, केन्द्रिय कारागार कारखाना, नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल विभाग, नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल कार्यालयहरू, कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय साधारण प्रशासन अन्तर्गत तथा ५ वटा पहिलो प्राथमिकता प्राप्त र ७ वटा

दोस्रो प्राथमिकता प्राप्त आयोजनाहरू सञ्चालनमा रहेका छन्। यी विभाग, कार्यालय तथा आयोजनाहरूको बारेमा अगाडिका पृष्ठहरूमा क्रमबद्ध रुपमा चर्चा गरिएको छ।

चालु आ.व.०६६।६७ मा उद्योग मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभाग, आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको लागि विनियोजित कूल वजेट देहाय बमोजिम रहेको छ।

सि.नं.	वजेट उपशिर्षक नम्बर	आयोजना/कार्यक्रमको नाम	आ.व.०६५।६६ को संशोधित अनुमान	आ.व.०६६।६७ मा विनियोजित बजेट			श्रोत	
				कूल जम्मा	चालु	पूंजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान
१	३८-३-११० ३८-४-११०	उद्योग मन्त्रालय	२२३१४	४०१३३	२४९८३	१५१५०	४०१३३	
२	३८-३-१२० ३८-४-१२०	उद्योग विभाग	१८१८२	१७६८१	१७१२१	५६०	१७६८१	
३	३८-३-१३० ३८-४-१३०	खानी तथा भूगर्भ विभाग	४५७५१	४८००६	४६९६६	१०४०	४८००६	
४	३८-३-१४० ३८-४-१४०	घरेलु तथा साना उद्योग विभाग	६३६६३	२५९६५	२०५१५	५४५०	२५९६५	
५	३८-३-१४१	केन्द्रिय, कारागार कारखाना	३१००	३६७८	३६७८	०	३६७८	
६	३८-३-१५० ३८-४-१५०	नेपाल, गुणस्तर तथा नापतौल विभाग	२८३२१	३४७१८	२५८८८	८८३०	३४७१८	
७	३८-३-१५१ ३८-४-१५१	नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल कार्यालयहरू	१८००५	२३७२२	२१७४७	१९७५	२३७२२	
८	३८-३-१६० ३८-४-१६०	कम्पनि रजिष्ट्रारको कार्यालय	१३१५०	२१५७०	१२४५०	९१२०	२१५७०	
९	३८-३-१६५ ३८-४-१६५	सैनिक सामाग्री उत्पादन निर्देशनालय ***	१४९०२९	२६७१९०	१४१७६०	१२५४३०	२६७१९०	
		साधारण प्रशासनतर्फ जम्मा	३६१५१५	४८२६६३	३१५१०८	१६७५५५	४८२६६३	
ख.	विकास कार्यक्रम							
१	३८-३-२५२ ३८-४-२५२	वातावरणीय क्षेत्र सहयोग कार्यक्रम (उर्जा संरक्षण समेत)	८४६४	९०६४	८९९९	६५	९०६४	
२	३८-३-३०१ ३८-४-३०१	खनिज अन्वेषण तथा विकास आयोजना	४८१४	५९०८	१९५८	३९५०	५९०८	
३	३८-३-३०२ ३८-४-३०२	पेट्रोलियम अन्वेषण परियोजना	४२७७	४७६५	४०५०	७१५	४७६५	
४	३८-३-३०४ ३८-४-३०४	भू-वैज्ञानिक सर्वेक्षण तथा अनुसन्धान आयोजना	३०७२	३२०८	१३९३	१८१५	३२०८	
५	३८-३-४०४ ३८-४-४०४	औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान	१११३६	१३३९०	१३२२०	१७०	१३३९०	
६	३८-३-४०६ ३८-४-४०६	घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम (समिति)	२९०७९	४५४९४	४०४८९	५००५	४५४९४	

सि.नं.	वजेट उपशिर्षक नम्बर	आयोजना/कार्यकमको नाम	आ.व.०६५।६६ को संशोधित अनुमान	आ.व.०६६।६७ मा विनियोजित बजेट			श्रोत	
				कूल जम्मा	चालु	पूंजीगत	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान
७	३८-३-४०७	घरेलु तथा साना उद्योग प्रशिक्षण केन्द्र	१७२२२	१९०७१	१८९७१	१००	१९०७१	
८	३८-३-४०९ ३८-४-४०९	लघु उद्यम विकास कार्यक्रम	६१७४०	१०३४५०	१०३४५०	०	५००००	५३४५०
९	३८-३-८०१ ३८-४-८०१	घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम (४८ जिल्ला)	१००५५१	१४५४८८	१२४४२३	२१०६५	१४५४८८	
१०	३८-३-८०२ ३८-४-८०२	घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम (२७ जिल्ला)	९५८४७	१०४११३	१०१६८८	२४२५	१०४११३	
११.	३८-३-६०५ ३८-४-६०५	औद्योगिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम (विशेष आर्थिक क्षेत्र समेत)	२३६०००	५१३४५७	६७५२	५०६७०५	५१३४५७	
१२.	३८-३-६५७ ३८-४-६५७	औद्योगिक लगानी प्रवर्द्धन कार्यक्रम	३०००	४२१३	४२१३	०	४२१३	
		विकास कार्यक्रमतर्फ जम्मा	५७५२०२	९७१६२१	४२९६०६	५४२०१५	९१८१७१	५३४५०
		उद्योग तथा खानी क्षेत्रको कूल जम्मा	९३६७१७	१४५४२८४	७४४७१४	७०९५७०	१४००८३४	५३४५०

*** *सैनिक सामाग्री उत्पादन निर्देशनालय रक्षा मन्त्रालय अन्तर्गत रहेको र यस निर्देशनालयबाट सैनिक सामाग्रीहरू उत्पादन गर्ने र यसको बजेट खर्च लगायतको कार्य सोहि मन्त्रालयबाट हुने भएकोले यस पुस्तिकामा अन्यत्र चर्चा गरिएको छैन ।*

२. उद्योग मन्त्रालय

२.१ मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र

देशलाई औद्योगिकरण तर्फ उन्मुख गराई दिगो औद्योगिक विकास गर्न आवश्यक नीति, ऐन, नियम तर्जुमा गरी औद्योगिक विकासका माध्यमद्वारा रोजगारीका अवसर सिर्जना, औद्योगिक उत्पादन, निर्यात प्रवर्द्धन तथा विदेशी मुद्रा आर्जन गरी उच्च आर्थिक वृद्धिको लक्ष्य हासिल गर्न नेपाल सरकारको केन्द्रीय निकायको रुपमा यस मन्त्रालयको २०६५।५।१५ मा छुट्टै स्थापना भएको हो। नेपाल सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली, २०६४ (पहिलो संशोधन २०६५।५।१५ सहित) बमोजिम यस मन्त्रालयको कार्य क्षेत्र देहाय बमोजिम रहेको छ :-

- उद्योग तथा औद्योगिक विकास सम्बन्धी नीति, योजना तथा कार्यक्रमको तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन,
- खानी तथा खनिज पदार्थ अन्वेषण सम्बन्धी नीति, योजना तथा कार्यान्वयन,
- खानी तथा खनिज विकास विषयक अध्ययन, तालिम, अन्वेषण तथा सर्वेक्षण,
- औद्योगिक विकास,
- औद्योगिक क्षेत्रहरू तथा औद्योगिक संघ-संस्थाहरू,
- औद्योगिक नियोगहरू,
- संयुक्त राष्ट्रसंघीय औद्योगिक विकास सँगठन तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय औद्योगिक सँगठन,
- वैदेशिक लगानी प्रवर्द्धन,
- औद्योगिक लगानी प्रवर्द्धन,
- घरेलु तथा ग्रामीण सीप र उद्योगको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन,
- नाप, तौल र गुणस्तर निर्धारण तथा प्रवर्द्धन,
- उद्योग सम्बन्धी सार्वजनिक प्रतिष्ठान,
- उत्पादकत्व वृद्धि विषयक नीति तथा कार्यक्रम,
- औद्योगिक प्रविधि विकास र प्रविधि हस्तान्तरण,
- औद्योगिक जनशक्तिको विकास तथा तालिम, अन्वेषण तथा सर्वेक्षण,
- औद्योगिक प्रवर्द्धन र संरक्षण,
- कम्पनी प्रशासन,
- औद्योगिक सम्पत्ति र प्रशासन,
- सँगठित संस्थाको दामासाही प्रशासन,
- विशेष आर्थिक क्षेत्र,
- नेपाल इञ्जिनियरिङ्ग सेवा अन्तर्गतका माइनिङ्ग, जियोलोजी, केमेष्ट्री, केमिकल, मेटालर्जिकल र मेट्रोलोजी समूहको सेवा सञ्चालन।

२.२ सँगठन तालिका

नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) बाट
स्वीकृत मितिः २०६५/५/२१

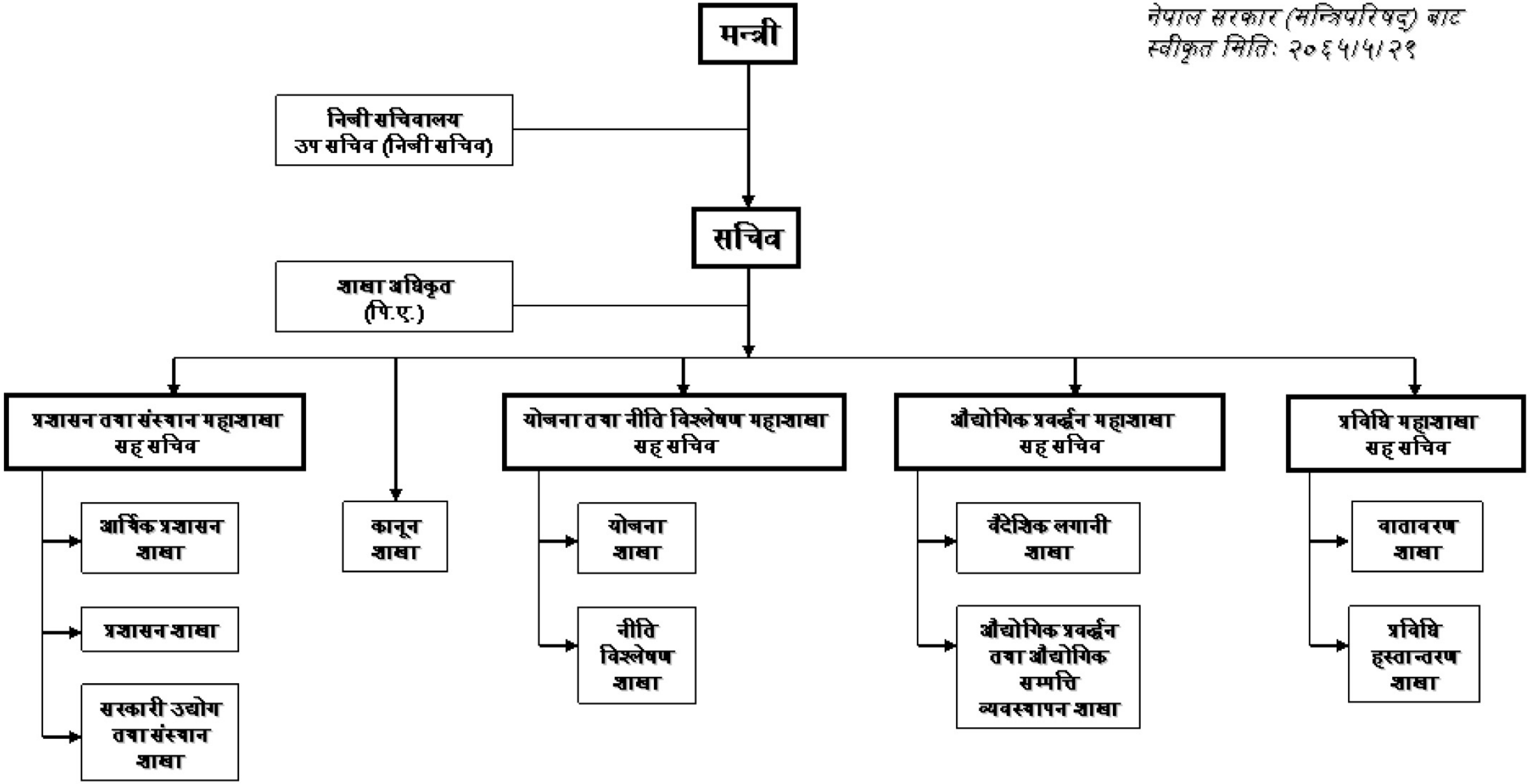

२.३ मन्त्रालय अन्तर्गतका महाशाखाहरु

यस मन्त्रालयमा प्रशासन तथा संस्थान महाशाखा, औद्योगिक प्रबर्द्धन महाशाखा, प्रविधि महाशाखा र योजना तथा नीति विश्लेषण महाशाखा गरी चार महाशाखाहरू रहेका छन्। ती महाशाखाहरूको संक्षिप्त कार्य विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ।

२.३.१ प्रशासन तथा संस्थान महाशाखा

यस महाशाखा अन्तर्गत सम्पादन हुने कार्यहरूमा कर्मचारी प्रशासन, सामान्य प्रशासन, आर्थिक प्रशासन, सार्वजनिक संस्थानहरूको व्यवस्थापन तथा सम्पर्क मन्त्रालय सम्बन्धी प्रशासन जस्ता कार्यहरू पर्दछन्। यस महाशाखा अन्तर्गत तीन वटा शाखा रहेका छन्। तिनीहरूको कार्यक्षेत्र संक्षिप्त रुपमा देहाय अनुसार रहेको छ।

२.३.१.१ आर्थिक प्रशासन शाखा

उद्योग मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको लागि आगामी आर्थिक वर्षका लागि अनुमानित (साधारण) बजेट बनाई पेश गर्ने, विनियोजित बजेट अर्थ मन्त्रालयबाट खर्च गर्ने अख्तियारी प्राप्त भए पछि अन्तर्गतका विभाग/आयोजना/कार्यालयहरूमा अख्तियारी पठाउने र सो को अभिलेख सम्वन्धी आवश्यक काम गर्ने, अख्तियारी प्राप्त भए पछि विनियोजन बजेट निकासा माग गरी खर्च सहितको अभिलेख राखी आन्तरिक लेखापरीक्षण तथा अन्तिम लेखापरीक्षण गराउने, लेखापरीक्षणबाट वेरुजु देखिन आएमा सो को अभिलेख गरी फछ्र्यौट गर्ने गराउने सम्वन्धी काम गर्ने र तत्सम्वन्धी प्रगति विवरण सम्वन्धीत निकायमा पठाउने, राजस्व तथा धरौटी वापत प्राप्त हुन आउने रकमको अभिलेख राख्ने, लेखापरीक्षण गराउने, मन्त्रालय तथा अन्तर्गतको केन्द्रीय लेखा तयार गरी सम्वन्धीत निकायमा पठाउने, महालेखा परीक्षकको वार्षिक प्रतीव्रेदनमा उल्लेखित व्यहोराहरूको जवाफ संकलन तथा अध्ययन गरी सार्वजनिक लेखा समितिबाट माग भएका वखत पठाउने व्यवस्था गर्ने, मन्त्रालयमा प्राप्त हुन आउने आर्थिक प्रशासनसँग सम्वन्धीत सरकारी नीति तथा आर्थिक अनुशासन सम्वन्धी विभिन्न निर्देशनहरू पालना गर्ने, अन्तर्गतका निकायहरूले सो पालना गर्ने व्यवस्था गराउने, कुनै बजेट उपशीर्षकमा रकम थपघट गर्नु परेमा रकमान्तर सम्वन्धी अर्थ मन्त्रालयबाट निकासा भए वमोजिम गर्ने गराउने, आर्थिक विषयमा कार्यालय प्रमुख/आयोजना प्रमुखबाट राय माग भएमा राय दिने तथा कार्यालय प्रमुखबाट आर्थिक विषयमा आदेश निर्देशन भएकोमा नियमानुसार सो आदेश निर्देशन बमोजिम गर्ने कार्यहरू आर्थिक प्रशासन शाखाबाट सम्पादन हुने गर्दछ।

२.३.१.२ प्रशासन शाखा

यस शाखाले मन्त्रालय र अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा कार्यरत कर्मचारीहरूसँग सम्बन्धीत प्रशासनिक कार्य, मानव संशाधन विकास सम्बन्धी कार्य, मन्त्रालय अन्तर्गतका सम्पूर्ण निकायहरूको भौतिक साधनहरूको अनुगमन, निरीक्षण, स्वदेश तथा विदेशमा संचालन हुने विभिन्न तालिम, गोष्ठी, अध्ययन, अध्ययन भ्रमण, सभा सम्मेलनमा कर्मचारी मनोनयन सम्बन्धी कार्य, आन्तरिक प्रशासन सम्बन्धी कार्य, कर्मचारीहरूको सरुवा, बढुवा, अवकास, पदपुर्ति, दरवन्दी स्वीकृती सम्बन्धी कार्य, शुशासन तथा नागरिक वडापत्र बमोजिम

कार्य भए नभएको अनुगमन सम्बन्धी कार्य गर्नुको साथै मन्त्रालय र अन्तर्गतका विभाग तथा कार्यालयको जनशक्ति विकास र कर्मचारी प्रशासन सम्वन्धी कार्य गर्दछ। निजामति सेवा ऐन बमोजिम मन्त्रालयले संचालन गर्न तोकिएका विभिन्न सेवा समूह सम्वन्धी पदहरूको कर्मचारी प्रशासन सम्वन्धी कार्य गर्नुको साथै मन्त्रालयको सामान्य प्रशासन सम्वन्धी कार्य समेत गर्दछ।

२.३.१.३ सरकारी उद्योग तथा संस्थान शाखा

यस शाखाले सरकारी स्तरमा संचालित उद्योग, समिति, संस्थान र प्रतिष्ठान सम्वन्धी बिषयहरूको नीति नियम तर्जुमा गर्नुको साथै तत्सम्वन्धी कार्यको परिपत्र, निर्देशन जारी गरी ती निकायहरूका अध्यक्ष, महाप्रवन्धक र संचालकहरूको नियुक्ति प्रक्रिया अगाडि बढाउने कार्य गर्दछ। साथै यस शाखाले ती निकायहरूको सञ्चालनमा सहजीकरणको भूमिका समेत निर्वाह गर्दछ। यस शाखा मार्फत सहजिकरण र समन्वय हुने संस्थान, समिति, वोर्ड, प्रतिष्ठानहरू यस प्रकार छन्।

१) उदयपुर सिमेन्ट उद्योग लिमिटेड,

२) औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान,

३) औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन लिमिटेड,

४) गोरखकाली रबर उद्योग लिमिटेड,

५) घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति,

६) जनकपुर चुरोट कारखाना लिमिटेड,

७) नेपाल ओरिएण्ट म्याग्नेसाईट प्राईभेट लिमिटेड,

८) नेपाल औद्योगिक विकास निगम (वित्तिय संस्था),

९) नेपाल औषधि लिमिटेड,

१०) नेपाल मेटल कम्पनी लिमिटेड,

११) बिराटनगर जुट मिल्स लिमिटेड,

१२) बुटवल धागो कारखाना लिमिटेड,

१३) राष्ट्रिय उत्पादकत्व तथा आर्थिक विकास केन्द्र लिमिटेड

१४) हेटौडा सिमेन्ट उद्योग लिमिटेड।

२.३.२ योजना तथा नीति विश्लेषण महाशाखा

उद्योग क्षेत्रको विकासका लागि उद्योग मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरूको वार्षिक कार्यक्रम तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, उद्योग व्यवसायसँग सम्वन्धीत सूचना संकलन तथा संप्रेषण सम्वन्धी कार्य, उत्पादकत्व, औद्योगिक व्यवसाय विकास र सो को अध्ययन अनुसन्धानको अनुगमन सम्वन्धी कार्य, उत्पादकत्व अभिवृद्धि विषयक नीति तथा कार्यक्रम सम्वन्धी कार्यको लागि यस महाशाखाको स्थापना गरिएकोछ।

२.३.२.१ योजना शाखा

योजनावद्ध विकासका सम्वन्धमा राष्ट्रिय योजना आयोगले प्रतिपादन गरेको सिद्धान्त, नीति, कार्यक्रम आदिको अभिलेख राख्ने, मन्त्रालयसँग सम्वन्धीत क्षेत्रगत विकास कार्यक्रमको आवधिक र वार्षिक कार्यक्रम तर्जुमा गरी पेश गर्न अन्तर्गतका विभाग, संस्थान, समिति तथा आयोजनाहरूलाई मार्गनिर्देशन दिने, मातहत निकायबाट वार्षिक योजना, कार्यक्रम एवं बजेटको पूर्वानुमान सम्वन्धी विवरण संकलन गरी मूल्यांकन एवं छानविन गर्ने, आवश्यकतानुसार गोष्ठी, छलफल गरी एकिकृत वार्षिक कार्यक्रम तयार गर्ने, राष्ट्रिय योजना आयोग र अर्थ मन्त्रालयसँग सम्पर्क र समन्वय गरी वार्षिक कार्यक्रम तयार गरी स्वीकृत गराउने, मातहतका निकायहरू बीच योजना तर्जुमा, कार्यक्रम निर्माण र सम्पादन बीच समन्वय गर्ने गराउने, आर्थिक प्रशासन शाखासँग समन्वय गरी वार्षिक कार्यक्रम एवं बजेटको बांडफांड गर्ने गराउने, मातहत निकायहरूबाट नियमित रुपमा मासिक, चौमासिक, वार्षिक र आश्यकता अनुसारका प्रगति विवरण प्राप्त गर्ने, लक्ष्य बमोजिम काम भए नभएको विश्लेषण, अनुगमन, अध्ययन गरी समीक्षा गर्न गराउन समीक्षा बैठक संचालन गरी सम्वन्धीत पदाधिकारीबाट हुने निर्देशनको कार्यान्वयन गर्ने गराउने, मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायहरूबाट सम्पादित कार्यहरूको मासिक प्रगति विवरण प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयमा नियमित रुपमा पठाउने जस्ता कार्यहरू यस शाखाले सम्पादन गर्दै आएकोछ।

२.३.२.२ नीति विश्लेषण शाखा

उद्योग क्षेत्रसँग सम्वन्धीत नीतिगत विषय, सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, वजेट बक्तव्यमा उल्लेखित नीति तथा कार्यक्रमको समीक्षा, औद्योगिक नीति, बैदेशिक लगानी नीति, ऐन, गैह्र आवासीय नेपाली सम्बन्धी नीति, ऐन, स्वदेशी तथा विदेशी लगानी सम्वन्धी उद्योगहरूको आवश्यक तथ्यांक संकलन गरी भण्डारण, निर्यातयोग्य वस्तुहरूको तथ्यांक संकलन, औद्योगिक वस्तुहरूको लागत संकलन तथा विश्लेषण अन्तर मन्त्रालय बीच सूचना तथा तथ्यांक आदान प्रदान र समन्वयको कार्य, यस मन्त्रालय सम्बन्धी नीतिगत तथा आवश्यक अन्य छलफलका लागि समय समयमा अनुरोध भै आए बमोजिमका नीतिगत विश्लेषण सम्बन्धी कार्य, मन्त्रालयसँग सम्वन्धीत क्षेत्रगत विकास नीति तथा कार्यक्रम, बजेट बक्तव्यमा उल्लिखित नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्न मासिक रुपमा प्रगति समीक्षा बैठक गरी सो को विवरण अर्थ मन्त्रालयमा पठाउने, यस मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायहरूको भ्रष्टाचार विरुद्धको नीति तथा रणनीति सम्वन्धी योजना र वार्षिक कार्यक्रम बीचमा कायम राख्नुपर्ने तालमेल एवं उद्योग क्षेत्रका नीतिहरूसँग कार्यक्रमहरूको सामञ्जस्यता, गुणस्तर व्यवस्थापन सम्वन्धी नीति तर्जुमामा सहयोग पुऱ्याउने, औद्योगिक उत्पादकत्वसँग सम्वन्धीत राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरू जस्तै विश्व विद्यालय, व्यवसायिक तथा प्राविधिक प्रतिष्ठान, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ, उद्योग परिसंघ, एवं अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरू आदिसँग सम्पर्क कायम गरी उपयुक्त क्रियाकलाप गर्ने गराउने कार्य यस शाखाबाट सम्पादन गरिनेछन्।

२.३.३ औद्योगिक प्रबर्द्धन महाशाखा

उद्योग क्षेत्रको विकासका लागि औद्योगिक प्रबर्द्धन तथा औद्योगिक सम्पति व्यवस्थापन गरी उद्योग क्षेत्रमा विदेशी लगानी आकर्षित गर्न यस महाशाखाको स्थापना गरिएको छ। औद्योगीकरणमा निजी क्षेत्रको विकास समन्वयात्मक रुपबाट गर्न समयानुकूल नीतिगत एवं प्रशासनिक कार्यहरू सम्पादन गर्ने, औद्योगिक प्रवर्द्धनको लागि निजीक्षेत्रलाई प्राथमिकता दिने सन्दर्भमा अपनाउनु पर्ने नीति, नियम वा कानून तर्जुमाका सम्बन्धमा

सम्बन्धीत निकायहरूसँग समन्वय गरी कार्य सम्पादन गर्ने, औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०४९ वा नेपाल सरकारको नीति तथा नियमहरूको कार्यान्वयनमा देखापरेका व्यवधानहरू हटाउन आवश्यक कारवाही गर्ने र औद्योगिक प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्य गर्ने, वौद्धिक सम्पतिको प्रशासन सम्वन्धमा नीतिगत व्यवस्था गर्ने, सम्वन्धीत निकायहरूसँग समन्वय गर्ने, औद्योगिक सम्पतिको संरक्षण र प्रशासन गर्न मौजुदा कानुनमा पुनरावलोकन गर्ने, वौद्धिक सम्पति सम्वन्धी चेतनामुलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने जस्ता कार्यहरू यस महाशाखाले सम्पादन गर्दै आएको छ।

२.३.३.१ विदेशी लगानी शाखा

विदेशी लगानीकर्ताहरूलाई नेपालमा लगानीका अवसरहरूका बारेमा जानकारी गराउन नेपाल सरकारको मौजुदा औद्योगिक नीति, वैदेशिक लगानी नीति तथा अन्य सम्बद्ध ऐनहरू समाबेश गरी प्रवर्द्धनात्मक सामग्रीहरू प्रकाशित गर्ने, नेपालमा लगानी गर्न चाहने लगानीकर्ताहरूले माग गरेका जानकारीहरू उपलब्ध गराउने, नेपाललाई तुलनात्मक लाभ पुग्ने क्षेत्रहरूमा विदेशी लगानी आकर्षण र प्रवर्द्धन गर्न उपयुक्त परियोजनाहरूको पूर्व संभाव्यता अध्ययन गराउने, नेपालमा लगानी आउन सक्ने संभाव्य देशहरूसँग लगानी प्रवर्द्धन र संरक्षण एवं सम्झौता गर्न आवश्यक तयारी गर्ने, बिदेश स्थित नेपाली कूटनैतिक नियोगहरूलाई लगानी प्रवर्द्धनसँग सम्बन्धीत नेपाल सरकारको नीति एवम् ऐनहरू उपलब्ध गराउने र लगानी प्रवर्द्धनको क्रममा माग भई आएका जानकारीहरू उपलब्ध गराउने, स्वदेशी एवम् विदेशी लगानीकर्ता बीच प्रत्यक्ष लगानी सम्पर्क गराउन लगानी प्रवर्द्धन मिसनहरू पठाउने र समय समयमा नेपालमा अन्तर्राष्ट्रिय लगानी मञ्चको आयोजना गर्ने, नेपालमा बिदेशी लगानीमा सञ्चालित परियोजनाहरूको समय समयमा अनुगमन गरी लगानीकर्ताहरूलाई परेका समस्याहरू समाधान गर्न उपयुक्त कारवाही गर्ने, नेपालको औद्योगिक बातावरणलाई लगानी मैत्री बनाउन मौजुदा सरकारी नीति एवं नियममा समयानुकूल पुनराबलोकन गराइ उपयुक्त सुधारका लागि सुझाब प्रस्तुत गर्ने, UNCTAD, UNIDO, IPS Offices वैदेशिक औद्योगिक तथा वाणिज्य संघहरू मार्फत नेपालमा विद्यमान लगानीका अवसर एवं लगानीका लागि छनौट गरिएका परियोजना प्रस्तावहरूको प्रचार प्रसार गराई बिदेशी लगानीकर्ताहरूलाई नेपालमा लगानी गर्न आउन आमन्त्रित गर्ने लगायतका कार्यहरू सम्पादन गर्ने गर्दछ।

२.३.३.२ औद्योगिक प्रवर्द्धन तथा औद्योगिक सम्पति व्यवस्थापन शाखा

देशको औद्योगिकरणमा सरकारी र निजी क्षेत्रको समन्वयात्मक भूमिका अभिबृद्धि गर्न समयानुकूल नीतिगत एवं प्रशासनिक कार्यहरू सम्पादन गर्ने, औद्योगिक प्रवर्द्धनको लागि निजीक्षेत्रलाई प्राथमिकता दिने सन्दर्भमा अपनाउनु पर्ने नीति, नियम तथा कानून तर्जुमाका सम्बन्धमा सम्बन्धीत निकायहरूसँग समन्वय गरी कानून शाखा समेतको संलग्नतामा कार्य सम्पादन गर्ने, औद्योगिक व्यवसाय ऐन एवं नेपाल सरकारको नीति तथा नियमहरूको कार्यान्वयनमा देखापरेका व्यवधानहरू हटाउन आवश्यक कारवाही गर्ने र औद्योगिक प्रवर्द्धन सम्बन्धमा मन्त्रालय अन्तर्गतका बिभागहरूलाई सहयोग र समन्वय गर्ने, औद्योगिक प्रवर्द्धनको लागि आवश्यक सुविधा, सहुलियत, संरक्षण तथा बातावरण व्यवस्थाको लागि नीतिहरू तर्जुमा, पुनराबलोकन तथा मूल्याङ्कन गर्ने, निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन वा प्राथमिकता दिने कार्यक्रम वा परियोजना सञ्चालन सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने, निजी क्षेत्रका उद्योगहरूको बिकासको निमित्त निजी क्षेत्रका संघ संस्थाहरूसँग मिलेर आवश्यक रणनीति तय गर्ने कार्यहरूका अतिरिक्त यस्ता उद्योगहरूमा देखा परेका समस्याहरू निराकरण गर्न अन्तर-मन्त्रालय

समन्वयका साथै आवश्यक सहयोग गर्ने, रुग्ण उद्योगको पुनर्स्थापना गर्ने नीति तर्जुमा गरी कार्यन्वयनको व्यवस्था गर्ने, घरेलु उद्योगको प्रवर्द्धन, प्रोत्साहन र बिस्तारको लागि सञ्चालित कार्यक्रमहरू सुपरिबेक्षण र अनुगमन गरी कार्यक्रमहरूमा समन्वय कायम गर्ने, आर्थिक ऐन र सम्बन्धीत अन्य ऐनबाट उद्योग विकासमा परेका प्रभावहरू अध्ययन गरी सुझावहरू प्रस्तुत गर्ने र उद्योगले प्रयोग गर्ने मेशिनरी एवम् कच्चा पदार्थहरूमा लाग्ने कर तथा भंसार महसुल सम्बन्धमा परामर्श दिने, वौद्धिक सम्पतिको प्रशासन सम्वन्धमा नीतिगत र संरचनागत व्यवस्था गर्ने, सम्वन्धीत निकायहरूसँग समन्वय गर्ने, औद्योगिक सम्पतिको संरक्षण र प्रशासन गर्न मौजुदा कानुनमा पुनरावलोकन गर्ने, वौद्धिक सम्पति सम्वन्धी चेतनामुलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने जस्ता कार्यहरू यस शाखा अन्तर्गत पर्दछन्।

२.३.४ प्रविधि महाशाखा

राष्ट्रिय वातावरणीय नीतिलाई सक्षमताकासाथ व्यवस्थित गरी तत्सम्बन्धी नीति एवं ऐन नियम कार्यान्वयनका सन्दर्भमा अन्तर्गतका निकायहरू तथा औद्योगिक प्रतिष्ठानहरूलाई वातावरणीय मैत्री उत्पादन कार्य अवलम्वन गर्न लगाई औद्योगीकरणको कारणबाट निस्कने फोहर, मैला, धुवाँ, वायु, तथा ध्वनी प्रदुषण आदिबाट वातावरणमा पर्ने नकारात्मक असर न्यूनिकरण व्यवस्थापन सम्बन्धी आवश्यक कार्य गर्दै देशमा दिगो औद्योगिक विकासको लागि देशको औद्योगिक उत्पादनमा वृद्धि गराउने, देश भित्र स्थापना भएका वा हुने निजी तथा सरकारी घरेलु, साना, मझौला तथा ठूला उद्योग व्यवसायमा विश्वमा प्रतिपादन भएका नयाँ तथा पुराना प्रविधिहरूका साथै देश भित्रै अध्ययन अनुसन्धान भै पहिचान गरिएका विभिन्न प्रकारका प्रविधिहरूको जानकारी तथा प्रचार प्रसार गर्ने गराउने, विश्वको बढ्दो उदारीकरण तथा विश्वव्यापीकरणको मूल प्रवाहमा स्वदेशका उद्योग व्यवसायबाट उत्पादन हुने विभिन्न वस्तु र सेवाहरूलाई प्रतिस्पर्धात्मक बजारमा सफल तुल्याउनका निम्ति आधुनिक प्रविधिको खोजी गरी सम्बन्धीत क्षेत्रमा सूचना प्रवाह गर्ने कार्य यस महाशाखाले गर्दै आएकोछ। अत्याधुनिक प्रविधि सहितको सूचना केन्द्रको विकास सम्बन्धी कार्य समेत भैरहेकोछ।

२.३.४.१ वातावरण शाखा

औद्योगिक तथा शहरीकरणको कारणबाट निस्कने फोहर, मैला, धुवाँ, वायु, तथा ध्वनी प्रदुषण आदिबाट वातावरणमा पर्ने नकारात्मक असरलाई रोकथाम, नियन्त्रण तथा न्यूनीकरण गरी वातावरणीय व्यवस्थापन कार्यद्वारा देशमा दिगो औद्योगिक विकासको लागि राष्ट्रिय वातावरणीय नीतिलाई सक्षमताकासाथ व्यवस्थित गरी तत्सम्बन्धी नीति एवं ऐन नियम कार्यान्वयनमा मन्त्रालय र अन्तर्गतका निकायहरू तथा औद्योगिक प्रतिष्ठानहरूलाई वातावरण मैत्री उत्पादन पद्धति अवलम्वन गर्न लगाई देशको आर्थिक स्तरमा वृद्धि गराउन तत्सम्वन्धी कार्यहरू यस शाखाबाट सम्पादन गर्ने गरिन्छ।

२.३.४.२ प्रविधि हस्तान्तरण शाखा

देश भित्र स्थापना भएका वा हुने निजी तथा सरकारी घरेलु, साना, मझौला तथा ठूला उद्योग एवं व्यवसायमा विश्वमा प्रतिपादन भएका नयाँ तथा पुराना प्रविधिहरूका साथै देश भित्रै अध्ययन अनुसन्धान भै पहिचान

गरिएका विभिन्न प्रकारका प्रविधिहरूको जानकारी तथा प्रचार प्रशार गर्ने गराउने, सम्बन्धीत क्षेत्रमा वितरण गरी औद्योगिक व्यवसाय उत्पादनका क्षेत्रमा सघाउ पुऱ्याउने, विश्वको बढ्दो उदारीकरण तथा विश्वव्यापीकरणको मूल प्रवाहमा स्वदेशका उद्योग व्यवसायबाट उत्पादन हुने विभिन्न वस्तु र सेवाहरूलाई प्रतिस्पर्धात्मक बजारमा सफल तुल्याउनका निम्ति आधुनिक प्रविधिको खोजी गरी सम्बन्धीत क्षेत्रमा सूचना प्रवाह गर्ने कार्य यस शाखाले गर्दै आएकोछ।

२.३.५ कानून शाखा

यस शाखाले कानूनी रायको लागि लेखी आएको विषयमा राय प्रदान गर्ने, नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन गर्नु पर्ने सूचनाहरू तर्जुमा तथा परिमार्जन गरी सम्पादन गर्न कानून, न्याय तथा संविधान सभा व्यवस्था मन्त्रालयमा लेखी उक्त मन्त्रालयबाट सम्पादन भै आएपछि मुद्रणका लागि मुद्रण विभागमा लेखी पठाउने, उद्योग मन्त्रालयलाई विपक्षी वनाई दायर गरिएका मुद्दा मामिलामा मन्त्रालयका तर्फबाट तयार गर्नु पर्ने लिखित जवाफ र प्रतिउत्तर तयार गरी सम्बन्धीत सरकारी वकिल र महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय मार्फत सम्बन्धीत अदालतमा दर्ताको लागि लेखी पठाउने, उद्योग मन्त्रालय सम्बन्धी विधेयक, नियम, आदेश आदिको प्रारम्भिक मस्यौदा तयार एवं परिमार्जन गरी आवश्यक कारवाही गर्ने, अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि सम्झौता सम्बन्धमा राय परामर्श प्रदान गर्ने, अदालतबाट मन्त्रालयलाई दिइएको निर्देशात्मक आदेश कार्यान्वयनमा आवश्यकता अनुसार सहयोग गर्ने जस्ता कार्यहरू सम्पादन गर्ने गरि आएको छ।

२.४ मन्त्रालयको कार्य क्षेत्रसँग सम्बन्धीत विभाग, समिति/आयोजना/ परियोजना र संस्थानहरु

विभागहरू

- उद्योग विभाग,
- खानी तथा भूगर्भ विभाग,
- घरेलु तथा साना उद्योग विभाग,
- नेपाल, गुणस्तर तथा नापतौल विभाग,
- कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय (विभाग स्तरीय)।

विकास आयोजना तथा परियोजनाहरू

क) पहिलो प्राथमिकता (P1) प्राप्त आयोजनाहरु

- घरेलु तथा साना उद्योग प्रशिक्षण केन्द्र
- घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम (२७ जिल्ला)

- घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम (समिति)
- घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम (४८ जिल्ला)
- लघु उद्यम विकास कार्यक्रम

ख) दोस्रो प्राथमिकता (P2) प्राप्त आयोजनाहरु

- वातावरणीय क्षेत्र सहयोग कार्यक्रम (उर्जा कार्यक्रम समेत),
- पेट्रोलियम अन्वेषण परियोजना,
- खनिज अन्वेषण तथा विकास आयोजना
- भू-वैज्ञानिक सर्वेक्षण तथा अनुसन्धान आयोजना,
- औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान।
- औद्योगिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम (विशेष आर्थिक क्षेत्र समेत)
- औद्योगिक लगानी प्रबर्द्धन कार्यक्रम

संस्थानहरू

- उदयपुर सिमेन्ट उद्योग लिमिटेड,
- औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान,
- औद्योगिक क्षेत्र व्यवस्थापन लिमिटेड,
- गोरखकाली रबर उद्योग लिमिटेड,
- जनकपुर चुरोट कारखाना लिमिटेड,
- नेपाल ओरिएण्ट म्याग्नेसाईट प्राईभेट लिमिटेड,
- नेपाल औद्योगिक विकास निगम लिमिटेड,
- नेपाल औषधि लिमिटेड,
- नेपाल मेटल कम्पनी लिमिटेड,
- बिराटनगर जुट मिल्स लिमिटेड,
- बुटवल धागो कारखाना लिमिटेड,
- राष्ट्रिय उत्पादकत्व तथा आर्थिक विकास केन्द्र लिमिटेड,
- हेटौंडा सिमेन्ट उद्योग लिमिटेड।

३. उद्योग विभाग

नेपाल सरकारबाट देशमा औद्योगिक विकसका लागि जारी गरिएका नीति, ऐन तथा नियमहरूको कार्यान्वयन गर्ने, मझौला एवं ठूला उद्योगहरूको अनुमति, दर्ता, नविकरण तथा अनुगमन गर्ने, विदेशी लगानीमा दर्ता हुने उद्योगहरूलाई अनुमति प्रदान गर्ने, औद्योगिक संपत्ति सम्बन्धी प्रशासन तथा उद्योगहरूले कानून बमोजिम प्राप्त गर्ने सबिधा सम्वन्धी सिफारिशलाई सहज बनाउने उद्धेश्यले उद्योग विभागको स्थापना गरिएको छ।

३.१ प्रमुख उद्धेश्य तथा कार्यहरु

स्वदेशी तथा विदेशी लगानीको माध्यमबाट औद्योगिक उत्पादन बृद्धि गरी रोजगारीको अवसर सृजना गर्ने, औद्योगिक विकासका लागि स्वदेशी एवं विदेशी लगानी प्रवर्द्धन गर्ने, औद्योगिक एवं विदेशी लगानी नीति र कानूनको तर्जुमा गर्न सघाउ पऱ्याउने, तीन करोड रुपैया भन्दा बढी स्थिर पूँजी लगानी भएका मझौला र दश करोड रुपैया भन्दा बढी स्थिर पूँजी लगानी भएका ठूला उद्योगहरू दर्ता गर्ने, अनुमति लिनुपर्ने उद्योगको अनुमति प्रदान गर्ने, विदेशी लगानी एवं प्रविधि हस्तान्तरण तथा विदेशी ऋणको स्वीकृति प्रदान गर्ने, विदेशी लगानी कर्ताहरूलाई प्रवेशाज्ञा (Visa) को लागि सिफारिश गर्ने, औद्योगिक सुविधा तथा सहूलियत सिफारिश गर्ने, औद्योगिक सम्पत्तिको संरक्षण र प्रवर्द्धन तथा प्रशासनिक कार्य गर्ने, मझौला र ठूला उद्योगहरूको प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण सम्बन्धी प्रतीव्रेदन स्वीकृत गर्ने, त्यस्ता उद्योगहरूको कच्चा पदार्थ खपतको Norms तयार गर्ने, आवश्यकतानुसार ती उद्योगहरूको वातावरणीय पक्ष लगायत विषयहरूको अनुगमन गर्ने, भारत निकासी हुने औद्योगिक बस्तुहरूको उत्पत्तिको प्रमाणपत्र जारी गर्न सहयोग गर्ने, औद्योगिक प्रवर्द्धन बोर्ड र एकद्वार समितिको सचिवालयको कार्य गर्ने जस्ता कार्यहरू विभागले सम्पादन गर्दै आएको छ।

३.२ कार्य निर्दिष्ट गर्ने सरकारी नीति, ऐन तथा नियमहरु

प्राईभेट फर्म रजिष्ट्रेशन ऐन, २०१४,

साझेदारी फर्म रजिष्ट्रेशन ऐन, २०२०,

पेटेन्ट, डिजाईन र ट्रेडमार्क ऐन, २०२२,

प्राईभेट फर्म रजिष्ट्रेशन नियमावली, २०३४,

औद्योगिक नीति, २०४९,

बिदेशी लगानी तथा एकद्वार नीति, २०४९,

औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०४९,

विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण ऐन, २०४९,

वातावरण संरक्षण ऐन, २०५३,

वातावरण संरक्षण नियमावली २०५४।

३.३ मझौला र ठूला उद्योग दर्ता स्थिति

औद्योगिक व्यवसाय ऐन २०४९ अनुसार रु. तीन करोड भन्दा बढी रु. दश करोड भन्दा कम स्थिर पूँजी लगानी तथा जतिसुकै चालु पूँजी कायम हुने मझौला उद्योग र रु दश करोड भन्दा माथि जतिसुकै चालु पूँजी कायम हुने ठूला उद्योगहरू उद्योग विभागमा दर्ता गर्नु पर्ने प्रावधान रहेको छ। सो अनुसार स्थिर पूँजी लगानी र उद्योगको वर्ग (Category) को आधारमा शुरु देखि आर्थिक वर्ष २०६५।६६ को प्रथम ९ महिनासम्म दर्ता भएका कूल उद्योग संख्या, उद्योगको कूल लागत, कूल स्थिर पूँजि र उद्योगको रोजगारी संख्या समेतको तथ्यांक विवरण देहायमा प्रस्तुत गरिएको छ।

३.३.१ मझौला तथा ठूला उद्योगको स्तर र वर्गिकरण अनुसार दर्ता स्थिति

शुरुदेखि गत आर्थिक वर्ष २०६५/६६ को प्रथम ९ महिनासम्म दर्ता भएका मझौला र ठूला उद्योगहरूको वर्गिकरण अनुसार दर्ता, पूंजी लगानी र रोजगारी सम्बन्धी विवरण यस प्रकार रहेको छ।

उद्योगको वर्ग	उद्योगको स्तर	उद्योगको संख्या	कूल पूंजी रू. दश लाखामा	कूल स्थिर पूंजी रू. दश लाखामा	रोजगारी संख्या
कृषि	ठुला	१६	३६६९.७३	३८४८.६६	२६१९
	मझौला	७५	४८८६.२१	४०९४.३६	१६८४६
	साना	८७	२०८९.३८	१०९७.०१	६०७२
	कूल	१७८	१०६४५.३३	९०४०.०४	२५५३७
निर्माण	ठुला	४	२४०९.२७	२३७८.७७	३०७
	मझौला	९	४७२.३०	३७४.७०	५४७
	साना	२०	३५२.४६	२२८.६७	१२२५
	कूल	३३	३२३४.०३	२९८२.१४	२०७९
उर्जा	ठुला	३३	३४५०३।०२	३३६९२.३३	६८४९
	मझौला	११	१९८४.७०	६४५.८५	११३६
	साना	२	४७०.००	२७.७१	२१३
	कूल	४६	३६९५७.७१	३४३६५.८९	८१९८
उत्पादन	ठुला	१६१	७५५२६.३०	६०७३१.८३	३९५१७
	मझौला	४५९	३८०७७.१२	२३६२१.२८	५०६६३
	साना	१३५७	२०००३.८३	९७१७.२०	१४८००६
	कूल	१९७७	१३३६०७.२५	९४०७०.३१	२३८१८६

उद्योगको वर्ग	उद्योगको स्तर	उद्योगको संख्या	कूल पूंजी रू. दश लाखामा	कूल स्थिर पूंजी रू. दश लाखामा	रोजगारी संख्या
खानी	ठुला	३	२४८०.००	२२७३.५०	४८९
	मझौला	५	२२८.३७	२०३.५४	५५९
	साना	१९	१८३.७९	१५२.६५	१९६९
	कूल	२७	२८९२.१६	२६२९.६९	३०१७
सेवा	ठुला	७२	३०६०७.१३	२७४६५.७६	१२७७५
	मझौला	२९९	२१३०१.२०	१४१८१.५१	३२२२२
	साना	६६५	९३८५.५८	६३०२.९५	३००२९
	कूल	१०३६	६१२९३.९१	४७९५०.२२	७५०२६
पर्यटन	ठुला	५९	१९८२९.२२	१८००२.५९	६८५७
	मझौला	१३०	७५६७.२४	६७६१.२३	७९४८
	साना	४७२	५१०४.९६	३८०७.११	१३८८३
	कूल	६६१	३२५०१.४१	२८५७०.९३	२८६८८
कूल जम्मा		३९५८	२८११३१.८१	२१९६०९.२२	३८०७३१

द्रष्टव्यः साना उद्योगहरूको संख्या विदेशी लगानी भएका उद्योगहरू मात्र समावेश भएको छ। तथ्यांकको स्रोतः उद्योग विभाग

३.३.२ जिल्लागत आधारमा मझौला तथा ठूला उद्योग दर्ता स्थिति

शुरु देखि आर्थिक वर्ष २०६५/६६ को प्रथम ९ महिनासम्म दर्ता भएका मझौला र ठूला उद्योगहरूको जिल्लागत विवरण यस प्रकार रहेको छ।

(रु. दश लाखमा)

सि.नं.	जिल्ला	उद्योग संख्या	कूल पूँजी लगानी	कूल स्थिर लगानी	रोजगारी संख्या
१	अन्य (Undefined)	१	५	४.५	२२
२	अछाम	३	२१.५७	१९.३	९०
३	अर्घाखाची	१	१८.४६	१३.१४	५०
४	बाग्लुङ्ग	२	४४९.४८	४३६.४८	११९
५	बैतडी	२	२०	१६.८	२०२
६	बाँके	४९	५०५९.२४	३८७०.५	३६५७
७	बारा	१५७	२३८६७.९२	१५१६१.३	१७८०७
८	बर्दिया	९	२२०.२७	२०४.८२	२९४
९	भक्तपुर	११७	५०९२.४१	३८०२.३५	१२३१८
१०	भेरी अञ्चल	१	१४.८८	१४.५५	२०
११	भोजपुर	३	४७.२३	२६.७३	१६६
१२	चितवन	१०५	८८९२.४	६११७.५८	६८५४

सि.नं.	जिल्ला	उद्योग संख्या	कूल पूँजी लगानी	कूल स्थिर लगानी	रोजगारी संख्या
१३	डडेलधुरा	१	८६.६९	८३.२२	३०
१४	दाङ्ग	१८	५४२०.४१	५००८.५२	२७५०
१५	दाङ्ग, सल्यान	१	६२००	६०००	२७३
१६	धादिङ्ग	२९	७८८९.९५	७३७९.५२	२२८०
१७	धनकुटा	१५	२१३०.४५	१८१२.६२	२६२७
१८	धनुषा	२३	२४२०.२९	२१०७.९८	२१७५
१९	दोलखा	५	४६१२.८	४६०८.६७	२३३२
२०	डोल्पा	१	४.७२	३.९१	२१
२१	डोल्टी	१	१०	७.२	३३
२२	गोर्खा	१२	१२७३.०७	१२३३.३६	६७०
२३	गुल्मी	३	७२१.४	६६८	९०
२४	हुम्ला	२	६	४.९	४३
२५	ईलाम	१९	१०८७.४२	८५८.०९	५०१५
२६	झापा	७१	४७७६.३८	४२१८.६३	१३०७५
२७	कैलाली	२१	२५५४.६८	१३६०.०८	२२९८
२८	कन्चनपुर	१८	१०१४.७७	७७८.६९	२४१०
२९	कपिलवस्तु	१८	३२२५.२२	२७८२.१५	२५६३
३०	कास्की	१६०	१७८२९.६५	१५४९१.८	१००४७
३१	कास्की, रुपन्देही	१	२३८	२२१	३६
३२	काठमाडौं	१८८५	६६७०६.८	५०१२०.१	१७४२४९
३३	काभ्रे	९९	४५७१.७९	३५५९.१३	९१४२
३४	खोटाङ्ग	१	३०	१०.७५	१३
३५	ललितपुर	३३३	१४९८९.८१	११३९२.१	२४३९५
३६	लमजुङ्ग	७	१६३१.०३	१०९९.७७	६१४
३७	महोत्तरी	२	६५५.६	६४२.५७	४५८
३८	मकवानपुर	६५	७४०६.७१	५८१५.९२	६९९७
३९	मोरङ्ग	१६९	११५७२.८	७९७८.७७	१४५६३
४०	मुस्ताङ्ग	१	१५५.८५	१४१.८९	८१
४१	नवलपरासी	६५	८३३५.९२	६२७९.६९	६७६०
४२	नुवाकोट	१५	४७०.१५	४०९.७३	८१३
४३	पाल्पा	२	४३.२१	३३.४८	३०
४४	पाँचथर	५	८१२.७७	७८०.५८	२२३५
४५	पाँचथर	१	५१.९	३७.१	३२७
४६	पर्सा	११७	९३५२.३१	५४२०.५१	१०६४९
४७	रामेछाप	२	५४२.७५	२६२.३	१७०

सि.नं.	जिल्ला	उद्योग संख्या	कूल पूँजी लगानी	कूल स्थिर लगानी	रोजगारी संख्या
४८	रसुवा	६	४६४०.६४	४४५५.७६	१६३३
४९	रौतहट	४	६२.२३	४६.८	१०९
५०	रोल्पा	३	१०२२.७९	९७१.८६	४०६६
५१	रुपन्देही	१२८	१४००६.६७	१०३९८.९	१३८३२
५२	संखुवासभा	५	९७६.८	८८३.११	११३५
५३	सप्तरी	९	५७६.६३	४७३.८८	९६२
५४	सर्लाही	११	१०४०.२७	८१७.८२	१०४८
५५	सिन्धुली	१	९	७.७	१०५
५६	सिन्धुपाल्चोक	१९	९२४९.९४	९०१३.८१	१५३३
५७	सिरहा	७	१०३२.३७	८४३.११	६००
५८	सोलुखुम्बु	२१	४२२८.७६	४१०३.९३	१३९९
५९	सुनसरी	८६	७०४४.९९	५१३०.३९	१०७९७
६०	सुर्खेत	३	१४५.५	१५.६	९५
६१	स्याङ्गजा	३	३०.९१	३४.६३	४५९
६२	तनहु	५	१९४.५	१५८.५१	४३०
६३	ताप्लेजुङ्ग	३	२९४.२८	२८५.१९	१२५
६४	तेह्रथुम	२	१८१.७	१७०.८५	७६
६५	उदयपुर	४	३८५३.७१	३४९६.६	४६४
जम्मा		३९५८	२८११३१.८५	२१९६०९	३८०७३१

स्रोतः उद्योग विभागबाट प्रकाशित "Industrial Statistis Fiscal Year 2065/66"

३.३.३ आर्थिक वर्ष अनुसार मझौला तथा ठूला उद्योगको दर्ता स्थिति

शुरु देखि आर्थिक वर्ष २०६५/६६ को प्रथम ९ महिनासम्म दर्ता भएका मझौला र ठूला उद्योगहरूको विवरण यस प्रकार रहेको छ।

आर्थिक वर्ष	उद्योग संख्या	कूल पूंजी रू. दश लाखामा	कूल स्थिर पूंजी रू. दश लाखामा	रोजगारी संख्या
२०४६/४७ सम्म	४४	४२००.१९	३५६४.३६	९८२१
२०४७/४८	१३६	१६८१.२९	११११.७४	५७९८
२०४८/४९	४३७	७५१०.५४	४६७६.८९	३८०८५
२०४९/५०	६०६	१०५४१.९७	६६६७.४४	८९३५१
२०५०/५१	१४७	१८३४७.६७	१६४८३.५९	२०९३७
२०५१/५२	२१३	१७५४३.३१	१२८९२.७३	२१३३९
२०५२/५३	३७४	२००२२.२७	१६७३३.०४	३४५७१
२०५३/५४	२४२	१४०६२.४६	११०२७.४३	२३९७०

आर्थिक वर्ष	उद्योग संख्या	कूल पूंजी रू. दश लाखामा	कूल स्थिर पूंजी रू. दश लाखामा	रोजगारी संख्या
२०५४/५५	११२	१०५३१.६८	८६८९.८३	१०१३६
२०५५/५६	११०	१२५४६.५०	९४१६.०२	८८८२
२०५६/५७	१५८	२५९५८.३६	२१४०८.९०	१५२९०
२०५७/५८	१४५	१०७६६.६१	८०६४.४६	९१६५
२०५८/५९	१३९	२२६६१.६४	१८७४७.४८	११४१
२०५९/६०	१०९	१३२०३.४६	८६६६.०२	१२८७७
२०६०/६१	१४७	१३२९०.४१	१०२९२.४३	११६८७
२०६१/६२	१०७	१८००३.१३	१३७५८.७६	८४९०
२०६२/६३	१२०	९५२७.८५	७१०५.८४	१०३९८
२०६३/६४	१७७	८१२३.६८	५९७३.०२	९२३२
२०६४/६५	२२७	२०१२६.३६	१५५०९.५६	१२८४४
२०६४/६५ड	१५८	१६३४४.४६	१२८९५.४१	९३३६
२०६५/६६ड	२०८	२२५६२.४२	१८९०९.६७	१६५१४
कुल जम्मा	३९५८	२८१११.८१	२१९६०९.२२	३८०७३१

*: *आर्थिक वर्ष २०६४।६५ र २०६५।६६ को तथ्यांक प्रथम ९ महिनाको मात्र उल्लेख गरिएको छ तथ्यांकको स्रोतः उद्योग विभाग*

३.३.४ विदेशी लगानी स्वीकृत भएका उद्योगहरुको स्थिति

विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण ऐन, २०४९ बमोजिम विदेशी लगानी हुने उद्योगहरूको प्रस्ताव स्वीकृति, दर्ता तथा तत् सम्बन्धी प्रशासन उद्योग विभागले गर्ने गरी आएको छ। नेपालमा विदेशी लगानी सम्बन्धी नीति, ऐन लागु भए देखि गत आर्थिक वर्ष २०६५/६६ को प्रथम ९ महिनासम्ममा विदेशी लगानीको स्वीकृति पाएका साना, मझौला र ठूला उद्योगहरूको वर्गिकरण, उद्योगको संख्या, कूल पूंजी लगानी, विदेशी लगानी तथा रोजगारी संख्या यस प्रकार रहेको छ।

उद्योगको वर्ग	उद्योगको संख्या	कूल पूंजी रू. दश लाखामा	कूल स्थिर पूंजी रू. दश लाखामा	विदेशी लगानी रू. दश लाखामा	रोजगारी संख्या
कृषि	३०	११५२.३५	६६२.०९	४८०.९८	१९६९
निर्माण	४०	३४३५.३४	२५४७.४०	२५९२.८१	२८९०
उर्जा	३५	३०५८०.१९	२८७८३.८७	८५०९.७७	६८१४
उत्पादन	६१९	४४०९७.७९	३१४८६.३९	१६६११.९७	७२३१८
खानी	२७	४९४९.०२	४०३३.१५	२७४२.७०	४६१४
सेवा	४५५	२३३८७.५३	१९३३२.७२	१०७३१.८५	२४१५६
पर्यटन	४४२	१७८७७.५७	१६८५३.८२	६३३७.७३	२११८८
कूलजम्मा	१६४८	१२५४७९.७९	१०३६९९.४५	४८००७.८२	१३३९४९

स्रोतः उद्योग विभागबाट प्रकाशित *"Industrial Statistis Fiscal Year 2065/66"*

३.३.५ उद्योगको स्तरको आधारमा विदेशी लगानीको स्थिति

उद्योगको स्तरको आधारमा शुरुदेखि आ.व. ०६५/६६को प्रथम ९ महिनासम्मको विदेशी लगानी स्थिति देहाय बमोजिम रहेको छ।

उद्योगको वर्ग	उद्योगको संख्या	कूल पूंजी रू. दश लाखामा	कूल स्थिर पूंजी रू. दश लाखामा	विदेशीलगानी पूंजी	रोजगारी संख्या
ठूला	१५७	९४४९९.०८	८३१७५.९२	३२४१५.९७	३८९९२
मझौला	२१३	१५६६२.३२	१०८५९.१४	६४६१.७१	२७७३७
साना	१२७८	१५३१८.३९	९६६४.३९	९१३०.१५	६७२२०
कूल जम्मा	१६४८	१२५४७९.७९	१०३६९९.३९	४८००७.१५	१३३९४९

***स्रोतः उद्योग विभागबाट प्रकाशित** "Industrial Statistis Fiscal Year 2065/66"*

३.४ आ. व. ०६५/६६ को वजेट, खर्च, राजश्व असुली तथा वेरूजु स्थिति

यस विभागको वजेट उप शिर्षक नं. ३८-३-१२० र २८-४-१२० हो। गत आ.व. ०६४/६५ र ०६५/६६ मा देहाय बमोजिम वजेट विनियोजन, खर्च, राजश्व असुली र वेरुजु फछ्र्यौट भएको छ।

(रू. हजारमा)

आर्थिक वर्ष	वजेट	खर्च	राजश्व	आषाढको वेरूजु	वेरूजु फछ्र्याट
२०६४।६५	१६७०५	१४९८५	१२००८	१२९८२	१२६७४
२०६५।६६	१९५०५	१७२८८	१५२०९	८०५९७०।३९	२५८४७१।७७

३.५ आ.व ०६५/६६ को भौतिक उपलब्धीको तुलनात्मक स्थिति

सम्पादन भएको मुख्य मुख्य कार्यहरू	एकाई	आ.व. २०६४।६५	आ.व. २०६५।६६
उद्योग दर्ता	वटा	२३३	३०३
कूल पूंजी लगानी	रू. दश लाखमा	३२१२३	२७६२४
उद्योगलाई सुविधा उपलब्ध गराइएको सख्या	वटा	२५४	९८
विदेशीलगानी स्वीकृत संख्या	वटा	२१४	२३१
विदेशीलगानी	रू. दश लाखमा	१९८३५	९४३९
ट्रेडमार्क दर्ता	वटा	९८७	१०३४
उद्योगको कच्चा पदार्थ खपत निर्धारण	वटा	८७	५५
आइ.इ.इं. स्वीकृति संख्या	वटा	६९	४१

३.६ आ.व. ०६६/६७ को लागि विनियोजित वजेट

२०६६।६७ को विनियोजित वजेट (रू. '०००')			श्रोत		
जम्मा रकम	चालु खर्च	पूंजीगत तथा सांवा भुक्तानी खर्च	नेपाल सरकार	वैदेशिक	
				अनुदान	ऋण
१७६८१	१७१२१	५६०	१७६८१	-	-

उक्त पूंजीगत वजेटबाट विभागको भौतिक पूर्वाधार निर्माण, सवारी साधन, फर्निचर, कम्प्युटर सम्बन्धी खरिद कार्यहरू गर्ने र चालु खर्चबाट विभागले गर्नुपर्ने अन्य प्रशासनिक एवं कार्यालय संचालन सम्बन्धी आवश्यक सम्पूर्ण कार्यहरू गर्ने कार्यक्रम रहेको छ।

४. खानी तथा भूगर्भ विभाग

४.१ परिचय

भू-बैज्ञानिक अध्ययन एवं अनुसन्धानबाट देशको भौगर्भिक ज्ञानमा अभिवृद्धि गर्ने, भौगर्भिक तथ्याङ्कहरू संकलन गर्ने, भौगर्भिक नक्साहरू प्रकाशन गर्ने र सम्बन्धीत निकायलाई भौगर्भिक सेवाहरू उपलब्ध गराउने, स्वदेशि विभिन्न खनिज सम्पदाहरूको अध्ययन, अन्वेषण र मूल्याङ्कन गरि खनिज भण्डारमा आधारित उद्योगहरूको प्रवर्द्धन गरि देशको आर्थिक विकासमा टेवा पुऱ्याउने, देश भरी स्थापना भएका २१ भूकम्प मापन केन्द्रहरू निरन्तर सञ्चालन र भूकम्पीय अध्ययन एवं अनुसन्धानबाट भूकम्पको निगरानी राख्ने र डाटा संकलन गरी भूकम्प प्रकोपको सहि मूल्याङ्कन गर्ने, नेपालमा पेट्रोलियम तथा प्राकृतिक ग्याँस हुन सक्ने सम्भावित क्षेत्रमा भौगर्भिक तथा भू-भौतिक अन्वेषण गरी पेट्रोलियमको भण्डार हुन सक्ने क्षेत्र पत्ता लगाई अन्तराष्ट्रिय तेल कम्पनीहरूलाई पेट्रोलियम अन्वेषण एवं उत्पादन गर्न आकर्षण गर्ने र खनिज जन्य उद्योगहरूको विकासको लागि प्राविधिक तथा प्रयोगशाला सेवाहरू उपलब्ध गराउने जस्ता कार्यको लागि साविकको भौगर्भिक सर्भेक्षण विभाग र नेपाल खानी विभागलाई गाभी यस विभागको स्थापना भएको छ।

४.२ प्रमुख उद्देश्य तथा कार्यहरु

नेपालको भूवैज्ञानिक अध्ययन तथा अनुसन्धान कार्यहरूको आधारमा भूबैज्ञानिक नक्साहरू तयार गरी प्रकाशन गर्ने, खानी तथा खनिजहरूको अध्ययन, अन्वेषण, मूल्याङ्कन तथा प्रवर्द्धन गर्ने, पेट्रोलियम तथा प्राकृतिक ग्याँस अन्वेषण र प्रवर्द्धन गर्ने, शहरी तथा पूर्वाधार विकास निर्माणका लागि भू-इन्जिनियरिङ्ग तथा भू-वातावरणीय अध्ययन, अनुसन्धान गरी निज लागि भू-इन्जिनियरिङ्ग तथा भू-वातावरणीय नक्साहरू तयार गर्ने, सेस्मोटेक्टोनिक अध्ययन र भूकम्प सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान र अनुगमन गर्ने, खनिज भण्डारमा आधारित खानी तथा खनिज उद्योगहरूको प्रवर्द्धन विकास तथा संचालन गर्न आवश्यक खानी तथा खनिज पदार्थ ऐन, पेट्रोलियम ऐन तथा नियमहरू तर्जुमा गरी लागु गर्न मस्यौदा प्रस्ताव गरी आधिकारिक तहवाट स्वीकृति प्राप्त गरी कार्यान्वयन गर्ने कार्यहरू गर्दै आएको छ।

४.३ कार्य निर्दिष्ट गर्ने सरकारी नीति, ऐन तथा नियमहरु

खनिज सर्भेक्षण भत्ता नियमावली, २०२४,

खानी तथा खनिज पदार्थ सम्बन्धी ऐन, २०४२,

खानी तथा खनिज पदार्थ नियमावली २०५६

४.४ अन्तर्गतका कार्यालय

सुर्खेत जिल्लामा भूकम्प मापन केन्द्र एक र नेपालराज्य भरी संचालित २१ साइस्मिक स्टेशनहरू मार्फत देश भरिको भूकम्पीय डाटाहरू संकलन गरी भूकम्प गएको जानकारी सर्वसाधारणलाई दिने र भूकम्पिय सुरक्षा र पूर्ण सतर्कता सम्बन्धी जानकारी दिने, सेस्मोटेक्टोनिक अध्ययन र भूकम्प सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान र अनुगमन गर्ने कार्यको लागि विभागको एउटा शाखाको रुपमा भूकम्प मापन केन्द्र काठमाण्डौंमा रहेको छ।

४.५ आ. व. ०६५र०६६ को वजेट, खर्च, राजश्व असुली तथा वेरूजु फछ्यौट स्थिति

यस विभागको वजेट उप शिर्षक नं. ३८-३-१३० र ३८-४-१३० हो। गत आ. व. ०६४र०६५ र ०६५र०६६ मा देहाय बमोजिम वजेट विनियोजन, खर्च, राजश्व असुली तथा वेरुजु फछ्यौट भएको छ।

आर्थिक बर्ष	वजेट रू. '000'	खर्च रू. '000'	राजश्व रू. '000'	आषाढको बेरूजु रू. '000'	वेरूजु फछ्यौट रू. '000'
०६४/०६५	४,१०,३७	३,८५,५९	१,६८,९४	३९,३१	१५,९६.८
०६५/०६६	४,६६,८५	३,५५,५६	१,९४,०९	४३,९६	२२,३१

४.६ गत आ. ०६५र०६६ को भौतिक उपलब्धिको तुलनात्मक स्थिति

सम्पादन भएका मूख्य मूख्य कार्यहरू	एकाई	आ. व. ०६४/०६५ को उपलब्धी	आ. व. ०६५/०६६ को उपलब्धी
खानी खोजतलास प्रमाणपत्र प्रदान	वटा	१७३	१७९
खानी उत्खनन् प्रमाणपत्र प्रदान	वटा	७	६
खानी खोजतलास प्रमाणपत्र नविकरण	वटा	१४३	२४३
खानी उत्खनन् प्रमाणपत्र नविकरण	वटा	६७	६७
खनिज र धाउहरूको रसायनिक विश्लेषण (स्याम्पल)	वटा	५८६	६७४
इलिमेन्ट डिटरमिनेसन	वटा	२६७८	२२६७
नक्साहरूको ट्रेसिङ्ग	वटा	१०	११
एमोनिया प्रिन्ट	वटा	२१६	१९७
चट्टान, खनिज र धाउ तथा वालुवाको मिनिरोलोजीकल र पेट्रोलोजिकल अध्ययन	वटा	२३	३
खनिज सग्राहलय अध्ययन शैक्षिक सस्था	वटा	४	३

४.७ आर्थिक वर्ष २०६६/०६७ को लागि विनियोजित बजेट

२०६६/०६७ को लागि विनियोजित बजेट			श्रोत		
जम्मा रकम	चालु खर्च	पूँजिगत तथा साँवा भुक्तानी खर्च	नेपाल सरकार	वैदेशिक	
				अनुदान	ऋण
४,८०,०६	४,६९,६६	१०,४०	४,८०,०६		

५. घरेलु तथा साना उद्योग विभाग

५.१ परिचय

नेपालमा वि.स.१९९६ सालमा व्यवसायिक तालिमको माध्यमबाट रोजगारीको अवसर श्रृजना गर्ने उद्देश्य लिई नेपाली कपडा र घरेलु इलम प्रचार अड्डाको नाममा यस विभागको विधिवत स्थापना भएको हो। यसलाई आर्थिक वर्ष २०१३/१४ मा घरेलु इलम केन्द्र भनी नामाकरण गरियो। आर्थिक वर्ष २०२१/२२ मा अञ्चल केन्द्रको अवधारणा लिई मुलुकभर १४ अञ्चलमा केन्द्रहरू खडा गरी निर्धारित उद्देश्य अनुरुप व्यवसायिक तालिमहरू सञ्चालन भए। त्यसपछि क्षेत्रीय र जिल्लास्तरीय कार्यालयहरू स्थापना भई देशका विभिन्न भागमा समेत घरेलु इलम केन्द्रहरूको विस्तार भएको हो। काठमाण्डौ घरेलु इलम केन्द्रलाई आर्थिक वर्ष २०२२/२३ देखि तत्कालीन घरेलु तथा ग्रामीण उद्योग विभाग अन्तर्गतको प्राविधिक प्रशिक्षण शाखाको रुपमा कायम गरियो। इलम केन्द्रहरूले सीप विकास तालिम सञ्चालन गर्ने, त्यस्ता तालिमबाट उत्पादित सामग्रीको बिक्री गर्ने तथा घरेलु उद्योग दर्ता गर्ने समेतको उद्देश्यले घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयहरूको स्थापना गरिएको हो। यसै क्रममा जनआवश्यकता तथा मागको आधारमा उद्योग प्रशासनको कार्य समेत गर्ने गरी वि.स. २०३० सालमा विभागको कार्यक्षेत्र विस्तार भएको हो। त्यसपछि विभागको नाम घरेलु तथा ग्रामीण उद्योग विभाग रहन गयो। विस्तारित कार्यक्षेत्र अनुरुप आर्थिक वर्ष २०३८/३९ सम्ममा देशका ७५ वटै जिल्लामा घरेलु तथा ग्रामीण उद्योग कार्यालयहरूको स्थापना गरिए। ती कार्यालयहरूले जिल्लाभित्र घरेलु तथा ग्रामीण उद्योग दर्ता गर्ने, प्राविधिक परामर्श सेवा प्रदान गर्ने, सम्भावित उद्योगहरूको स्कीम बनाई वितरण गर्ने, विभिन्न विषयका अल्पकालीन तालिम सञ्चालन गर्ने जस्ता कार्यहरू गर्दै आएका थिए भने साविकमा केन्द्रीय स्तरमा विभाग अन्तर्गतको प्राविधिक प्रशिक्षण शाखाबाट विभिन्न विषयका २ वर्षे साधारण तालिम, १वर्षे एडभान्स तालिम र विभिन्न विषयमा अल्पकालिन तालिम संचालन गर्ने गरि आएको थियो।

यसै गरी करिव ३० जिल्लामा घरेलु तथा ग्रामिण उद्योग विकास समितिका शाखा कार्यालयहरू स्थापना भई ती समितिका कार्यालयहरूले पनि जिल्लाहरूमा प्राविधिक परामर्श सेवा प्रदान गर्ने, सम्भावित उद्योगहरूको स्किम बनाई वितरण गर्ने, विभिन्न विषयका अल्पकालिन तालिम संचालन गर्ने कार्यहरू गर्दै आए जस्ले गर्दा एउटै जिल्लामा एउटै मन्त्रालय अन्तर्गत एउटै प्रकृतिका कार्य गर्न दुई वटा निकाय खडा भई काममा दोहोरोपना आउनुका साथै सरकारको खर्चमा अनावश्यक वृद्धि भएको महसुस गरी आर्थिक वर्ष २०४९।५० मा तत्कालीन सरकारबाट सरकारी सँगठनहरूको पुनःसंरचना गरे पछि घरेलु तथा ग्रामीण उद्योग विभागको नाम परिवर्तन गरी घरेलु तथा साना उद्योग विभाग कायम गरियो र २७ जिल्लाहरूमा सो विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरूले र विकासको पहुच कम भएका ४८ जिल्लाहरूमा विकास समिति ऐन अन्तर्गत गठित घरेलु तथा साना उद्योग विकास समितिबाट कार्यक्रम संचालन गर्दा सरकारी प्रकिया भन्दा फराकिलो दायरा हुने र समिति अन्तर्गत वैदेशिक सहयोग समेत प्राप्त गर्न सकिने भन्ने उद्देश्यले घरेलु तथा साना उद्योग विकास समितिका शाखा कार्यालयहरू स्थापना गरी सरकारको खर्चमा मितव्ययिता ल्याउने निर्णय गरे पछि सवै जिल्लाहरूमा कार्यालयहरूले पनि निरन्तरता पाए। हाल यस विभाग र यस अन्तर्गतका कार्यालयहरूको मुख्य मुख्य कार्यहरू देहाय अनुसार रहेका छन्:-

क) उद्योग प्रशासन सम्बन्धी कार्य

- घरेलु तथा साना उद्योगहरूको इजाजत (अनुमति) प्रदान गर्ने।
- घरेलु तथा साना उद्योगहरू दर्ता (रजिष्ट्रेशन) गर्ने।
- घरेलु तथा साना उद्योगको नामसारी, ठाँउसारी, पूँजीबृद्धि, क्षमता बृद्धि, उद्देश्य संशोधन आदि कार्य गर्ने।
- प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण (IEE) सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- घरेलु तथा साना उद्योगहरूलाई विभिन्न छुट, सुविधा तथा सहुलियत प्रदान गर्ने।
- उद्योग प्रशासनलाई सरल, पारदर्शी, बनाउन आवश्यक कार्यविधि तयार गर्ने।
- घरेलु तथा साना उद्योगबाट उत्पादित सामानहरूको जर्ति प्रमाणित गर्ने।
- घरेलु तथा साना उद्योग संचालनको निमित्त विदेशी नागरिक आवश्यक पर्ने मानसिव आधारमा भिषा सिफारिश गर्ने।
- घरेलु तथा साना उद्योगहरूको लागि आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ केमिकल/विस्फोटक पदार्थ आयात गर्न गृह मन्त्रालयमा सिफारिश गर्ने।
- साना उद्योगहरूको प्रमाणिकरण गर्ने।

ख) उद्योग प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्य

- बजारमुखी विभिन्न उद्योगहरूको स्कीम तयार गर्ने।
- संभाब्य उद्योगहरूको प्रविधि विस्तार गर्ने।
- घरेलु तथा साना उद्योगहरूलाई माग अनुसारको प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने।
- बजार माग अनुरुपका बिभिन्न सीप विकास तथा उद्यमशीलता विकास तालिमहरूको पाठ्यक्रम तथा निर्देशिका तैयार गर्ने।
- सिप विकास तथा उद्यमशीलता विकास तालिम कार्यक्रम तर्जुमा गरी जिल्ला स्थित कार्यालयहरू मार्फत संचालन गर्ने ब्यवस्था मिलाउने।
- घरेलु तथा साना उद्योग सम्बन्धी आवश्यक नीतिको तर्जुमा गरी पेश गर्ने।
- घरेलु तथा साना उद्योग सम्बन्धी तथ्याङ्क अद्यावधिक गर्ने।
- घरेलु तथा साना उद्योग सम्बन्धी नीतिगत निर्णयको लागि औद्योगिक प्रवर्द्धन बोर्डमा पेश गर्ने।

५.२ उद्देश्य एवं कार्य

घरेलु तथा साना उद्योगहरूको प्रवर्द्धन गर्न सीपमूलक तालिम संचालन गरी व्यवसायिक जनशक्ति विकास गर्ने हेतूले घरेलु तथा साना उद्योग विभागको स्थापना भएको हो।वेरोजगार, अर्धवेरोजगार, आर्थिक रुपमा

विपन्न, असहाय, गरिव, दलित, जनजाति, द्वन्दपिडित, विस्थापित, अपाङ्ग, पिछडिएका महिला आदिलाई घरेलु तथा साना उद्योग र लघु उद्यमको माध्यमबाट ग्रामीण क्षेत्रमा स्वरोजगारी तथा रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गरी आय र कय शक्ति वृद्धि गर्दै गरिवी न्यूनिकरण गर्ने कार्यमा विभाग कार्यरत छ। घरेलु तथा साना उद्योगको इजाजत, दर्ता, नविकरण, सुविधा सहुलियत सिफारिश एवं अनुगमन, निरीक्षण, प्राविधिक परामर्श, सुझाव, सूचना सम्प्रेषणका साथै उद्योग प्रशासन सम्वन्धी कार्यहरू गर्दै आएको छ।

५.३ लघु उद्यम विकास कार्यक्रम

अति विपन्न तथा गरिव वर्गलाई समेट्ने गरी आ.व. ०६६।६७ देखि घरेलु तथा साना उद्योग विभाग अन्तर्गतका सुनसरी, सर्लाही, काभ्रे पलान्चोक, कपिलवस्तु, दाङ, बर्दिया र बाँके गरी जम्मा ७ जिल्लामा नमूनाका रुपमा लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन गरिने गरि कार्यक्रम जिल्ला जिल्लामा पठाइ सकिएको छ। यस कार्यक्रम अन्तर्गत उद्यमशीलता विकास सम्वन्धी तालिममा ७७० जनाको सहभागिता रहने अनुमान गरिएको छ। उद्यमशीलता विकास तालिम प्राप्त मध्ये ७०० जनाले सीप विकास तालिम लिने र ६३० जना नयाँ उद्यमी सिर्जना हुने अनुमान गरिएको छ। यसको लागि जम्मा रु.२ करोड विनियोजन गरिएको छ। उक्त कार्यक्रम संचालन हुने प्रत्येक जिल्लावाट ९० जना नयाँ लघु उद्यमी सिर्जना हुनेछन्।

५.४ कार्य निर्दिष्ट गर्ने सरकारी नीति, ऐन तथा नियमहरु

प्राइभेट फर्म रजिष्ट्रेशन ऐन, २०१४,
प्राइभेट फर्म रजिष्ट्रेशन नियमावली, २०३४,
औद्योगिक नीति, २०४९,
औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०४९,
उद्यमशीलता तथा सीपविकास तालिम निर्देशिका, २०६५,
विभागीय कार्यविधि दिग्दर्शन, २०६५,
लघु, घरेलु तथा साना उद्योग कर्जा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०६३।

५.५ अर्न्तगतका कार्यालयहरु

५.५.१ घरेलु तथा साना उद्योग प्रशिक्षण केन्द्र

यस केन्द्रले घरेलु उद्योग संचालनमा सहयोग पुऱ्याउन विभिन्न किसिमका व्यवसायीक तालिमहरू संचालन गर्दछ। यो पहिलो प्राथमिकता प्राप्त विकास आयोजनाको रुपमा संचालन भएकाले छुट्टै प्रस्तुत गरिएको छ।

५.५.२ केन्द्रिय कारागार कारखाना

यस कारखानाले लामो अवधिको कैदको सजाय पाएका बन्दीहरूलाई आय आर्जन गर्न उत्प्रेरित गर्नुका साथै वन्दी जीवनबाट मुक्त भएपछि आत्मनिर्भर भई समाजमा पुनःस्थापित हुन सघाउने उद्देश्यले त्यस्ता वन्दीहरूलाई सीपमुलक तालिम दिने र तालिम लिई सकेका वन्दीहरूलाई कपडा बुन्न लगाई बन्दीहरूको आय वृद्धि गर्दै त्यसरी उत्पादित सामानहरूको बिक्रि प्रबन्ध मिलाउने कार्य गर्दै आएकोछ। यस कारखानाको लागि वजेट उप शिर्षक नं ३८-३-१४१ मा वजेट विनियोजन हुने गर्दछ। गत आ. व. ०६५।६६ मा यस कारखानाको लागि रु.३१०६ (हजार) विनियोजन भएकोमा रु. २८९४ हजार खर्च भएको छ। चालु आ. व. ०६६।६७ मा यस कारखानाको लागि चालु खर्चतर्फ रु.३६७८ हजार विनियोजन भएको छ र यस वर्ष पूँजीगत खर्चतर्फ रकम विनियोजन गरिएको छैन। यो वजेट विभागीय एवं २७ जिल्ला कार्यालयहरूको वजेटमा समावेश गरिएको छैन। यो कारखाना साधारणतर्फको कार्यालय भएकोले लक्ष प्रगति उल्लेख गरिएको छैन।

५.५.३ घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयहरु (२७ जिल्ला)

घरेलु तथा साना उद्योग विभाग अन्तर्गत विभिन्न २७ जिल्लाहरूमा घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयहरू कार्यरत रहेकाछन्। यी कार्यालयहरू पहिलो प्राथमिकता प्राप्त विकास आयोजना भित्र पर्ने भएकोले यी कार्यक्रमको बारेमा अलग्गै प्रस्तुत गरिएको छ।

५.६ घरेलु तथा साना उद्योगको दर्ता स्थिति

घरेलु तथा साना उद्योगको इजाजत, दर्ता, नवीकरण तथा प्रशासन सम्बन्धी कार्य औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०४९ अनुसार सम्बन्धीत जिल्लाको घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयहरूमा र अधिकार प्रत्यायोजन भए अनुसार सम्बन्धीत जिल्ला स्थित घरेलु तथा साना उद्योग विकास समितिको शाखा कार्यालयहरूमा दर्ता हुने गरेतापनि ती उद्योगहरूको एकिकृत तथ्यांक व्यवस्थापन घरेलु तथा साना उद्योग विभागले गर्ने गरी आएकोछ। विभागबाट प्राप्त जानकारी अनुसार घरेलु तथा साना उद्योगको दर्ता स्थिति देहाय बमोजिम रहेकोछ।

घरेलु तथा साना उद्योग विभाग अन्तर्गत दर्ता भएका घरेलु र साना उद्योग सम्बन्धी जिल्लागत विवरण

क्र.सं.	जिल्ला	आ.ब.				
		२०६०।६१	२०६१।६२	२०६२।६३	२०६३।६४	२०६४।६५
१	झापा	१९७	२२५	२४२	२८६	३६०
२	मोरङ्ग	२९४	३८३	३९५	३२०	४०१
३	सुनसरी	१६५	२१५	२०४	२१२	२३८
४	सप्तरी	९४	१३६	१३५	१२९	१२०

क्र.सं.	जिल्ला	आ.ब.				
		२०६०।६१	२०६१।६२	२०६२।६३	२०६३।६४	२०६४।६५
५	सिराहा	१३१	१९९	१७१	१०९	१७२
६	धनुषा	१५५	२२४	२२३	२०३	१८४
७	महोत्तरी	७६	१००	१५७	२६६	१४२
८	सर्लाही	१०९	१९३	१८६	१७५	१४२
९	रौतहट	१०७	२२३	१९१	११८	१०७
१०	बारा	१३०	१७७	१५५	१५२	९७
११	पर्सा	३१३	३३८	३८८	३५३	३२७
१२	मकवानपुर	८४	११७	१०१	११४	१४४
१३	चितवन	२१८	२४७	२४३	३००	२२७
१४	काठमाडौं	१८५९	१९३९	१८७७	१९८३	१९५७
१५	ललितपुर	३९१	३८९	३९२	४२६	४४७
१६	भक्तपुर	१७२	२४८	२३२	१५५	१८२
१७	काभ्रेपलान्चोक	१२२	११७	१८९	१४८	२६५
१८	कास्की	२३५	३९०	२३०	३१३	३५१
१९	पाल्पा	४४	३९	६३	५४	४७
२०	नवलपरासी	११४	११७	१४९	१५२	१९०
२१	रुपन्देही	३५६	२९५	३६१	३८९	३६७
२२	कपिलवस्तु	९३	१०७	१६९	१८९	१३५
२३	दाङ्ग	८९	१०४	१२७	१६५	१५०
२४	बाँके	१०९	१२८	१७०	१७८	२२७
२५	बर्दिया	५५	६९	८३	१०१	१०४
२६	कैलाली	९१	१००	१२६	२०४	२८८
२७	कञ्चनपुर	१२३	१०७	९०	१०६	१६३
	बिभाग जम्मा	५९२६	६९२६	७०४९	७३००	७५३४
२८	ताप्लेजुङ्ग	२१	१९	५	१८	५
२९	पाँचथर	१६	१८	१९	१३	१३

क्र.सं.	जिल्ला	आ.ब.				
		२०६०।६१	२०६१।६२	२०६२।६३	२०६३।६४	२०६४।६५
३०	इलाम	४०	२६	३३	७९	८०
३१	तेऱ्हथुम	२७	२४	१८	१७	१६
३२	धनकुटा	३८	१४	१७	१९	२९
३३	भोजपुर	३६	१६	१६	१०	१५
३४	संखुवासभा	२२	२१	२३	२८	३०
३५	उदयपुर	४२	४०	५३	१००	५६
३६	खोटाङ्ग	२७	२९	३	२३	३२
३७	ओखलढुङ्गा	३८	८	१४	३	१७
३८	सोलुखुम्बु	२४	१३	७	७	१७
३९	सिन्धुली	३२	१९	२१	२४	५१
४०	रामेछाप	१५	२९	६	२०	३६
४१	दोलखा	१८	६०	६२	४७	५३
४२	सिन्धुपाल्चोक	५२	३७	५७	४३	७३
४३	नुवाकोट	३०	३२	४६	५७	९८
४४	रसुवा	७	२१	१२	२६	१८
४५	धादिङ्ग	४१	४६	९५	८०	६८
४६	तनहुं	६०	४३	५५	७७	१००
४७	गोरखा	४३	३७	४१	३८	३६
४८	स्याङ्जा	५९	४५	५५	५३	६१
४९	लमजुङ्ग	४३	४६	३०	३८	५६
५०	अर्घाखांची	२४	३०	४९	४४	६७
५१	गुल्मी	२५	३२	१९	५२	४१
५२	पर्वत	१४	२८	३७	३३	३२
५३	बाग्लुङ्ग	२५	२०	४७	४५	६८
५४	म्याग्दी	७	२५	२५	२२	२९
५५	मुस्ताङ्ग	९	२०	४	०	६

क्र.सं.	जिल्ला	आ.ब.				
		२०६०।६१	२०६१।६२	२०६२।६३	२०६३।६४	२०६४।६५
५६	मनाङ्ग	५	०	२	०	२
५७	प्यूठान	२३	२७	२७	२२	३८
५८	रोल्पा	२४	२०	२१	१५	२९
५९	रुकुम	१८	१२	०	२६	२६
६०	सल्यान	२१	१५	३३	९	२५
६१	सुर्खेत	५१	४४	५२	५७	६८
६२	दैलेख	२९	२६	३२	३१	५७
६३	जाजरकोट	८	१२	९	५	१२
६४	डोल्पा	९	५	११	११	१३
६५	जुम्ला	२५	१६	८	१३	८५
६६	मुगु	१७	१७	७	९	१४
६७	कालिकोट	५	७	२	९	१७
६८	हुम्ला	५	४	१२	२१	२९
६९	आछाम	१६	६	१३	३४	३५
७०	डोटी	२७	३१	१३	१८	२१
७१	बझाङ्ग	१०	१२	८	११	२९
७२	बाजुरा	६	८	१५	३४	३४
७३	डडेलधुरा	१५	१९	१६	१९	६०
७४	बैतडी	१६	१६	१५	२९	२६
७५	दार्चुला	१०	५	८	१४	१७
	समिति जम्मा	११७५	११००	११७३	१४०३	१८४०
७६	विभागमा दर्ता भएको	१२	४	८	८	८
	जम्मा	७११३	८०३०	८२३०	८७११	९३८२

माथिको तालिकामा आ.व. ०६०।६१ देखि आ.व. २०६४।६५ सम्म घरेलु तथा साना उद्योगको दर्ता सम्बन्धी जिल्लागत विवरण प्रस्तुत गरिएको छ। सो अबधिमा सबैभन्दा बढी काठमाण्डौमा घरेलु तथा साना उद्योगहरू दर्ता भएका छन्। हिमाली र पहाडी क्षेत्रको तुलनामा तराई क्षेत्रका जिल्लाहरूमा दर्ता भएका उद्योगहरूको संख्या अधिक देखिन्छ।

घरेलु तथा साना उद्योगको फर्म वर्गीकरण अनुसार दर्ता

आर्थिक वर्ष	प्रा. फर्मब	सा. फर्म	प्रा.लि.	जम्मा	पूँजी लगानी (रू.करोडमा)	रोजगारी संख्या
२०४६।४७ सम्म	४२४६७	२८२७	२१३२	४७४२६	९७४.२५४	४४०९४०
२०४७।४८	४८२२	२७३	१०८	५२०३	११३	३७०९५
२०४८।४९	४९६८	४६५	२४२	५६७५	१४०	८५१२५
२०४९।५०	६०८७	३९८	२९६	६७८१	३१५	८२१७६
२०५०।५१	८५३५	६३०	३२१	९४८६	५७२	१५३०००
२०५१।५२	७८३३	४३९	२४७	८५१९	५३७.६४	७५०९१
२०५२।५३	८६३८	४६८	५४४	९६५०	७२२	९२५८१
२०५३।५४	७४०४	४४६	३४६	८१९६	६०४	८५५४०
२०५४।५५	८६६९	४७१	४८१	९६२१	८८१	९३०९४
२०५५।५६	८७८९	६८४	५३३	१०००६	९६२	८८९७३
२०५६।५७	८८८९	५४९	६८५	१०१२३	१०३५	७९६१८
२०५७।५८	८३६८	४०७	५४२	९३१७	७३२	६७९७५
२०५८।५९	८८५१	५२६	५१३	९८९०	७७२	६५३७४
२०५९।६०	६७६८	४५४	३४०	७५६२	५९१	४७४५५
२०६०६१	५९८५	५४८	६००	७१३३	६११	४४७२५
२०६१।६२	६९७२	४९९	५५९	८०३०	११०१	७४६९५
२०६२।६३	५८६४	३७२	१९९४	८२३०	६७०	३९७३८
२०६३।६४	७५८७	३८६	७३८	८७११	७८२.६	५४१४५
२०६४।६५	७९९३	५३३	८५६	९३८२	८७७	५४५२३
जम्मा	१७५४८९	११३७५	१२०७७	१९८९४१	१२९९२.५	१७६१८६३

माथिको तालिकामा शुरुदेखि आ. व. २०६४।६५ सम्म फर्म वर्गीकरणको आधारमा घरेलु तथा साना उद्योगको दर्ता सम्बन्धी विवरण प्रस्तुत गरिएको छ। आ. व. २०६४।६५ सम्म जम्मा कुल दर्ता भएका १,९८,९४१ वटा घरेलु तथा साना उद्योगहरू मध्ये प्राइभेट फर्म १,७५,४८९ वटा, साझेदारी फर्म ११,३७५ वटा र प्राइभेट लिमिटेड १२,०७७ वटा दर्ता भएका छन्।

५.७ आ.व. २०६६।६७ को विनियोजित वजेट

जम्मा बजेट रू. '०००' मा	चालु खर्च	पूँजिगत खर्च	श्रोत नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान ऋण
२५९६५	२०५१५	५४५०	२५९६५	....

६. नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल विभाग

औद्योगिक उत्पादनमा निर्दिष्ट गुणस्तर कायम गराई, आन्तरिक तथा बाह्य बजारमा गुणस्तरीय वस्तुको कारोवारको लागि उपयुक्त वातावरण श्रृजना गर्ने, औद्योगिक उत्पादनद्वारा वातावरणमा पर्ने प्रतिकुल असर घटाउन र उपभोक्ता हीत संरक्षण जस्ता कार्यमा प्रभावकारिता ल्याउन गुणस्तर निर्धारण सम्बन्धी क्रियाकलापहरूका साथै स्तरीय नापतौलको अग्रणी भूमिका रहने भएकोले गुणस्तर तथा नापतौल सम्बन्धी कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्न उद्योग मन्त्रालय अन्तर्गत नेपाल गुणस्तर तथा नापतौल विभाग स्थापना भएको हो। गुणस्तर निर्धारण, गुण नियन्त्रण तथा प्रमाणिकरण प्रणालीको माध्यमबाट वातावरणीय प्रदूषणलाई समेत सन्तुलन कायम राखी उत्पादकत्व वढाउन तथा सेवामुलक उद्योगहरूको प्रवर्द्धन गरी गरिवी निवारण गर्न सघाउने, उचित गुणस्तर तथा स्तरीय मापनको व्यवस्थाद्वारा उद्योग, व्यापार तथा उपभोक्ता हीत संरक्षण गर्ने कार्य क्षेत्र तोकिएकोछ। यसको लागि गुणस्तर प्रमाणिकरण गर्ने, गुणस्तर परीक्षणको लागि उद्योग निरीक्षण गर्ने, नमूना विश्लेषण गर्ने कार्य तोकिएको छ।

६.१ उद्देश्य एवं कार्यहरु

सर्वसाधारण जनताको हितको लागि कुनै वस्तु, सेवा, प्रक्रिया वा प्रणालीको नेपाल गुणस्तर निर्धारण गर्ने र त्यस्ता वस्तु, सेवा, प्रक्रिया वा प्रणालीको गुणस्तर प्रमाण चिन्ह प्रयोग गर्ने व्यवस्था गर्ने, नेपालराज्य भरी मेट्रिक पद्धतिमा आधारित नाप र तौलको स्टाण्डर्ड कायम गरी प्रचलनमा ल्याउने, अन्तर्राष्ट्रिय ब्यापारमा निर्याततर्फ गुणस्तरको सम्बन्धमा सरलीकरण तथा प्रवर्द्धन गर्ने, स्वदेशी उद्योगहरूलाई गुणस्तर सम्बन्धी प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्ने र उपभोक्ता वर्गले गुणस्तरीय वस्तु सेवा प्राप्त गर्न सक्ने वातावरण श्रृजना गर्ने, गुणस्तर निर्धारण गर्ने, गुणस्तर प्रमाण चिन्ह प्रदान गर्ने, खेप प्रमाणिकरण गर्ने, प्रयोगशाला प्रमाणिकरण गर्ने, विश्लेषण सेवा प्रदान गर्ने, क्यालिव्रेशन सेवा प्रदान गर्ने, गुणस्तर सम्बन्धी पुस्तकालय सेवा प्रदान गर्ने, नेपाल स्ट्याण्डर्ड (NS) क्वालिटी अवार्ड प्रदान गर्ने, अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारमा हुन आउने प्राविधिक अवरोध हटाउन आवश्यक कार्य गर्ने कार्यहरू यस विभागले गर्दै आएकोछ।

६.२ कार्य निर्दिष्ट गर्ने सरकारी नीति, ऐन तथा नियमहरु

स्टाण्डर्ड नाप र तौल ऐन, २०२५

स्टाण्डर्ड नाप र तौल नियमावली, २०२७

नेपाल गुणस्तर र प्रमाण ऐन, २०३७

नेपाल गुणस्तर (प्रमाण-चिन्ह) नियमावली, २०४०

६.३ अन्तर्गतका कार्यालयहरु

यस विभाग अन्तर्गत विराटनगर, वीरगञ्ज, काठमाण्डौ, वुटवल, नेपालगन्ज र धनगढीमा गुणस्तर तथा नापतौल क्षेत्रीय कार्यालय, पोखरा र जनकपुरमा गुणस्तर तथा नापतौल कार्यालय, भैरहवामा गुणस्तर प्रयोगशाला र काठमाण्डौमा ट्याम्सी टेम्पो इकाई कार्यरत रहेका छन्। यी कार्यालयहरू साधारण तर्फका भएकाले लक्ष्य प्रगति उल्लेख गरिएको छैन।

६.४ आ.व.०६५।६६ को वजेट,खर्च, राजश्व असुली तथा वेरूजु फछ्र्यौट स्थिति

यस विभागको वजेट उप शिर्षक नं ३८-३-१५० र ३८-४-१५० हो। गत आ.व. ०६४।६५ र ०६५।६६ मा देहाय बमोजिम वजेट विनियोजन, खर्च, राजश्व असुली र वेरुजु फछ्र्यौट भएको छ।

आर्थिक वर्ष	वजेट रू. '०००'	खर्च रू. '०००'	राजश्व रू .'०००'	आषढको वेरूजु रू. '०००'	बेरूजु फछ्र्यौट रू.'०००'
०६४।६५	२,७८,००	२,०५,१०	४२,८६	८१,६८	६३,९९
०६५।६६	२,८७,२४	२,६८,४८	१,१३,३०	६४,८५	४२,७९

६.५ गत आ.व.०६५।६६ को भौतिक उपलव्धीको तुलनात्मक स्थिति

सम्पादन भएका मुख्य मुख्य कार्यहरू	एकाई	आ.व.०६४।६५को उपलव्धी	आ.व.०६५।६६ को उपलव्धी
गुणस्तर निर्धारण	वटा	११	१९
गुणस्तर प्रमाण चिन्ह प्रदान	वटा	८	६
नमूना विश्लेषण	वटा	१७२९	१३३९
औद्योगिक नापतौल मापांकन सेवा	पटक	२०२	१२९
खेप प्रमाणीकरण	पटक	९	१४
गुणस्तर सम्वन्धी तालिम र अन्तरक्रिया	पटक	५	७
प्रयोगशालाको प्रोफिसियन्सि टेष्टिङ्गको लागि नमूना पठाएको	पटक	११	६
४० औं विश्व गुणस्तर दिवस तथा NS क्वालिटी अवार्ड कार्यक्रम आयोजना	पटक	१	१

६.६ विभागको आ.व. ०६६।६७ को लागि विनियोजत बजेट

०६६।६७ को विनियोजित वजेट रू. '०००' मा			श्रोत		
जम्मा रकम	चालु खर्च	पूँजीगत तथा साँवा भुक्तानी खर्च	नेपाल सरकार	वैदेशिक	
				अनुदान	ऋण
३,४७,१८	२,५८,८८	८८,३०	३,४७,१८	०	०

७. कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय

नेपाल सरकारले खुल्ला बजार तथा आर्थिक उदारीकरणको माध्यमबाट निजी क्षेत्रको समेत सक्रिय सहभागितामा राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको विकास र सुदृढिकरण गर्ने नीति अंगिकार गरे पश्चात् सवै किसिमका कम्पनीहरूको संस्थापन र संचालन कार्यमा सहयोग पु¥याउने उद्देश्यबाट २०४९ साल माघ महिनामा उद्योग मन्त्रालय अन्तर्गत विभाग स्तरीय कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयको स्थापना भएको हो। यस कार्यालयको स्थापना हुनुभन्दा अगाडि कम्पनी प्रशासन सम्बन्धी कार्यहरू उद्योग विभाग, घरेलु तथा साना उद्योग विभाग, वाणिज्य विभाग, कृषि विभाग लगायतका निकायहरूबाट निकायगत हिसावले सम्पादन हुने गरेकोमा कम्पनी ऐनको प्रयोग तथा पालनामा एकरुपता ल्याउने उद्देश्यबाट सबै प्रकारका कम्पनी प्रशासन सम्बन्धी काम कारवाहीहरू समान प्रक्रिया र एउटै निकायबाट सम्पादन गर्न यस कार्यालयको स्थापना भएको हो।

७.१ स्थापनाको उद्देश्य

नयाँ दर्ता हुने कम्पनीहरूलाई छिटो छरितो र प्रभावकारी सेवा उपलव्ध गराउने, कम्पनी ऐन बमोजिम दर्ता भएका कम्पनीहरूको आवश्यक क्रियाकलाप र कागजातहरूको माध्यमबाट कम्पनीहरूको अनुगमन गर्ने, कम्पनी दर्ता तथा संचालन सम्बन्धी जानकारी र कागजातहरू सम्बद्ध पक्ष, सर्वसाधारण एवं सरोकारवालालाई उपलव्ध गराउने, कम्पनी प्रशासनका क्षेत्रमा आई परेका चुनौतीहरूलाई स्पष्ट र प्रभावकारी रुपमा समाधान गर्दै कम्पनी प्रशासन सम्बन्धी सेवाहरू उपलव्ध गराउने प्रमुख उद्देश्य रहेका छन्।

७.२ मुख्य कार्यहरु

यस कार्यालयको कार्य क्षेत्र नेपालराज्य भरी रहेकोछ। यस कार्यालयको शाखा कार्यालयहरू हालसम्म स्थापना गरिएका छैनन्। देशभरी नै स्थापना भएका र स्थापना हुने नाफा मूलक तथा गैह्र नाफामूलक व्यवसायिक कम्पनीहरूलाई व्यवस्थित तवरबाट दर्ता गरी तिनीहरूले गर्ने कार्य तथा क्रियाकलापहरूलाई पारदर्शी ढँगबाट अभिलेखको रुपमा व्यवस्थित गर्ने लगायत यस कार्यालयले कम्पनी ऐन, २०६३ बमोजिम प्राईभेट लिमिटेड, पव्लिक लिमिटेड, मुनाफा वितरण नगर्ने र विदेशी कम्पनीका शाखा/सम्पर्क कार्यालयका कम्पनीहरू दर्ता गर्ने, लिमिटेड कम्पनीहरूको विवरण पत्र प्रकाशित गर्नु पूर्व जाँचवुझ गरी अभिलेख राख्ने, शेयर पूँजी बढाउने र कम्पनीहरूको नाम परिवर्तन वा संसोधन गर्ने लगायत प्रवन्ध पत्र र नियमावलीमा अन्य संसोधन गर्न स्वीकृति दिने, कम्पनीहरूले कम्पनी ऐन अनुसार कार्य गरे नगरेको अनुगमन गर्ने, छानविन गर्ने र आवश्यकता अनुसार निरीक्षक समेत खटाउने, कम्पनी ऐन, २०६३ को सम्बन्धमा राय परामर्श उपलव्ध गराउने, प्रवन्ध पत्र र नियमावलीमा आवश्यकता अनुसार संसोधनको अभिलेख राख्ने, कम्पनीको खारेजी सम्बन्धी कार्य गर्ने, कम्पनी ऐन, २०६३ विपरित हुने गरी काम कारवाही भएको कुरा शेयरवालाको उजुरी तथा अन्य तरिकाबाट जानकारी हुन आएमा आवश्यक कारवाहि गरी नियमित गराउने, कम्पनीहरू गाभ्ने

सम्बन्धी कार्य गर्ने, कम्पनी ऐन, २०६३ ले निर्दिष्ट गरेका अन्य कार्य तथा नेपाल सरकारले तोकेका अन्य कार्यहरू गर्दै आएको छ।

७.३ कार्य निर्दिष्ट गर्ने सरकारी नीति, ऐन तथा नियमहरु

कम्पनि ऐनको ईतिहास हेर्दा सर्व प्रथम कम्पनी ऐन, १९९३ आएको र सो पश्चात कम्पनी ऐन, २०२१, कम्पनी ऐन, २०५३, कम्पनी अध्यादेश, २०६२, हुदै हाल कम्पनी ऐन, २०६३ लागु भएको छ। यो कार्यालय नेपाल सरकारको सालवसाली रुपमा संचालन हुंदै आएको छ। यसका साथै यस कार्यालयले दामासाही प्रशासन समेतको कार्य गर्दै आएको छ।

७.४ आ.व. ०६५।६६ को बजेट, खर्च, राजश्व असुली तथा बेरूजु फछ्यौंट स्थिति

यस बिभागको बजेट उप शिर्षक नं. ३८ -३-१६० र ३८-४-१६० हो। गत आ.ब.६३।६४ र ०६४।६५ मा देहाय बमोजिम बजेट बिनियोजन, खर्च, राजश्व असुली र बेरुजी फछ्यौंट भएको छ।

आर्थिक बर्ष	बजेट रू '०००'	खर्च रू '०००'	राजश्व रू '०००'	आषाढको बेरूजु रू '०००'	बेरूजु फछ्यौट
०६३।०६४	९९,७३	७९,३३	३८,७६	९०,००६	२०,८२
०६४।०६५	१,४२,८०	१,२१,०३	१४,८९,६२	२०,८३	७५
०६५।०६६	१३६९२	१२३००	२१२३०१	३९१८	-

७.५ गत आ.व. ०६५।०६६ को भौतिक उपलब्धीको तुलानात्मक स्थिती

सम्पादन भएका मूख्य मूख्य कार्यहरू	एकाई	आ.व.०६३।६४ को उपलब्धीहरू	आ.व.०६४।६५ को उपलब्धीहरू	आ.व.०६५।६६ को उपलब्धीहरू
कम्पनी दर्ता प्रा.लि.	बटा	६५९८	७६५६	९३९३
पब्लिक लिमिटड	बटा	३६	५९	५१
मुनफा रहित कम्पनी दर्ता	बटा	४९	६०	४५
बिदेशी कम्पनी शाखा	बटा	१०	६	६
शेयरवालाको अभिलेख	बटा	३६७१	४०८८	५०२७
कम्पनी खारेज	बटा	२५	१६	६०
पूँजी बृद्धि	बटा	७२४	८७७	९८७
नाम परिबर्तन	बटा	२३३	३०८	३५७

सम्पादन भएका मूख्य मूख्य कार्यहरू	एकाई	आ.व.०६३।६४ को उपलब्धीहरू	आ.व.०६४।६५ को उपलब्धीहरू	आ.व.०६५।६६ को उपलब्धीहरू
ठेगाना परिबर्तन	बटा	४८९	५७३	६०८
संचालक लगत	बटा	१९६	१७८	१६६
प्रबन्धपत्र तथा नियमावली संशोधन, उदेश्य थप	बटा	६३४	१२१२	१०८१
कारोवार स्वीकृती	बटा	३९	५२	४५
शाखा थप	बटा	१६४	२२६	२५१
कम्पनी गाभिएको	बटा	६	१४	१३
प्रा.लि. बाट प.लि.मा परिर्णत	बटा	–	४	–
एकलबाट बहुलमा परिणत	बटा	–		४०

७.६ आ.ब. ०६६।६७ को लागि बिनियोजित बजेट

०६६।६७ को बिनियोजित बजेट रू. '०००'			श्रोत		
जम्मा रकम	चालु खर्च	पूँजीगत तथा साँवा भुक्तानी खर्च	नेपाल सरकार	बैदेशिक	
					ऋण
२,१५,७०	१२४५०	९१२०	२१५७०	०	०

मन्त्रालय र अन्तर्गत निकायबाट सञ्चालित विकास आयोजनाहरू

८. घरेलु तथा साना उद्योग प्रशिक्षण केन्द्र (P1)

साविकमा घरेलु तथा ग्रामिण उद्योग विभाग अन्तर्गत रहेको प्राविधिक प्रशिक्षण शाखाबाट केन्द्रीय स्तरमा विभिन्न विषयमा २ वर्षे साधारण तालिम, १ वर्षे एडभान्स तालिम र अल्पकालिन तालिम संचालन गर्दै आएकोमा आर्थिक वर्ष २०४९।५० मा तत्कालीन नेपाल सरकारले सरकारी सँगठनहरूको पुनःसंरचना गरे पछि तत्कालीन घरेलु तथा ग्रामिण उद्योग विभाग अन्तर्गतको प्राविधिक प्रशिक्षण शाखालाई घरेलु तथा साना उद्योग प्रशिक्षण केन्द्रको रुपमा रुपान्तरण गरी तालिमको प्रकृतिमा पनि परिवर्तन गरियो। जस अनुसार लामो समयावधिका औपचारिक तालिम कार्यक्रम संचालन नगरी बढीमा ६ महिना अवधिसम्मका नियमित, साधारण र व्यवसायमूलक सीप विकास तथा सीप अभिवृद्धि तालिम र अन्य अल्पकालिन तालिमहरू संचालन गर्ने कार्यविधि अपनाई आएको छ।

८.१ उद्देश्य

घरेलु तथा साना उद्योग स्थापना एवं प्रवर्द्धन तथा देशमा विद्यमान वेरोजगारी अर्ध वेरोजगारीको समस्या समाधान गर्न सघाउ पुऱ्याउने, घरेलु तथा साना उद्योग विभाग अन्तर्गत जिल्ला स्थित घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयहरूबाट संचालन हुने सीपमूलक तालिम कार्यक्रममा विभिन्न किसिमबाट सहयोग गर्ने उद्देश्यले यस केन्द्रको स्थापना गरिएको हो। यसका साथै घरेलु तथा साना उद्योग व्यवसाय संचालन गर्न चाहने इच्छुक उद्यमी व्यवसायीलाई सीप विकास तथा सीप अभिवृद्धि तालिम, व्यवस्थापन तालिम, उद्यमशीलता विकास तालिमका साथै घरेलु तथा साना उद्योग व्यवसाय संचालन गर्नको लागि आवश्यक अन्य तालिम प्रदान गरी स्वरोजगारी, अर्धरोजगारी तथा पूर्ण रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गर्ने, आयमूलक क्रियाकलापमा संलग्न व्यक्तिहरूको सीप अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्य यस केन्द्रको रहेको छ।

८.२ प्रमुख कार्यहरु

यस केन्द्रले घरेलु तथा साना स्तरका उद्योग व्यवसायहरू संचालन गर्नको लागि आवश्यक सीप प्रदान गर्ने, सीपमूलक तालिम प्राप्त गर्ने व्यक्तिलाई स्वरोजगार हुन वा ज्याला रोजगारी प्राप्त गर्नमा सघाउ पुऱ्याउने, सीपमूलक तालिम प्रदान गरी थप आय आर्जन गर्न सघाउ पुऱ्याउने, आयमूलक क्रियाकलापमा संलग्न व्यक्तिहरूको सीप अभिवृद्धि गर्न यस केन्द्रले ७ दिनको छोटो अवधि देखि ६ महिनासम्म (हाते कागज विषयमा १ वर्ष) अवधिका विभिन्न किसिमका सहभागितामूलक, थप सीप (एडभान्स), प्रशिक्षक प्रशिक्षण, पाठ्यक्रम

तथा पाठ्यपुस्तकको विकास, उद्यमशीलता तालिम कार्यक्रम संचालन गरी घरेलु तथा साना उद्योगको प्रवर्द्धन गर्ने कार्य गरिआएको छ।

८.३ कार्य निर्दिष्ट गर्ने सरकारी नीति, ऐन तथा नियमहरु

औद्योगिक नीति २०४९,

औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०४९,

सीप विकास तालिम निर्देशिका, २०६४

विभागीय कार्यविधि दिग्दर्शन, ०६५

लघु, घरेलु तथा साना उद्योग कर्जा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०६५।

८.४ आ.व. ०६५/६६ को बजेट तथा खर्च स्थिति

यस केन्द्रको बजेट उपशिर्षक नं. ३८-३-४०७ र ३८-४-४०७ हो। गत आ.व. ०६५/६६ मा देहाय बमोजिम विनियोजन र खर्च भएको छ।

आर्थिक वर्ष	बजेट तथा खर्च		भौतिक तथा वित्तीय प्रगति %	
०६५/६६	बजेट रु.हजारमा	खर्च रु. हजारमा	भौतिक	वित्तीय
	२१०४१/- (अर्थ बजेट समेत)	२१०४१/-	९८.३४	१००

८.५ आ.व.२०६५।६६ को भौतिक उपलव्धी

आयोजनाको लक्ष्य अनुसार अपेक्षित इकाइ प्रतिफल	इकाइ	आ.व. ०६५/६६	
		लक्ष्य	प्रगति
१) सीप विकास तालिम	जना	५००	५४६
२) सहभागितामूलक सीप विकास तालिम	जना	५००	५००
३) छाला वस्तु प्रवर्द्धन तालिम	जना	६०	७८
४) सेरामिक प्रवर्द्धन तालिम	जना	४५	५५
५) तयारी पोशाक तालिम	जना	२२५	२८०
६) प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम	जना	१५	१८
७) हाते कागज तालिम	जना	३०	३०
८) उद्यमशीलता विकास तालिम	जना	१२५	९१
९) तालिम प्रभावकारिता अध्ययन	पटक	१	१

आयोजनाको लक्ष्य अनुसार अपेक्षित इकाइ प्रतिफल	इकाइ	आ.व. ०६५/६६	
		लक्ष्य	प्रगति
१०) तालिम पाठ्यक्रम विकास	विषय	३	३
११) प्राविधिक परामर्श सेवा	जना	१०	१०
१२) मेला प्रदर्शनी	पटक	२	२
१३) स्थानीय स्रोत साधनमा आधारित नवीन व्यवसायको खोज अध्ययन	पटक	१	१
१४) प्रशिक्षक्षार्थी अ्धययन भ्रमण	पटक	३	२
१५) सहभागितामूलक सीप विकास तालिम सम्वन्धी गोष्ठी	पटक	२	२
१६) AIDS सचेतना सम्वन्धी कार्यक्रम	जना	५००	५७१

८.६ चालु आ.व.०६६।६७ को वजेट तथा कार्यक्रम

बार्षिक कार्यक्रम

(बजेट तर्जुमासंग सम्बन्धित आ.प्र. नियम २१ (१) बमोजिमको फाराम)

१.आ.व.:-२०६६र२०६७
२.बजेट उपशीर्षक नं.:-३८-३-४०७
३. मन्त्रालय उद्योग
४.विभाग/संस्था:- घरेलु तथा साना उद्योग विभाग
५.कार्यक्रम/आयोजनाको नाम:- घरेलु तथा साना उद्योग प्रशिक्षण केन्द्र
६.स्थान :- (क) जिल्ला:- काठमाडौं
(ख) काठमाडौं महानगरपालीका वडा नं.:- ११
७.आयोजना शुरु भएको मिति :-
८.आयोजना पूरा हुने मिति:-

९. आयोजना/कार्यालय प्रमुखको नाम : ई. युवराज शर्मा

१०.वार्षिक बजेट:- रु. १९०७१
क) आन्तरिक १) नेपाल सरकार रु. रु. १९०७१
२) स्थानीय निकाय:-
३) जनसहभागिता:-
ख) वैदेशिक १) ऋण:-
२) अनुदान:-
ग) सटही दर:-
घ) दातृ संस्था :-

११. आयोजनाको कुल लागत :- शुरुको
क) आन्तरिक १) नेपाल सरकार रु. १९०७१
२) स्थानीय निकाय/संस्था:-
३) जनसहभागिता:-
ख) वैदेशिक १) ऋण:-
२) अनुदान:-
१२.गत आ.व. सम्मको खर्च रु (सोझै भुक्तानी र बस्तुगत समेत)
क) आन्तरिक :- १) नेपाल सरकार:-
२) स्थानीय निकाय/संस्था:-
३) जनसहभागिता:-
ख) वैदेशिक १) ऋण:-

रु. हजार

क्र. सं.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	इकाई	लैगि+क	गरिवी न्युनीकरण	आयोजनाको कूल क्रियाकलापको			सम्पूर्ण कार्यमध्ये गत आ.व. सम्मको			… … … … आ.व.को वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक लक्ष्य			प्रथम चौमासिक			दोस्रो चौमासिक			तेस्रो चौमासिक			कैफियत
					प/माण	लागत	भार	सम्पन्न परिमाण	लागत	भारित प्रगति	परिमाण	प्रगति अनुमान	खर्च अनुमान	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७
क. पूजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु ।																										
१	मेशिनरी औजार	पटक												१	१००	१००				१	१००	१००				
२																										
३																										
१	पूजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा														१००	१००		०.००	०.००		१००	१००				

ख. चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु ।

क्र. स.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	इकाई	लैगिक	गरिवी न्युनीक/ण	आयोजनाको कूल क्रियाकलापको			सम्पूर्ण कार्यमध्ये गत आ.व. सम्मको			२०६५.६६ आ.व.को वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक लक्ष्य			प्रथम चौमासिक			दोस्रो चौमासिक			तेस्रो चौमासिक			कैफियत
					परिमाण	लागत	भार	सम्पन्न प/माण	लागत	भारित प्रगति	परिमाण	प्रगति अनुमान	खर्च अनुमान	परिमाण	भा/	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७
१	सीप विकास तालीम	जना												२५०	२५.११	११९९	१२०	१२.०५	५७५.५२	८०	८.०३	३८३.६८	५०	५.०२	२३९.८	
२	सहभागितामूलक सीप विकास तालीम	जना												४००	११.१९	५३५	२००	५.६०	२६७.२५	१००	२.८०	१३३.६३	१००	२.८०	१३३.६३	
३	उद्यमशीलता विकास तालीम	जना												४०	२.०९	१००	१५	०.७९	३७.५०	१५	०.७९	३७.५०	१०	०.५२	२५.००	
४	हाते कागज तालीम कार्यक्रम	जना												४५	६.२८	३००	१५	२.०९	१००.००	१५	२.०९	१००	१५	२.०९	१००	
५	छाला वस्तु प्रवर्द्धन तालीम कार्यक्रम	जना												७०	१६.३८	७८२	३०	७.०२	३३५.१४	२०	४.६८	२२३.४३	२०	४.६८	२२३.४३	

६	तयारी पोशाक तालीम कार्यक्रम	जना												२००	१०.४७	५००	७५	३.९३	१८७.५०	७५	३.९३	१८७.५०	५०	२.६२	१२५.००	
७	सेरामिक प्रवर्द्धन तालीम कार्यक्रम	जना												६०	९.४२	४५०	२०	३.१४	१५०.००	२०	३.१४	१५०.००	२०	३.१४	१५०.००	
८	प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालीम	जना												१०	१.४७	७०	०	०.००	०	१०	१.४७	७०.००	०	०.००	०	
९	सगठन एव व्यवस्थापन सम्बन्धी अध्ययन													१	१.०५	५०	१	१.०५	५०.००	०	०.००	०	०	०.००	०	
११	मेला प्रदर्शनी	पटक												१	३.१४	१५०	१	३.१४	१५०.००	०	०.००	०	०	०.००	०	
१५	सचेतना सम्वन्धि कार्यक्रम कं AIDS सचेतना सम्बन्धी कार्यक्रम खं	जना												२	२.०९	१००	०	०.००	०	२	२.०९	१००.००	०	०.००	०	
१६	उद्यम/व्यवसाय टेवा प्रवर्द्धन	समुह												१७५	३.१४	१५०	७५	१.३५	६४.२९	५०	०.९०	४२.८६	५०	०.९०	४२.८६	
१७	महिला उद्यम प्रवर्द्धन कार्यक्रम	पटक												४	८.१७	३९०	शुरु	४.१९	२००.००	चालु	२.०९	१००	सम्पन्न	१.८८	९०	
२	चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा														१००.०	४७७६		४४.३३	२११७.२०		३२.०१	१५२८.५९		२३.६६	११२९.७१	३२७९
३.	कार्यक्रम खर्चतर्फको जम्मा १ / २															४८७६			२११७.२०			१६२८.५९			११२९.७१	४८७६
४.	उपभोग खर्च															१०९४३			४३४३			३३००			३३००	१०९४३
५.	कार्यालय स+चालन खर्च															३२५२			१०८४			१०८४			१०८४	३२५२
६.	कूल जम्मा खर्च ३,४,५ को															१९०७१			७५४४.२०			६०१२.५९			५५१४	१९०७१

आयोजना/कार्यालय प्रमुख :-

मिति :-

विभागीय/संस्था प्रमुख :-

मिति :-

प्रमाणित गर्ने :-

मिति :-

नोट ।

१. खण्ड (क मा पूंजीगत खर्च शीर्षकवाट संचालन हुने प्रकृतिका र खण्ड (ख मा चालु खर्च शीर्षकवाट संचालन हुने कार्यक्रमहरुलाई उल्लेख गर्नुपर्दछ ।

२. महल (२ मा आयोजना वा कार्यक्रमको मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरु उल्लेख गर्नुपर्नेछ । तर उपभोग र कार्यालय सञ्चालन खर्च (प्रशासनिक को हकमा क्रियाकलाप नदेखाई एकमुष्ट बजेट मात्र उल्लेख गर्नुपर्नेछ ।

३. चालू अनुदान शीर्षकको कार्यक्रम खर्चतर्फको सेवा तथा उत्पादन खर्च शीर्षकवाट गरिने कार्यक्रमहरु उल्लेख गर्नुपर्दछ ।

९. घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम (२७ जिल्ला) (P1)

देशका कुना काप्चामा छरिएर रहेका स्थानीय कच्चा पदार्थ, श्रम, सीप र साधन प्रयोग गरी घरेलु तथा ग्रामिण उद्योगको विकास र विस्तार गर्ने उद्देश्यले यस पूर्व ७५ वटै जिल्लाहरूमा घरेलु तथा ग्रामिण उद्योग कार्यालयहरू स्थापना गरी उद्योग दर्ता गर्ने, विभिन्न विषयका अल्पकालिन तालिम संचालन गर्ने, तालिमको दौरानमा उत्पादित सामान विक्रि गर्ने, प्राविधिक परामर्श सेवा प्रदान गर्ने, उद्योगहरूको स्किम बनाई वितरण गर्ने, दर्ता भएका त्यस्ता उद्योगको नविकरण तथा उद्योगको लागि आयातित कच्चापदार्थ र मेसिनरी सामानमा भन्सार छुटको सिफारिस गर्ने जस्ता घरेलु उद्योग प्रशासन सम्बन्धी कार्यहरू यी कार्यालयहरूबाट सम्पादन हुँदै आएका थिए। घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति अन्तर्गत पनि विभिन्न विषयका अल्पकालिन तालिम संचालन गर्ने, तालिमबाट उत्पादित सामान विक्रि गर्ने, प्राविधिक परामर्श सेवा प्रदान गर्ने, उद्योगहरूको स्किम बनाई वितरण गर्ने कार्यहरू हुँदै आएका थिए। यसरी एउटै जिल्लामा एउटै मन्त्रालय अन्तर्गत एउटै प्रकृतिका कार्य गर्न दुईवटा समानान्तर निकाय खडा हुन गई काममा दोहोरोपना आउनुका साथै सरकारको अनावश्यक खर्च समेत वृद्धि भएको तर्फ दृष्टिगत गरी आर्थिक वर्ष २०४९।५० मा सरकारले सरकारी सँगठनहरूको पुनःसंरचना गरे पछि विकासको पूर्वाधारको पहूँच पुगेका २७ जिल्लाहरूमा घरेलु तथा साना उद्योग विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरू रहने र विकासको पहुँच कम भएका ४८ जिल्लाहरूमा विकास समिति ऐन अन्तर्गत गठित घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति र अन्तर्गतका कार्यालयहरूबाट कार्यक्रम संचालन गर्दा सरकारी प्रक्रिया भन्दा फराकिलो दायरा हुने एवं समिति अन्तर्गत वैदेशिक सहयोग समेत प्राप्त गर्न सजिलो हुने भन्ने उद्देश्यले ४८ जिल्लाहरूमा समिति अन्तर्गतका शाखा कार्यालयहरू स्थापना गरिएकाछन्। यस प्रकार हाल ७५ वटै जिल्लाहरूमा घरेलु तथा साना उद्योगका कार्यालयहरू (२७+४८) रहने व्यवस्था गरिएको छ।

९.१ उद्देश्य

घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य देशका २७ जिल्लाहरूमा घरेलु तथा साना उद्योगहरूको विकास विस्तार गर्न सहयोग पुऱ्याउने, स्थानीय गरिव, बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई स्वरोजगारी तथा ज्याला रोजगारी गर्न सक्षम तुल्याउने उद्देश्यले विभिन्न किसिमका तालिम संचालन गरी उनीहरूको आयआर्जनमा सघाउ पुऱ्याई जीवन स्तरमा सुधार ल्याउने उद्देश्य रहेको छ।

९.२ प्रमुख कार्यहरु

यी कार्यालयहरू नेपाल सरकारको सालवसाली कार्यक्रमको रुपमा संचालन हुँदै आएतापनि यी कार्यालयहरूबाट संचालन हुने तालिम कार्यक्रम लगायतका प्रवर्द्धनात्मक कार्यहरू विकास कार्यक्रमको रुपमा संचालन हुदै आएका छन्। यी २७ वटै जिल्ला स्थित घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालयहरूबाट एकै प्रकार र प्रकृतिका कार्यहरू संचालन हुने भएकोले एकमूष्ठ रुपमा घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम (२७ जिल्ला) भनी कार्यक्रम स्वीकृत गर्ने गरिएको छ।

घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रमको मूख्य उद्देश्य देशमा स–साना उद्योगहरूको विकास विस्तार गर्न सहयोग पुऱ्याउने, स्थानीय गरिव व्यक्तिहरूलाई स्वरोजगारी वा ज्याला रोजगारी गर्न सक्षम तुल्याउने गरी विभिन्न किसिमका सीप विकास तालिम संचालन गरी उनीहरूको आय आर्जनमा सघाउ पुऱ्याई जीवनस्तरमा सुधार ल्याउने, औद्योगिक नीति, आवधिक योजना तथा नेपाल सरकारको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम अनुसार उपलब्ध श्रोत साधनको समुचित परिचालनबाट रोजगारीका अवसरमा वृद्धि गरी राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा उद्योग क्षेत्रको योगदान बढाउने, उद्योगहरूको स्थापना, विस्तार एवं विविधिकरणको लागि अनुमति दिने, घरेलु तथा साना उद्योगहरूको दर्ता गर्ने र ऐनद्वारा उद्योगहरूलाई प्रत्याभुत गरिएका विभिन्न प्रकारका सुविधा उपलब्ध गराउने कार्यहरू संचालन गरिआएका छन्।

९.३ कार्य क्षेत्र

आर्थिक वर्ष २०४९।५० मा तत्कालीन सरकारले सरकारी सँगठनहरूको पुनःसंरचना गरे पश्चात् हाल तराईका २० जिल्ला, काठमाण्डौ उपत्यकाका ३ जिल्ला लगायतका २७ जिल्लाहरूमा घरेलु तथा साना उद्योग विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरू कार्यरत रहेका छन्। ती २७ जिल्लाहरू यस प्रकार छन् :– १) झापा, २) मोरङ्ग, ३) सुनसरी, ४) सिराहा, ५) सर्लाही, ६) सप्तरी, ७) महोत्तरी, ८) धनुषा, ९) रौतहट, १०) वारा, ११) पर्सा, १२) मकवानपुर, १३) चितवन, १४) काठमाण्डौ, १५) ललितपुर, १६) भक्तपुर, १७) काभ्रेपलाञ्चोक, १८) कास्की, १९) नवलपरासी, २०) रुपन्देही, २१) पाल्पा, २२) कपिलवस्तु, २३) दाङ, २४) बाँके, २५) बर्दिया, २६) कैलाली र २७) कञ्चनपुर।

९.४ आ.व. ०६५।६६ को वजेट तथा खर्च स्थिति

आर्थिक वर्ष	वजेट तथा खर्च		भौतिक तथा वित्तिय प्रगति %	
	बजेट रू.'०००'	खर्च रू.'०००'	भौतिक	वित्तिय
आर्थिक वर्ष ०६५।६६	९,६५,६१	९,४३,१५	१००	९७.६७

९.५ आ.व. ०६५।६६ को भौतिक उपलब्धी

सम्पादन भएका मुख्य मुख्य कार्यहरू	एकाई	आ. व. ०६५।६६	
		लक्ष्य	प्रगति
सिप -उद्यमशीलता विकास तालिम जना	जना	८५००	९८६०
उद्योग सम्बन्धी अन्तर्क्रिया गोष्ठी	वटा	१०	८
आयआर्जन-अभिवृद्धि, कर्जाप्रवाह सवलिकरण	पटक	२७	१६
Online Service ६ जिल्ला	जिल्ला	११	९
वातावरणीय सचेतना र उत्पादकत्व अभिवृद्धि कार्यक्रम	जिल्ला	२७	२५
तुलनात्मक लाभ तथा प्रतिस्पर्धात्मक क्षमताका उद्योग क्षेत्रको पहिचान जिल्ला	जिल्ला	१५	१५
प्रशिक्षार्थी भ्रमण	जना	८१०	६७५
वस्तु विकास कार्यक्रम	गोटा	२७	२०
उपभोक्ता हकहित संरक्षण एवं सचेतना	गोटा	२७	२४
औद्योगिक सूचना केन्द्र स्थापना	जिल्ला	५	४
भवन निर्माण	जिल्ला	९	७

९.६ आ. व.०६६।६७ को लागि वजेट तथा कार्यक्रम

वार्षिक कार्यक्रम

१. आ. व. : ०६६/६७
२. बजेट उपशीर्षक नं. :- ३८–३–८०२/३८–४–८०२
३. मन्त्रालय :- उद्योग
४. विभाग/संस्था :- घरेलु तथा साना उद्योग विभाग
५. कार्यक्रम/आयोजनाको नाम :- घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम (२७ जिल्ला)
६. स्थान :- (क) जिल्ला : २७ जिल्ला
(ख) गा.वि.स./न.पा./वडा नं. :
७. आयोजना शुरु भएको मिति :- २०६६ श्रावण
८. आयोजना पूरा हुने मिति :- २०६७ आषढ मसान्त
९. आयोजना/कार्यालय प्रमुखको नाम :- २७ जिल्ला घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय प्रमुख

१०. बार्षिक बजेट : रु. १०४११३
(क) आन्तरिक : (१) नेपाल सरकार : रु. १०४११३
(२) स्थानीय निकाय : संस्था
(३) जनसहभागिता :
(ख) बैदेशिक
(१) ऋण :
(२) अनुदान :

११. आयोजनाको कूल लागत :- शुरुको संशोधित
(क) आन्तरिक : (१) नेपाल सरकार : रु. १०४११३
(२) स्थानीय निकाय : संस्था
(३) जनसहभागिता :
(ख) बैदेशिक
(१) ऋण :
(२) अनुदान :

१२. गत आ.व. सम्मको खर्च रु. (सोभै भुक्तानी र वस्तुगत समेत)
(क) आन्तरिक : (१) नेपाल सरकार : रु.
(२) स्थानीय निकाय : संस्था
(३) जनसहभागिता :
(ख) बैदेशिक
(१) ऋण :
(२) अनुदान :

रकम रु. हजारमा

क्र.सं.	कार्यक्रम / कियाकलाप	इकाई	लैगिक	गरिवी न्युनीकरण	आयोजनाको कूल परिमाण	आयोजनाको कूल लागत	आयोजनाको कूल भार	सम्पूर्ण कार्यमध्ये गत सम्पन्न परिमाण	सम्पूर्ण कार्यमध्ये गत लागत	सम्पूर्ण कार्यमध्ये गत भारित प्रगति	… … … आ.व.को परिमाण	… आ.व.को प्रगति अनुमान	… आ.व.को खर्च अनुमान	आ.व.को वार्षिक लक्ष्य परिमाण	वार्षिक लक्ष्य भार	वार्षिक लक्ष्य बजेट	प्रथम चौमासिक परिमाण	प्रथम चौमासिक भार	प्रथम चौमासिक बजेट	दोस्रो चौमासिक परिमाण	दोस्रो चौमासिक भार	दोस्रो चौमासिक बजेट	तेस्रो चौमासिक परिमाण	तेस्रो चौमासिक भार	तेस्रो चौमासिक बजेट	कैफियत
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७
क.	पूंजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु :-																									
१	मेशिनरी आजार (काभ्रे, मकवानपूर, काठमाडा, नवलपरासी, पाल्पा र बर्दिया)	जिल्ला												६ जिल्ला	१.०९	५००		०.००		६ सम्पन्न	१.०९	५००		०.००		
२	भवन निर्माण (काठमाडौं)	जिल्ला												१ जिल्ला	४.२१	१९२५	शुरु	०.६६	३००	१ सम्पन्न	३.५५	१६२५		०.००	०	
१	पूंजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा														५.३०	२४२५		०.६६	३००		४.६४	२१२५		०.००	०	

ख. चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु :-

१	**मागमा आधारित रोजगार एवं व्यवसायमूलक सिप अभिवृद्धि तालिम**													**१२०००**	७३.१९	**३३५००**	**२४००**	१८.५७	**८५००**	**४८००**	२७.३१	**१२५००**	**४८००**	२७.३१	**१२५००**	
	– १-६ महिने	जना	१	१										३०००			६००			१२००			१२००			
	– छोटो अवधि	जना	१	१										२०००			४००			८००			८००			
	– विशेष कार्यक्रम	जना	१	१										२०००			४००			८००			८००			
	– द्वन्द्व पिडित, दलित, जनजाति, अपाङ्ग र पिछडिएका महिला	जना	१	१										२०००			४००			८००			८००			
	Advance सिप अभिवृद्धि तालिम	जना	१	१										१०००			२००			४००			४००			
	– उद्यमशिलता विकास तालिम	जना	१	१										२०००			४००			८००			८००			
२.	सेवा ग्राही, सरोकार निकायसंग घरेलु तथा साना उद्योग सम्बन्धि अन्तर्क्रिया गोष्ठी	जिल्ला	१	१										१७	१.०३	४७०		०.००		८	०.४८	२२०	९	०.५५	२५०	
३.	औद्योगिक एवं बौद्धिक सम्पत्ति सचेतनअभिवृद्धि कार्यक्रम	जिल्ला	१	१										२७	१.७७	८१०		०.००		२७	१.७७	८१०		०.००		
५.	Online Service and Advocacy (Software निर्माण, अद्यावधिक तथा Data Entry समेत) काठमाण्डौं, ललितपुर, भक्तपुर, कास्की, मोरङ्ग रुपन्देही, झापा, सुनसरी, पर्सा, चितवन, र बाके ।	जिल्ला	१	१										११	३.६०	१६५०	११ जिल्ला शुरु	१.२०	५५०	११ जिल्ला चालू	१.२०	५५०	११ जिल्ला सम्पन्न	१.२०	५५०	
६.	दिगो औद्योगिक विकासमा वातावरणिय सचेतना एवं उत्पादकत्व अभिवृद्धि कार्यक्रम	जिल्ला	१	१										२७	२.३६	१०८०		०.००			०.००		२७	२.३६	१०८०	
७	तुलनात्मक लाभ तथा प्रतिस्पर्धात्मक क्षमताका वस्तुको पहिचान एवं अध्ययन कार्यक्रम	जिल्ला	१	१										१२	१.३१	६००		०.००		६	०.६६	३००	६	०.६६	३००	
८.	वस्तु विकास कार्यक्रम	जिल्ला	१	१										१०	१.६४	७५०		०.००		१०	१.६४	७५०		०.००		
९.	प्रशिक्षार्थी, उद्यमी अवलोकन भ्रमण	जना	१	१										८१०	१.७७	८१०		०.००			०.००		८१०	१.७७	८१०	
१०.	उपभोक्ता हक हित संरक्षण एवं सचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम	जिल्ला	१	१										२७	१.९०	८६९		०.००		२७	१.९०	८६९		०.००		
११	लैगिक विकास, सवलिकरण कार्यक्रम एवं एच.आइ.भि. एडस् सम्बन्धी कार्यक्रम	जिल्ला	१	१										२७	१.७७	८१०		०.००			०.००		२७	१.७७	८१०	
१२	औद्योगिक सूचना केन्द्र स्थापना	जिल्ला		१										१५	३.२८	१५००		०.००		१५ जिल्ला शुरु	३.२८	१५००		०.००		
१३	हस्तकला अनुदान	जिल्ला	१	१										१	१.०९	५००	शुरु	०.२२	१००	चालू	०.४४	२००	सम्पन्न	०.४४	२००	
२	चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा														९४.७०	४३३४९		१९.९९	९१५०		३८.६७	१७६९९		३६.०५	१६५००	
३. कार्यक्रम खर्चतर्फको जम्मा १+२															१००.००	४५७७४		२०.६४	९४५०		४३.३१	१९८२४		३६.०५	१६५००	
४. उपभोग खर्च																४३४१२										
५. कार्यालय स)चालन खर्च																१४९२७										
६. कूल जम्मा खर्च ३+४+५																१०४११३			९४५०			१९८२४			१६५००	

१०. घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम (समिति) (P1)

१०.१ पृष्ठभूमि

नेपाल राज्यभर घरेलु तथा साना उद्योगहरूको स्थापना विकास र विस्तार गर्ने र संस्थागत रुपमा ती उद्योगहरूलाई प्राविधिक तथा परामर्श सेवा उपलब्ध गराई प्रवर्द्धन गराउने उद्देश्यले घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति (गठन) आदेश २०२१ बमोजिम यो समितिको गठन गरिएको हो। परिवर्तित सन्दर्भ र आवश्यक्ता बमोजिम विकास समिति ऐन २०१३ को दफा (३) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी सरकारले पूर्व (गठन) आदेश २०२१ खारेज गरी घरेलु तथा ग्रामीण उद्योग विकास समिति (गठन) आदेश २०३१ पुनः जारी गरेपछि सोही आदेश बमोजिम यो समितिको गठन गरिएको हो।

१०.२ उद्देश्य तथा कार्य क्षेत्र

नेपाल राज्यको ४८ जिल्लामा क्रियाशिल यो समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति (गठन) आदेश २०५० ले देहाय बमोजिम निर्धारण गरेको छ।

→ विभिन्न किसिमका औद्योगिक (उद्यमी विकास र व्यबस्थापन पक्षमा) तालिम र आवश्यकता अनुसार विशेष तालिम दिने दिलाउने।

→ उद्योगहरूलाई ऋण वितरण तथा लगानी गर्ने र सो योजनाका लागि उद्योगहरूको किसिम तथा प्राथमिकता तोक्ने।

→ उद्योगहरूको स्थापना गर्ने र उत्पादित मालसामानहरू बिक्री वितरण गर्ने व्यबस्था गर्ने।

→ किस्ताबन्दीमा उद्यमीहरूलाई आवश्यक कोरामाल, मेशिन, ज्यावल तथा औजार आदि बिक्री वितरण गर्ने।

→ उद्योगबाट उत्पादित मालसामानहरूको बिक्री वितरण बढाउने, नेपाल राज्यभर बिक्री कक्ष खोल्ने र अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा समेत त्यसको आवश्यक व्यबस्था गर्ने।

→ स्वदेशी वस्तुको निकासी बृद्धिका लागि सहायक हुने खालका अन्तर्राष्ट्रिय प्रदर्शनीमा भाग लिने र सो सम्बन्धमा आवश्यक व्यबस्था गर्ने।

→ उद्योग प्रबर्द्धनमा सहायक हुने किसिमका योजना वा पुस्तकहरूको प्रकाशन गर्ने, गोष्ठी, प्रदर्शनी, सम्मेलन तथा अध्ययन भ्रमणको आयोजना गर्ने।

→ उद्योगका क्षेत्रमा उत्कृष्ट कार्य गर्ने, उद्योगी वा शिल्पकारहरूलाई प्रोत्साहित गर्न पुरस्कार दिने व्यबस्था मिलाउने।

→ माथिका खण्डहरूमा उल्लेखित कुराहरूको अतिरिक्त उद्योगको विकास तथा विस्तार गर्नका लागि आवश्यक पर्ने अन्य काम कारवाही गर्ने।

→ घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति गठन आदेश, २०५० अनुसार यस समितिको कार्य क्षेत्र भित्र १) ताप्लेजुङ, २) पाँचथर, ३) ईलाम, ४) भोजपुर, ५) तेह्रथुम, ६) धनकुटा, ७) संखुवासभा, ८) सोलुखुम्बु, ९) उदयपुर, १०) खोटाङ्ग, ११) ओखलढुङ्गा, १२) सिन्धुली, १३) दोलखा, १४) रामेछाप, १५) सिन्धुपाल्चोक, १६) रसुवा, १७) नुवाकोट, १८) धादिङ, १९) लमजुङ, २०) गोरखा, २१) तनहुँ, २२) स्याङ्गजा, २३) मनाङ, २४) मुस्ताङ, २५) म्याग्दी, २६) पर्वत, २७) बाग्लुङ, २८) अर्घाखाँची, २९) गुल्मी, ३०) रुकुम, ३१) रोल्पा, ३२) सल्यान, ३३) प्युठान, ३४) सुर्खेत, ३५) दैलेख, ३६) जाजरकोट, ३७) हुम्ला, ३८) जुम्ला, ३९) मुगु, ४०) कालिकोट, ४१) डोल्पा, ४२) डोटी, ४३) बाजुरा, ४४) बझाङ्ग, ४५) अछाम, ४६) डडेलधुरा, ४७) दार्चुला र ४८) बैतडी जिल्लाहरू पर्दछन्।

माथि तोकिए बमोजिमको जिल्लामा तोकिए बमोजिमको लक्ष्य पुरा गर्न समितिले आफ्नो संरचनामा (क) योजना प्रचार प्रसार तथा जनसम्पर्क विभाग, (ख) अध्ययन तथा अनुगमन विभाग, (ग) प्रशासन विभाग, (घ) आर्थिक विभाग, र (ङ) प्रशिक्षण, परामर्श तथा विस्तार सेवा विभाग जस्ता महत्वपूर्ण विभागहरू कायम गरी सोही विभागहरूको सामान्यतः नियन्त्रण, रेखदेख र निर्देशनको आधारमा तल उल्लेख गरिए बमोजिमको कार्यहरू गर्ने गरी कार्यनीति (Strategy) तय गरेको छ।

→ औद्योगिक सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने।

→ सीप तथा उद्यमशीलता र व्यबस्थापकीय क्षमता विकास तालिम संचालन गर्ने।

→ सहभागीतामूलक तालिम कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने।

→ वस्तु विकास केन्द्रहरू स्थापना गरी संचालन गर्ने।

→ औद्योगिक प्रदर्शनी तथा उत्कृष्ट उद्यमी पुरस्कार कार्यक्रम संचालन गर्ने।

→ उद्यमीहरूलाई निःशुल्क प्राविधिक तथा परामर्श सेवा उपलव्ध गराउने।

→ घरेलु तथा साना उद्योग कर्जा प्रवाह कार्यक्रम संचालन गर्ने।

→ बजार योग्य नमुना वस्तु संकलन तथा वितरण गर्ने।

→ महिला उद्यमी विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने।

→ उद्यमी भ्रमण कार्यक्रमको आयोजना गर्ने।

→ औद्योगिक सूचना संकलन तथा प्रचार प्रसार गर्ने।

→ घरेलु तथा साना उद्योग रेडियो कार्यक्रम संचालन गर्ने।

→ तालिम प्राप्त प्रशिक्षार्थीहरूलाई सहुलियत दरमा मेशिन औजार हस्तान्तरण गर्ने।

→ वस्तु विकास तथा पाठ्यक्रम तयार पारी कार्यान्वयन गर्ने।

→ उद्योग तथा वाणिज्य प्रशासन सम्बन्धी सबै प्रकारका कार्यहरू गर्ने।

→ संचालित सबै कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने। प्रतीव्रेदन तयार पार्ने सो प्रतीव्रेदन कार्यान्वयन गर्ने।

→ अन्य विविध कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने।

१०.३ कार्य निर्दिष्ट गर्ने सरकारी नीति, ऐन तथा नियमहरु

→ विकास समिति ऐन, २०१३,

→ प्राइभेट फर्म रजिष्ट्रेशन ऐन, २०१४,

→ साझेदारी फर्म रजिष्ट्रेशन ऐन, २०२०,

→ प्राइभेट फर्म रजिष्ट्रेशन नियमावली, २०३४,

→ घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति गठन आदेश, २०५०,

→ घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति कर्मचारी सेवा शर्त नियमावली, २०५५,

→ घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०५८,

→ सीप विकास तालिम निर्देशिका, २०६४,

→ उद्यमशीलता विकास तालिम कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०५७,

→ घरेलु तथा साना उद्योग विभागको विभागीय कार्यविधि दिग्दर्शन, २०६५,

→ वाणिज्य विभागबाट तयार गरिएको वाणिज्य प्रशासन सम्बन्धी नीति तथा निर्देशिकाहरू।

१०.४ आ.व. २०६५।०६६ को बजेट तथा खर्च स्थिति (केन्द्रस्तर)

यस समितिको बजेट उप शिर्षक नं. ३८-३-४०६ र ३८-४-४०६ हो र गत आ.व. ०६५।६६ मा देहाय बमोजिम बजेट विनियोजन तथा खर्च भएको छ।

आर्थिक वर्ष	बजेट तथा खर्च		वित्तिय तथा भौतिक प्रगति %	
	बजेट रू. '०००'	खर्च रू. '०००'	भौतिक	वित्तिय
२०६५।०६६	३०१२७	२९८५४	९५.६९%	९९.०९%

१०.९आ.व. २०६५।०६६ को भौतिक उपलव्धी

सम्पन्न गरेका मुख्य कार्यहरू	इकाई	लक्ष्य	प्रगति
१) प्राविधिक, प्रबर्द्धन तथा परामर्श सेवा	पटक	३००	३५४
२) कार्यक्रम कार्यन्वयन, अनुगमन, निरिक्षण तथा मूल्याङ्कन			
क) मुख्य शाखा कार्यालय	पटक	१२	११
ख) शाखा कार्यालय	पटक	५	४
३) बजार बिस्तार, उद्यमी अन्तरक्रिया, औद्योगिक बस्तु तथा प्रविधी प्रर्दशनी	पटक	१	१
४) कार्यक्रम समीक्षा, कार्यान्वयन तथा योजना तर्जुमा गोष्ठी	पटक	२	२
५) उद्यमी अन्तरदेशीय उद्योग अवलोकन भ्रमण	जना	९०	८५
६) घरेलू उद्योग दर्पण, सक्षिप्त परिचय तथा बुलेटीन प्रकाशन	वटा	७	५
७) नमुना पूस्तक तयारी तथा परिमार्जन	वटा	४	४
८) पाठ्यक्रम तथा कार्यक्रम संचालन निर्देशिका तयारी तथा परिमार्जन	वटा	४	४
९) नमुना संकलन तथा वितरण	वटा	१५०	१५३
१०) बस्तु विकास तथा सीप अभिबृद्धि केन्द्र प्रभावकारीता अध्ययन, मूल्याङ्कन तथा निरिक्षण	पटक	३	३
११) ग्रामिण समुदायमा आधारित लघु उद्यम व्यवसाय स्थापना र संचालनको लागि जिल्लागत मागको आधारमा विषय छनौट गरी संचालन गरिने कार्यक्रम	जना	५०	८४
१२) तत्काल सीप विकास तालिम	जना	२०	२५
१३) महिला उद्यमी विकास कार्यक्रम			
क) सफल महिला उद्यमीको सल्लाह र सुझाब कार्यक्रम	पटक	८	१०
ख) महिला उद्यमी अन्तरदेशीय उद्योग अवलोकन भ्रमण	जना	२०	२१
ग) गोष्ठी	पटक	३	३
घ) सिप विकास तथा क्षमता अभिबृद्धि प्रशिक्षण कार्यक्रम	जना	२००	२२३
ङ) दिगो औद्योगीक विकासको लागि व्यवस्थापकिय क्षमता विकास कार्यक्रम	जना	६०	७५
च) उद्यमशिलता विकास (व्यवसाय सं.)	जना	१२०	१४०
छ) व्यवसाय स्थापना र संचालनको लागि साझेदारी विकास कार्यक्रम	जना	४००	५३८
जम्मा		८५०	१०८५

१०.६ आ.व.०६६।६७ को वजेट तथा कार्यक्रम

बजेट फराम नं. ६.१२.१.१
रायो.आ. (केअमु) फा.नं. १
पाना नं. १

वार्षिक कार्यक्रम

(बजेट तर्जुमासंग सम्बन्धित आ.प्र. नियम २१(१) बमोजिमको फाराम)

(रकम रु. हजारमा)

१. आ.व. २०६६/०६७
२. बजेट उपशिर्षक नं. ३८/३/४०६/३८/४/४०६
३. मन्त्रालय : उद्योग
४. विभाग । संस्था नाम : घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति
५. कार्यक्रम । आयोजनाको नाम : घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम
६. स्थान :
  क. जिल्ला : **केन्द्रस्तर**
  ख. गा.वि.स । न.पा. वडा नं.
७. आयोजना शुरु भएको मिति : सालवसाली
८. आयोजना पुरा हुने मिति :
९. आयोजना कार्यालय प्रमुखको नाम : श्यामप्रसाद गिरी

१०. वार्षिक बजेट रु. ४५४९४
क. आन्तरिक : १. नेपाल सरकार रु. ४५४९४
२. स्थानिय निकाय/संस्था रु.
३. जन सहभागिता रु.
ख. वैदेशिक १. ऋण रु.
२. अनुदान रु.
ग. सटही दर :
घ. दातृ संस्था :

११. आयोजनाको कुल लागत (शुरुको / संशोधित) रु. ४५४९४
क. आन्तरिक १. नेपाल सरकार रु. ४५४९४
२. स्थानिय निकाय/संस्था रु.
३. जन सहभागिता रु.
ख. वैदेशि १. ऋण रु.
२. अनुदान रु.

१२. गत आ.व.सम्मको खर्च रु.(सोझै भुक्तानी र वस्तुगत समेत)
क. आन्तरिक १. नेपाल सरकार रु.
२. स्थानिय निकाय/संस्था रु.
३. जन सहभागिता रु.
ख. वैदेशि १. ऋण रु.
२. अनुदान रु.

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	इकाई	आयोजनाको कुल क्रियाकलापको			सम्पुर्ण कार्यमध्ये गत आ.व.सम्मको			.... आ.व.को वार्षिक कार्य लक्ष्य			२०६६/०६७ आ.व.को.												कैफियत
												वार्षिक लक्ष्य			प्रथम चौमासिक लक्ष्य			दोश्रो चौमासिक लक्ष्य			तेश्रो चौमासिक लक्ष्य			
			परिमाण	लागत	भार	सम्पन्न परिमाण	लागत	भारित प्रगति	परिमाण	प्रगति अनुमान	खर्च अनुमान	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५
अ)	पूंजीगत खर्च अन्तर्गका कार्यक्रमहरु																							
१	प्रशिक्षण उपकरण तथा मेशिन औजार खरिद	ख.गर्ने										ख.गर्ने	१।२४	२७०	ख.गर्ने	०।४६	१००	ख.गर्ने	०।४६	१००	ख.गर्ने	०।३२	७०	
२	फर्निचर खरिद	ख.गर्ने										ख.गर्ने	०।१४	३०	ख.गर्ने	०।१४	३०							
३	पूजिगत सूधार	चालु										चालु	०।३४	७५	चालु	०।३४	७५							
४	औद्योगिक सुचना केन्द्र स्थापना	स्था.गर्ने										स्था.गर्ने	१।३८	३००				स्था.गर्ने	१।३८	३००				
५	उपयुक्त प्रविधि हस्तान्तरण	चालु										चालु	४।६०	१०००				चालु	२।३०	५००	चालु	२।३०	५००	
६	वस्तु विकास केन्द्र स्तरवृद्धि तथा सीप अभिवृद्धि कार्यक्रम (वास, जडिबुटी, रेशा ढाका)	जना										जना	८।२८	१८००	जना	०।६४	१४०	जना	३।८२	८३०	जना	३।८२	८३०	
७	वस्तु विकास केन्द्र संभाव्यता अध्ययन व्यवसायिक योजना तयारी र प्रारम्भिक पूर्वाधार विकास (रत्न, हाते चिया, हाते कागज, छाला वस्त)	स्थान										स्थान	२।४४	५३०				चालू	१।२२	२६५	चालू	१।२२	२६५	
८	**महिला उद्यमी विकास कार्यक्रम**												**४।६०**	**१०००**		**०।३८**	**८२**		**२।२५**	**४९०**		**१।९७**	**४२८**	
I)	उद्यमी विकास कार्यक्रम	जना										जना	२।४०	५२२	जना	०।१९	४२	जना	१।१५	२५०	जना	१।०६	२३०	
II)	उद्यमी प्रवर्धन कार्यक्रम	जना										जना	२।२०	४७८	जना	०।१८	४०	जना	१।१०	२४०	जना	०।९१	१९८	
क)	**पुंजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा**												**२३।०२**	**५००५**		**१।९६**	**४२७**		**११।४३**	**२४८५**		**९।६३**	**२०९३**	
आ)	**चालु खर्च अन्तरगतका कार्यक्रमहरु**																							
१	औद्योगिक सुचना केन्द्र स्थापना	स्था.गर्ने										स्था.गर्ने	१।८४	४००				स्था.गर्ने	१।८४	४००				
२	**उद्योग प्रवर्द्धन तथा प्रशिक्षार्थी रोजगार व्यवस्थापन कार्यक्रम**												**२२।९९**	**५०००**		**४।६२**	**१००५**		**४।७८**	**१०४०**		**१३।५९**	**२९५५**	
I)	उद्यमी प्रवर्द्धनात्मक परामर्श सेवा	चालु										चालु	०।८३	१८०	चालू	०।१४	३०	चालू	०।४६	१००	चालू	०।२३	५०	
II)	उद्योग वाणिज्य तथा वातावरण प्रशासन	चालु										चालु	०।०९	२०	चालू	०।०२	५	चालू	०।०५	१०	चालू	०।०२	५	
III)	बजार बिस्तार, उद्यमी अन्तरकिया, औद्योगिक बस्तू तथा प्रविधी प्रर्दशनी	पटक										१	९।२०	२०००							१	९।२०	२०००	

बजेट फाराम नं. ६.१२.१.१
रायो.आ. (केअमु) फा.नं. १
पाना नं. १

वार्षिक कार्यक्रम

(बजेट तर्जुमासंग सम्बन्धित आ.प्र. नियम २१(१) बमोजिमको फाराम)

(रकम रु. हजारमा)

१. आ.व. **२०६६/०६७**
२. बजेट उपशिर्षक नं. **३८/३/४०६/३८/४/४०६**
३. मन्त्रालय : उद्योग
४. विभाग । संस्था नाम : घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति
५. कार्यक्रम । आयोजनाको नाम : घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम
६. स्थान :
क. जिल्ला : केन्द्रस्तर
ख. गा.वि.स । न.पा. वडा नं.
७. आयोजना शुरु भएको मिति : सालवसाली
८. आयोजना पुरा हुने मिति :
९. आयोजना कार्यालय प्रमुखको नाम : श्यामप्रसाद गिरी

१०. वार्षिक बजेट रु. ४५४९४
क. आन्तरिक : १. नेपाल सरकार रु. ४५४९४
२. स्थानिय निकाय/संस्था रु.
३. जन सहभागिता रु.
ख. वैदेशिक १. ऋण रु.
२. अनुदान रु.
ग. सटही दर :
घ. दातृ संस्था :

		शुरुको	संशोधित
११. आयोजनाको कुल लागत	रु.	४५४९४	
क. आन्तरिक १. नेपाल सरकार	रु.	४५४९४	
२. स्थानिय निकाय/संस्था	रु.		
३. जन सहभागिता	रु.		
ख. वैदेशि १. ऋण	रु.		
२. अनुदान	रु.		

१२. गत आ.व.सम्मको खर्च रु.(सोझै भुक्तानी र वस्तुगत समेत)
क. आन्तरिक १. नेपाल सरकार रु.
२. स्थानिय निकाय/संस्था रु.
३. जन सहभागिता रु.
ख. वैदेशि १. ऋण रु.
२. अनुदान रु.

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	इकाई	आयोजनाको कुल क्रियाकलापको			सम्पुर्ण कार्यमध्ये गत आ.व.सम्मको			.... आ.व.को वार्षिक कार्य लक्ष्य			२०६६/०६७ आ.व.को.												कैफियत
												वार्षिक लक्ष्य			प्रथम चौमासिक लक्ष्य			दोश्रो चौमासिक लक्ष्य			तेश्रो चौमासिक लक्ष्य			
			परिमाण	लागत	भार	सम्पन्न परिमाण	लागत	भारित प्रगति	परिमाण	प्रगति अनुमान	खर्च अनुमान	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५
IV)	निती तथा कार्यक्रम प्रभावकारिता एवं समिक्षा गोष्ठी	पटक										१	०।९२	२००	१	०।९२	२००							
V)	हस्तकलाका वस्तु/हाते कागज/प्राकृतिक रेशा आदीबाट बन्ने वस्तुहरुको डिजाइन संकलन/विकास तथा वितरण र डिजाइन पुस्तिका प्रकाशन	चालु										चालु	२।८१	६१०	चालू	०।८७	१९०	चालू	१।०३	२२५	चालू	०।९०	१९५	
VI)	औद्योगिक प्रदर्शनी, महोत्सव तथा औद्योगिक अवलोकन भ्रमण	जना										९०	२।०७	४५०				४५	१।०३	२२५	४५	१।०३	२२५	
IX)	पाठ्यक्रम तथा कार्यक्रम संचालन निर्देशिका तयारी तथा परिमार्जन	पटक										१	०।४६	१००	१	०।४६	१००							
X)	लघु घरेलु तथा साना उद्योग गतिविधि प्रचार प्रसार	चालु										चालु	६।६२	१४४०	चालू	२।२१	४८०	चालू	२।२१	४८०	चालू	२।२१	४८०	
३	वस्तु विकास केन्द्र स्तरवृद्धि तथा सीप अभिवृद्धि कार्यक्रम (वास, जडिबूटी,रेशा ढाका)	जना										३२५	१५।६४	३४००	२५	१।२०	२६०	१५०	७।२२	१५७०	१५०	७।२२	१५७०	
४	वस्तु विकास केन्द्र संभाव्यता अध्ययन व्यवसायिक योजना तयारी र प्रारम्भिक पूर्वाधार विकास (रत्न, हाते चिया, हाते कागज, छाला वस्तु)	स्थान										४	२।६२	५७०				२	१।७५	३८०	२	०।८७	१९०	
४(क)	वस्तु विकास केन्द्र संभाव्यता अध्ययन व्यवसायिक योजना तयारी र प्रारम्भिक पूर्वाधार विकास (रत्न, हाते चिया, हाते कागज, छाला वस्तु)	जना										२०	०।९२	२००							२०	०।९२	२००	
५	अन्तरराष्ट्रिय व्यापार मेला अवलोकन भ्रमण कार्यक्रम	जना										१६	४।४१	९६०							१६	४।४१	९६०	
६	Auto Mobile Traning Centre पूर्नस्थापना र संचालन निजी क्षेत्र साझेदारी कार्यक्रम (PPP) अन्तरगत सूर्खेत	चालू										चालू	३।२२	७००				चालू	१।६१	३५०	चालू	१।६१	३५०	
६(क)	Auto Mobile Traning Centre सीप अभिवृद्धि कार्यक्र (PPP) सर्खेत	जना										२०	१।३८	३००							२०	१।३८	३००	
७	कार्यक्रम प्रभावकारिता अनुगमन	पटक										२४	२।८१	६१०	४	०।४७	१०२	१०	१।१९	२५८	१०	१।१५	२५०	
८	औद्योगिक ग्राम स्थापनाका लागि अध्ययन तथा विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन DPR तयारी र प्रारम्भिक पुर्वाधार विकास धनकूटा	स्थान										चालू	४।६०	१०००	चालू	१।३८	३००	चालु	१।८४	४००	चालू	१।३८	३००	

बजेट फराम नं. ६.१२.१.१
रायो.आ. (केअमु) फा.नं. १
पाना नं. १

वार्षिक कार्यक्रम

(बजेट तर्जुमासंग सम्बन्धित आ.प्र. नियम २१(१) बमोजिमको फाराम)

(रकम रु. हजारमा)

१. आ.व. **२०६६/०६७**
२. बजेट उपशिर्षक नं. **३८/३/४०६/३८/४/४०६**
३. मन्त्रालय : उद्योग
४. विभाग । संस्था नाम : घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति
५. कार्यक्रम । आयोजनाको नाम : घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम
६. स्थान :
क. जिल्ला : केन्द्रस्तर
ख. गा.वि.स । न.पा. वडा नं.
७. आयोजना शुरु भएको मिति : सालवसाली
८. आयोजना पुरा हुने मिति :
९. आयोजना कार्यालय प्रमुखको नाम : श्यामप्रसाद गिरी

१०. वार्षिक बजेट रु. ४५४९४
क. आन्तरिक : १. नेपाल सरकार रु. ४५४९४
२. स्थानिय निकाय/संस्था रु.
३. जन सहभागिता रु.
ख. वैदेशिक १. ऋण रु.
२. अनुदान रु.
ग. सटही दर :
घ. दातृ संस्था :

		शुरुको	संशोधित
११. आयोजनाको कुल लागत	रु.	४५४९४	
क. आन्तरिक १. नेपाल सरकार	रु.	४५४९४	
२. स्थानिय निकाय/संस्था	रु.		
३. जन सहभागिता	रु.		
ख. वैदेशि १. ऋण	रु.		
२. अनुदान	रु.		

१२. गत आ.व.सम्मको खर्च रु.(सोझै भुक्तानी र वस्तुगत समेत)
क. आन्तरिक १. नेपाल सरकार रु.
२. स्थानिय निकाय/संस्था रु.
३. जन सहभागिता रु.
ख. वैदेशि १. ऋण रु.
२. अनुदान रु.

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	इकाई	आयोजनाको कुल क्रियाकलापको			सम्पुर्ण कार्यमध्ये गत आ.व.सम्मको			.... आ.व.को वार्षिक कार्य लक्ष्य			२०६६/०६७ आ.व.को. वार्षिक लक्ष्य			प्रथम चौमासिक लक्ष्य			दोश्रो चौमासिक लक्ष्य			तेश्रो चौमासिक लक्ष्य			कैफियत
			परिमाण	लागत	भार	सम्पन्न परिमाण	लागत	भारित प्रगति	परिमाण	प्रगति अनुमान	खर्च अनुमान	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५
९	कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम	चालु										चालु	२।३०	५००	चालु	०।४६	१००	चालु	०।९२	२००	चालु	०।९२	२००	
१०	e– Linkage व्यवस्थापन गर्ने (केन्द्रिय विभाग र शाखा)	नि गर्ने										नि गर्ने	०।४६	१००	नि.गर्ने	०।१५	३३	नि.गर्ने	०।१६	३४	नि.गर्ने	०।१५	३३	
११	परामर्श तथा अन्य सेवा शुल्क खर्च	चालु										चालु	०।६६	१४४	चालु	०।२२	४८	चालु	०।२२	४८	चालु	०।२२	४८	
१२	**महिला उद्यमी विकास कार्यक्रम**												**१३।८०**	**३०००**		**१।४६**	**३१८**		**६।५१**	**१४१५**		**५।८३**	**१२६७**	
I)	महिला उद्यमी तयारी, रोजगारी सृजना, व्यवसाय प्रवर्द्धन तथा प्रशिक्षार्थी रोजगार व्यवस्थापन	चालु										चालु	२।६१	५६८	चालू	०।५४	११८	चालू	१।०३	२२५	चालू	१।०३	२२५	
II)	उद्यमी विकास कार्यक्रम	जना										२३०	५।५२	१२००	२०	०।४६	१००	११०	२।६४	५७५	१००	२।४१	५२५	
III)	उद्योग प्रवर्द्धन कार्यक्रम	जना										६००	५।६७	१२३२	५०	०।४६	१००	३००	२।८३	६१५	२५०	२।३८	५१७	
ख)	**चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा**											**११५५**	**७६।९८**	**१६८८४**	**९५**	**९।७४**	**२१६६**	**५६०**	**२७।८१**	**६०९५**	**५००**	**३९।४३**	**८६२३**	
ग)	**कार्यक्रम खर्चतर्फको जम्मा (क +ख)**												**१००।००**	**२१८८९**		**११।७०**	**२५९३**		**३९।२४**	**८५८०**		**४९।०६**	**१०७१६**	
घ)	**उपभोग खर्च**													१९९४३			६६४७			६६४९			६६४७	
ङ)	**प्रशासनिक खर्च**													३६६२			१२२०			१२२२			१२२०	
च)	**कुल जम्मा खर्च (ग +घ+ङ)**													**४५४९४**			**१०४६०**			**१६४५१**			**१८५८३**	

नोट :
१) महल २ को खण्ड (अ) मा पूंजीगत खर्च शीर्षकबाट संचालन हुने प्रकियाका र खण्ड (आ) मा चालु खर्च शिर्षकबाट संचालन हुने कार्यक्रमहरु तथा खर्च शीर्षक नं.१.०८ को तालिम कार्यक्रम खर्च र २.०७ को परामर्श तथा अन्य सेवा शुल्कबाट संचालन हुने कार्यक्रम समेत उल्लेख गर्नुपर्दछ ।
२) उपभोग र कार्यालय संचालन खर्च (प्रशासनिक) को हकमा क्रियाकलाप नदेखाई एकमुष्ट बजेट मात्र उल्लेख गर्नुपर्नेछ । यसरी उल्लेख गर्दा बुंदा नं.१ मा समावेश भएको खर्च शीर्षक नं.१.०८ र २.०७ को रकम कटाई बांकी खर्च शीर्षक नं. १.०१ देखि १.०७ सम्मको खर्चलाई खण्ड (घ) को उपभोग खच
३) खर्च शीर्षक नं.३ को अनुदान रकम सम्बन्धमा निम्नानुसार गर्नु पर्नेछ :
क) पूंजी निर्माण कार्यमा खर्च हुने अनुदान खण्ड (अ) को पूंजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रममा समावेश गर्ने ।
ख) पूंजी निर्माण बाहेकका अन्य कार्यक्रमको लागि खर्च हुने भए खण्ड (आ) को चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रममा समावेश गर्ने ।
ग) क र ख मा उल्लेख गरिएका बाहेकको संचालन अनुदानको हकमा खर्च शीर्षक वर्गिकरण नं.१.०१ देखि १.०७ सम्मको खर्चलाई खण्ड (घ)को उपभोग खर्चमा समावेश गर्ने र खर्च शीर्षक वर्गिकरण नं.२.०१ देखि २.०८ (२.०७ बाहेक) सम्मका खर्चहरु खण्ड (ङ)को कार्यालय संचालन खर्चमा समावेश गर्ने ।

आयोजना/कार्यालय प्रमूख :	विभागीय/संस्था प्रमूख	प्रमाणित गर्ने
मिति	मिति	मिति

११. घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम, (४८ जिल्ला) (P1)

घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य देशमा घरेलु तथा साना उद्योगको विकास र विस्तार गर्न सहयोग पुऱ्याउनु, स्थानीय गरीव, वेरोजगार व्यक्तिहरूलाई स्वरोजगारी, अर्धरोजगारी, ज्याला रोजगारी गर्न सक्षम तुल्याउने, आय आर्जनमा सघाउ पुऱ्याई जीवन स्तरमा सुधार ल्याउनु हो। यस कार्यक्रमबाट घरेलु तथा साना उद्योग प्रवर्द्धन तथा विस्तारमा प्रत्यक्ष सघाउ पुऱ्याई कुल गार्हस्थ उत्पादनमा यस क्षेत्रको योगदान बढाउदै जाने लक्ष समेत लिईएकोछ। ती कार्यालयहरूले घरेलु तथा साना उद्योगको दर्ता, नविकरणको अलावा त्यस्ता उद्योगको विकास, विस्तार र प्रवर्द्धनको लागि विभिन्न प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू संचालन गर्दै आएका छन्।

११.१ कार्य क्षेत्र

घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति अन्तर्गत हाल नेपालका ४८ जिल्लाहरूमा कार्यक्रम संचालन हुँदै आएको छ। ती जिल्लाहरू मध्ये इलाम, धनकुटा, उदयपुर, दोलखा, नुवाकोट, तनहु, बाग्लुङ, प्यूठान, सुर्खेत, जुम्ला, डोटी र वैतडीमा जिल्ल्हरूमा मूख्य शाखा कार्यालयहरू र ताप्लेजुङ, पाँचथर, संखुवासभा, भोजपुर, तेह्रथुम, सोलुखुम्बु, ओखलढुगा, खोटाङ, रामेछाप, सिन्धुली, सिन्धुपाल्चोक, रसुवा, धादिङ, गोरखा, लमजुङ, मनाङ, स्याङजा, गुल्मी, अर्घाखाची, पर्वत, म्याग्दी, मुस्ताङ, डोल्पा, रुकुम, रोल्पा, सल्यान, जाजरकोट, दैलेख, मुगु, कालिकोट, हुम्ला, बाजुरा, बझाङ, अछाम, दार्चुला र डडेलधुरा जिल्लाहरूमा शाखा कार्यालय कार्यरत रहेका छन्।

११.२ कार्य निर्दिष्ट गर्ने सरकारी नीति, ऐन तथा नियमहरु

विकास समिति ऐन, २०१३,

प्राइभेट फर्म रजिष्ट्रेसन ऐन, २०१४,

साझेदारी फर्म रजिष्ट्रेसन ऐन, २०२०,

प्राइभेट फर्म रजिष्ट्रेसन नियमावली, २०३४,

घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति गठन आदेश, २०५०,

घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति कर्मचारी सेवा शर्त नियमावली, २०५५,

घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०५८,

सीप विकास तालिम निर्देशिका, २०६४

घरेलु तथा साना उद्योग विभागको विभागीय कार्यविधि दिग्दर्शन, २०६५,

वाणिज्य विभागबाट तयार गरिएको वाणिज्य प्रशासन सम्वन्धी नीति तथा निर्देशिकाहरू।

११.३आ.व. २०६५।०६६ को बजेट तथा खर्च स्थिति (४८ जिल्लास्तर)

यस समिति अन्तरगत ४८ जिल्लामा संचालित विकास कार्यक्रमको बजेट उप शिर्षक नं. ३८-३-८०१ र ३८-४-८०१ हो र गत आ.व. ०६५।६६ मा देहाय बमोजिम बजेट विनियोजन तथा खर्च भएको छ।

आर्थिक वर्ष	बजेट तथा खर्च		वित्तिय तथा भौतिक प्रगति %	
	बजेट रू. '०००'	खर्च रू. '०००'	भौतिक	वित्तिय
२०६५।०६६	१०१०८३	१००४९२	९८.१८%	९९.४२%

११.४आ.व. २०६५।०६६ को भौतिक उपलव्धी

सम्पन्न गरेका मूख्य कार्यहरु	इकाई	लक्ष्य	प्रगति
प्रशिक्षार्थी रोजगार व्यवस्थापन तथा उद्योग प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम			
१) प्रवर्द्धन, परामर्श तथा औद्योगिक एवं HIV AIDS र लैंगिक सचेतना	पटक	५४००	६४९०
२) विषयगत व्यवसाय स्थापनाको लागि:-			
- पुर्व प्रशिक्षार्थी अन्तरक्रिया	पटक	४८	४८
- प्रशिक्षार्थी अनुगमन	पटक	४८	४८
३) बजार विस्तार, उद्यमी अन्तरक्रिया, औद्योगिक वस्तू तथा प्रविधि प्रदर्शनी	पटक	१६	१६
४) कार्यक्रम समिक्षा तथा योजना तर्जूमा गोष्ठी	पटक	४८	४८
५) मातहत कार्यालय निरिक्षण तथा पुर्व प्रशिक्षार्थी अनुगमन	पटक	१२	१२
दिगो औद्योगिक विकासको लागि व्यवस्थापकिय क्षमता विकास कार्यक्रम	जना	७४०	७९६
सीप विकास तथा क्षमता अभिवृद्धिप्रशिक्षण कार्यक्रम		३९६०	४५८१
लोपोन्मूख जाती तथा आदिवासी जनजाती, दलित, अपांग र दृष्टिविहिनको लागि सीप विकास कार्यक्रम		२०	२२
आत्मनिर्भरताकोलागि आदिवासी जनजाती, अपांग, दृष्टिविहिन तथा एकल महिला आयमुलक सीप विकास कार्यक्रम		८०	८३
आदिवासी, जनजाती, दलित, द्वन्द्वपीडित र महिलाको लागि मागको आधारमा विषय छनौट गरी संचालन गरिने व्यवसायिक सीप विकास कार्यक्रम		२२०	२३५
वस्तु विकास तथा सीप अभिवृद्धि कार्यक्रम		१३०	१३६
जम्मा		५१५०	५८५३

११.५आ.व. २०६५।०६६ को मुख्य मुख्य उपलब्धीहरु :

- कूल ६,००० लक्ष्य तोकिएकोमा ६,९३८ जनालाई सीप विकास तथा क्षमता अभिबृद्धि तालिम प्रदान गरिएको।

आ.व. ०६४।०६५ को रोजगार प्रतिस्थापन विवरण

- सीप विकास तालिम तर्फका प्रशिक्षार्थी प्रतिस्थापन ६०.१८%
- सहभागितामूलक तालिम तर्फ ५५.२३%
- उद्यमशीलता विकास तालिम तर्फ ६०%
- व्यबस्थापन तालिम तर्फ १००%
- ४,०७४ लघु तथा घरेलु र साना उद्योग दर्ता भएको।
- वाणिज्य प्रशासन तर्फ ६,८५२ उद्यम व्यबसाय दर्ता भएको।
- बृहद राष्ट्रिय औद्योगिक प्रदर्शनीमा अधिराज्यको कूल १७५ उद्यमीले भाग लिई करीब २ करोड ५० लाखको हाराहारीमा उत्पादित वस्तु विक्री भएको।
- २० जना स-साना उद्यमीहरूलाई थाइलेण्डको चेङ्गमाई, पताया र बैंकक स्थित साना तथा मझौला उद्योगहरूको अवलोकन भ्रमण गराइएको।
- ७५ जिल्लाका उद्योग अधिकृतहरू, सञ्चार क्षेत्रका प्रतिनिधिकरु, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ, नेपाल घरेलु तथा साना उद्योग महासंघ जस्ता निजी क्षेत्रका छाता संस्थाहरू समेत संलग्न कार्यशाला गोष्ठी तीन पटक सञ्चालन गरिएको।
- ३४० जना आदिवासी जनजाती, महिला, मधेशी, द्वन्दपिडित, दृष्टीबिहिन, अपाङ्ग र एकल महिलालाई मात्र समावेश गरी सीप विकास तालिम प्रदान गरिएको र करीब ४,००० को संख्यामा यी समुदायका युवा युवतीहरूलाई सीप तथा उद्यमशीलता र व्यबस्थापकीय क्षमता विकास तालिम प्रदान गरिएको।
- प्रत्येक सीप विकास तालिम कार्यक्रममा कम्तीमा एकदिन HIV र AIDS र लैङ्गिक सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको।
- उदयपुरमा बाँस, तनहुँमा ढाका, रोल्पामा रेशा र सुर्खेतमा जडिबुटी सम्बन्धामा कूल १३६ उद्यमीहरूलाई वस्तु विकास तथा सीप अभिबृद्धि तालिम प्रदान गरिएको।
- औद्योगिक सूचना केन्द्र स्थापना, उपयुक्त प्रविधि हस्तान्तरण, कोशेली घर स्थापना तथा सञ्चालन, Auto Mobile Training Centre, लघु उद्यम ग्राम स्थापनार्थ प्रारम्भिक पूर्वाधार विकास, वस्तु विकास तथा सीप अभिबृद्धि, e-linkage स्थापना जस्ता थप नयाँ नयाँ कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने लक्ष्य लिईएको छ।

११.६ आ. व. ०६६।६७ को वजेट तथा कार्यक्रम

बजेट फराम नं. ६.१२.१.१
रा.यो.आ. (केअमु) फा.नं. १
पाना नं. १

वार्षिक कार्यक्रम

(बजेट तर्जुमासंग सम्बन्धित आ.प्र. नियम २१(१) बमोजिमको फाराम) (रकम रु. हजारमा)

शुरुको संशोधित

१. आ.व. **२०६६/०६७**
२. बजेट उपशिर्षक नं. **३८/३/८०१/३८/४/८०१**
३. मन्त्रालय : **उद्योग**
४. विभाग । संस्था नाम : **घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति**
५. कार्यक्रम । आयोजनाको नाम : **घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम**
६. स्थान :
क. जिल्ला : **एकीकृत (४८ जिल्लास्तर)**
ख. गा.वि.स । न.पा. वडा नं.
७. आयोजना शुरु भएको मिति : सालवसाली
८. आयोजना पुरा हुने मिति :
९. आयोजना कार्यालय प्रमुखको नाम : **श्यामप्रसाद गिरी**

१०. वार्षिक बजेट रु. **१४५४८८**
क. आन्तरिक : १. नेपाल सरकार रु. **१४५४८८**
२. स्थानिय निकाय/संस्था रु.
३. जन सहभागिता रु.
ख. वैदेशिक १. ऋण रु.
२. अनुदान रु.
ग. सटही दर :
घ. दातृ संस्था :

११. आयोजनाको कुल लागत रु. **१४५४८८**
क. आन्तरिक १. नेपाल सरकार रु. **१४५४८८**
२. स्थानिय निकाय/संस्थ रु.
३. जन सहभागिता रु.
ख. वैदेशिक १. ऋण रु.
२. अनुदान रु.
१२. गत आ.व.सम्मको खर्च रु.(सोझैं भुक्तानी र वस्तुगत समेत)
क. आन्तरिक १. नेपाल सरकार रु.
२. स्थानिय निकाय/संस्था रु.
३. जन सहभागिता रु.
ख. वैदेशिक १. ऋण रु.
२. अनुदान रु.

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	इकाई	आयोजनाको कुल क्रियाकलापको			सम्पुर्ण कार्यमध्ये गत आ.व.सम्मको			.... आ.व. को वार्षिक कार्य लक्ष्य			०६६/०६७ आ.व.को												कैफियत
												वार्षिक लक्ष्य			प्रथम चौमासिक लक्ष्य			दोश्रो चौमासिक लक्ष्य			तेश्रो चौमासिक लक्ष्य			
			परिमाण	लागत	भार	सम्पन्न परिमाण	लागत	भारित प्रगति	परिमाण	प्रगति अनुमान	खर्च अनुमान	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५
अ)	**पूंजीगत खर्च अन्तर्गका कार्यक्रमहरु**																							
१	**उद्यमी विकास कार्यक्रम** लोपोन्मुख जाती तथा आदिवासी जनजाती, महिला, दलित, अपाङ्ग, दृष्टिविहिन, एकल महिला, द्वन्दपिडित तथा निमुखा र असाहाय वर्ग र समूहलाई विशेष प्राथमिकता दिने ।	जना										-	१२।०५	८०००	-	०।६१	४०४	-	११।४४	७५९६				
२	**उद्योग प्रवर्द्धन कार्यक्रम**	जना										-	३।७६	२५००	-	१।४४	९५६	-	२।३३	१५४४				
३	सूचना प्रविधि (ICT) पूर्वाधार विकास केन्द्र	चालु										-	१।८१	१२००	-	०।७५	५००	-	०।९०	६००	-	०।१५	१००	
४	सूचना प्रविधि (ICT) पूर्वाधार विकास केन्द्रको लागि फर्निचर	ख.गर्ने										-	०।११	७५	-	०।११	७५							
५	श्रोत केन्द्र पून: स्थापना एवं संचालन	चालु										-	०।६०	४००	-	०।३८	२५०	-	०।२३	१५०				
६	श्रोत केन्द्र पून: स्थापना तथा संचालनको लागि पूंजीगत सूधार	चालु										-	०।४५	३००	-	०।०८	५०	-	०।३८	२५०				
७	श्रोत केन्द्र पून: स्थापना एवं संचालनको लागि फर्निचर	ख.गर्ने										-	०।१५	१००	-	०।१५	१००							
८	नमूना औद्योगिक जिल्ला विकास कार्यक्रम	जना										-	१।०५	७००	-	०।३०	२००	-	०।४५	३००	-	०।३०	२००	
९	नमूना औद्योगिक जिल्ला विकास कार्यक्रमको लागि फर्निचर	ख.गर्ने										-	०।०२	१०	-	०।०२	१०							
१०	जडीबूटी अध्ययन तथा प्रशोधन केन्द्र स्थापना	पटक										-	०।७२	४८०				-	०।७२	४८०				
११	उपयुक्त प्रविधि हस्तान्तरण	चालु										-	१०।९९	७३००				-	३।६९	२४५०	-	७।३०	४८५०	
क)	**पुंजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा**											**-**	**३१।७२**	**२१०६५**	**-**	**३।८३**	**२५४५**	**-**	**२०।१३**	**१३३७०**	**-**	**७।७६**	**५१५०**	
आ)	**चालु खर्च अन्तरगतका कार्यक्रमहरु**																							
१	**उद्यमी विकास कार्यक्रम** लोपोन्मुख जाती तथा आदिवासी जनजाती, महिला, दलित, अपाङ्ग, दृष्टिविहिन, एकल महिला, द्वन्दपिडित तथा निमुखा र असाहाय वर्ग र समूहलाई विशेष प्राथमिकता दिने ।	जना										२९३०	३७।३४	२४७९४	१२०	४।२६	२८३१	१७१०	२०।९९	१३९३७	११००	१२।०९	८०२६	
२	**उद्योग प्रवर्द्धन कार्यक्रम**	जना										३१००	१४।२३	९४५०	४६०	२।१६	१४३४	१५१०	६।८१	४५२५	११३०	५।२६	३४९१	
३	**औद्योगिक वातावरण मैत्री प्रवर्द्धन तथा प्रशिक्षार्थी रोजगार व्यवस्थापन कार्यक्रम**																							
I	प्रवर्द्धन, परामर्श तथा औद्योगिक सचेतना	चालु										चालु	२।२६	१५००	चालु	१।४५	९६०	चालु	०।४५	३००	चालु	०।३६	२४०	
II	उद्योग तथा वाणिज्य प्रशासन	चालु										चालु	१।१०	७३२	चालु	०।३६	२४२	चालु	०।३९	२५७	चालु	०।३५	२३३	
III	विषयगत व्यवसाय स्थापनाको लागि:-																							
	- पूर्व प्रशिक्षार्थी अन्तरक्रिया	पटक										४८	०।९०	६००				४८	०।९०	६००				
	- प्रशिक्षार्थी अनुगमन	पटक										४८	२।०९	१३९०	४८	२।०९	१३९०							
IV	कार्यक्रम समिक्षा तथा योजना तर्जुमा गोष्ठी	पटक										४८	१।०५	६९६				४८	१।०५	६९६				
V	मातहत कार्यालय निरिक्षण तथा पूर्व प्रशिक्षार्थी अनुगमन	पटक										१२	०।५१	३४०				१२	०।५१	३४०				
VI	बजार विस्तार, उद्यमी अन्तरक्रिया, औद्योगिक वस्तु तथा प्रविधि प्रदर्शनी	पटक										२८	१।६३	१०८०				२८	१।६३	१०८०				
४	कोशेली घर स्थापना तथा संचालन सहयोग	चालु										चालु	३।०१	२०००				चालु	३।०१	२०००				
५	श्रोत केन्द्र पून: स्थापना तथा संचालन (रसुवा, गोरखा र लमजुङ)	चालु										चालु	०।७२	४८०	चालु	०।१५	१००	चालु	०।२९	१९०	चालु	०।२९	१९०	
६	सूचना प्रविधि (ICT) पूर्वाधार विकास केन्द्र (धनकुटा, तनहु र डडेलधुरा)	चालु										चालु	०।५६	३७५	चालू	०।१८	१२०	चालू	०।३५	२३०	चालू	०।०४	२५	
७	नीति, रणनीति तथा कार्यक्रम अभिमूखीकरण क्षेत्रीय गोष्ठी (धनकुटा र सुर्खेत)	पटक										२	०।७५	५००	२	०।७५	५००							
८	नमूना औद्योगिक जिल्ला विकास कार्यक्रम (सुर्खेत)	जना										५०	१।१३	७५०		०।२३	१५०	३०	०।६०	४००	२०	०।३०	२००	
९	जडीबूटी अध्ययन तथा प्रशोधन केन्द्र स्थापना (जुम्ला)	चालु										चालु	०।४८	३२०	चालु	०।१५	१००	चालु	०।२६	१७०	चालु	०।०८	५०	
१०	परामर्श तथा अन्य सेवा शुल्क खर्च	चालु										चालु	०।५१	३३६	चालु	०।१५	१०१	चालु	०।१९	१२४	चालु	०।१७	१११	

बजेट फराम नं. ६.१२.१.१
रा.यो.आ. (केअमु) फा.नं. १
पाना नं. १

वार्षिक कार्यक्रम

(बजेट तर्जूमासंग सम्बन्धित आ.प्र. नियम २१(१) बमोजिमको फाराम)

(रकम रु. हजारमा)

१. आ.व. **२०६६/०६७**
२. बजेट उपशिर्षक नं. **३८/३/८०१/३८/४/८०१**
३. मन्त्रालय : **उद्योग**
४. विभाग । संस्था नाम : **घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति**
५. कार्यक्रम । आयोजनाको नाम : **घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम**
६. स्थान :
क. जिल्ला : **एकीकृत (४८ जिल्लास्तर)**
ख. गा.वि.स । न.पा. वडा नं.
७. आयोजना शुरु भएको मिति : सालबसाली
८. आयोजना पुरा हुने मिति :
९. आयोजना कार्यालय प्रमुखको नाम : **श्यामप्रसाद गिरी**

१०. वार्षिक बजेट रु. **१४५४८८**
क. आन्तरिक : १. नेपाल सरकार रु. **१४५४८८**
२. स्थानिय निकाय/संस्था रु.
३. जन सहभागिता रु.
ख. वैदेशिक १. ऋण रु.
२. अनुदान रु.
ग. सटही दर :
घ. दातृ संस्था :

<u>शुरुको</u> संशोधित
११. आयोजनाको कुल लागत रु. **१४५४८८**
क. आन्तरिक १. नेपाल सरकार रु. **१४५४८८**
२. स्थानिय निकाय/संस्थ रु.
३. जन सहभागिता रु.
ख. वैदेशिक १. ऋण रु.
२. अनुदान रु.
१२. गत आ.व.सम्मको खर्च रु.(सोझै भुक्तानी र वस्तुगत समेत)
क. आन्तरिक १. नेपाल सरकार रु.
२. स्थानिय निकाय/संस्था रु.
३. जन सहभागिता रु.
ख. वैदेशिक १. ऋण रु.
२. अनुदान रु.

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	इकाई	आयोजनाको कुल क्रियाकलापको			सम्पुर्ण कार्यमध्ये गत आ.व.सम्मको			……… आ.व. को वार्षिक कार्य लक्ष्य			०६६/०६७ आ.व.को												कैफियत
												वार्षिक लक्ष्य			प्रथम चौमासिक लक्ष्य			दोश्रो चौमासिक लक्ष्य			तेश्रो चौमासिक लक्ष्य			
			परिमाण	लागत	भार	सम्पन्न परिमाण	लागत	भारित प्रगति	परिमाण	प्रगति अनुमान	खर्च अनुमान	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५
ख) चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा												६०८०	६८।२८	४५३४३	५८०	११।९४	७९२८	३२५०	३७४२	२४८४९	२२५०	१८।९२	१२५६६	
ग) कार्यक्रम खर्चतर्फको जम्मा (क +ख)													१००।००	६६४०८		१५।७७	१०४७३		५७।५५	३८२१९		२६।६८	१७७१६	
घ) उपभोग खर्च		चालु												६८८४०			२३०४२			२२९२३			२२८७२	
ङ) कार्यालय संचालन खर्च		चालु												१०२४०			३२८३			३५०७			३४५३	
च) कुल जम्मा खर्च (ग+घ+ङ)														१४५४८८			३६७९८			६४६४९			४४०४१	

नोट :

१) महल २ को खण्ड (अ) मा पुंजीगत खर्च शीर्षकबाट संचालन हुने प्रकियाका र खण्ड (आ) मा चालु खर्च शिर्षकबाट संचालन हुने कार्यक्रमहरु तथा खर्च शीर्षक नं.१.०८ को तालिम कार्यक्रम खर्च र २.०७ को परामर्श तथा अन्य सेवा शुल्कबाट संचालन हुने कार्यक्रम समेत उल्लेख गर्नुपर्दछ ।
२) उपभोग र कार्यालय संचालन खर्च (प्रशासनिक) को हकमा क्रियाकलाप नदेखाई एकमुष्ट बजेट मात्र उल्लेख गर्नुपर्नेछ । यसरी उल्लेख गर्दा बुंदा नं.१ मा समावेश भएको खर्च शीर्षक नं.१.०८ र २.०७ को रकम कटाई बांकी खर्च शीर्षक नं. १.०१ देखि १.०७ सम्मको खर्चलाई खण्ड (घ) को उपभोग खच
३) खर्च शीर्षक नं.३ को अनुदान रकम सम्बन्धमा निम्नानुसार गर्नु पर्नेछ :
क) पुंजी निर्माण कार्यमा खर्च हुने अनुदान खण्ड (अ) को पुंजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रममा समावेश गर्ने ।
ख) पुंजी निर्माण बाहेकका अन्य कार्यक्रमको लागि खर्च हुने भए खण्ड (आ) को चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रममा समावेश गर्ने ।
ग) क र ख मा उल्लेख गरिएका बाहेकको संचालन अनुदानको हकमा खर्च शीर्षक वर्गिकरण नं.१.०१ देखि १.०७ सम्मको खर्चलाई खण्ड (घ)को उपभोग खर्चमा समावेश गर्ने र खर्च शीर्षक वर्गिकरण नं.२.०१ देखि २.०८ (२.०७ बाहेक) सम्मका खर्चहरु खण्ड (ङ)को कार्यालय संचालन खर्चमा समावेश गर्ने ।

आयोजना/कार्यालय प्रमूख :
मिति

विभागीय/संस्था प्रमूख
मिति

प्रमाणित गर्ने
मिति

१२. लघु उद्यम विकास कार्यक्रम (P1)

विगत लामो समय देखि नेपाल सरकारका विभिन्न मन्त्रालय तथा निकायहरूबाट ओद्योगिक प्रवर्द्धन सम्बन्धी विभिन्न प्रकारका सीप विकास तालिमहरू संचालन हुंदै आएको भएतापनि तालिम प्रदान गरिसके पछि अनुगमनको अभावमा तालिम प्राप्त व्यक्तिहरूले स्वरोजगारी, अर्धरोजगारी वा पूर्ण रोजगारी पाए नपाएको वा व्यवसाय संचालन गरे नगरेको तथा कति व्यक्तिहरू उद्यमीको रुपमा तयार भए भन्ने तथ्यांक उपलब्ध नभएको अवस्थामा नयां मोडेलको तालिम पद्धति अपनाई प्राविधिक सीपमूलक तालिम प्रदान गरी उद्यमीहरू स्थापना गर्ने कार्यक्रम संचालन गर्न उद्योग मन्त्रालय अन्तर्गत सन् १९९८ देखि संयुक्त राष्ट्रसंघीय विकास कार्यक्रम (UNDP) को प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोगमा यो लघु उद्यम विकास कार्यक्रम (Micro Enterprise Development Programme) स्थापना भई सफलतापूर्वक सञ्चालन हुदै आइरहेको छ।

१२.१ उद्देश्य

वजारको सम्भावना र स्थानीय स्रोतको आधारमा निरपेक्ष गरिवीको रेखामुनी रहेका जनताको दिगो जीवीकोपार्जनमा सहयोग पुऱ्याउन र ग्रामिण गरिवी निवारणको लागि लघु उद्यमीहरूको विकास गर्ने नेपाल सरकारको प्रयत्नमा योगदान पुऱ्याउनु लघु उद्यम विकास कार्यक्रम तेस्रो चरणको लक्ष्य हो। युवा, महिला, गरिव र सामाजिक रुपमा वञ्चितीकरणमा परेका समुहका व्यक्तिहरूलाई रोजगारीको अवसर श्रृजना गर्न नीतिगत हस्तक्षेप, केन्द्रीय तथा स्थानीय संस्थाहरूको क्षमता विकास गर्ने कार्यमा यो कार्यक्रमले ध्यान दिनेछ। यसैगरी सम्भाव्य संघसंस्थाहरूसँग वजार सम्भावनालाई पूँजीकृत गरी मूल्य चक्र (Value Chain) को अवधारणा आत्मसात गर्दै साझेदारी गरी स्थानीय र राष्ट्रिय आर्थिक विकासमा सहयोग पुऱ्याउन जोड दिने मुख्य उद्देश्य यस कार्यक्रमको रहेको छ। यस कार्यक्रमले नेपालको राष्ट्रिय कार्यक्रम कार्ययोजना (CPAP) मा उल्लिखित "छनौटमा परेका जिल्लाहरूका युवा, महिला र सामाजिक वञ्चितीकरणमा परेका समुहहरूका व्यक्तिहरूलाई रोजगारीको अवसर जुटाउन आवश्यक नीति निर्माण प्रक्रिया र नवीन थालनीको विकास भएको हुनेछ" भन्ने मूल लक्ष राखी कार्यक्रम संचालन गर्ने गरेको छ।

१२.२ कार्य क्षेत्र

यस कार्यक्रमले प्रथम चरण (सन् १९९८-२००३) मा नेपालका बैतडी, डडेल्धुरा, दाङ्ग, प्युठान, नवलपरासी, पर्वत, नुवाकोट, धनुषा, सुनसरी र तेह्रथुम गरी १० वटा जिल्लाहरूमा कार्यक्रम संचालन गरेको थियो। यस कार्यक्रमले हासिल गरेको सफलताको आधारमा दार्चुला, कैलाली, बाँके, वर्दिया, म्याग्दी, रामेछाप, रसुवा, सिन्धुपाल्चोक, सिन्धुली, उदयपुर जिल्लाहरूलाई (सन् २००४-२००७) मा समावेश गरी कार्यक्रम विस्तार गरियो भने काभ्रेपलाञ्चोक जिल्ला (२००६ नोभेम्बर-२००७ डिसेम्बर) मा र कपिलबस्तु, सर्लाही, सिराहा, सप्तरी जिल्लाहरूलाई (सन् २००७ सेप्टेम्बर) मा यस कार्यक्रमको कार्यक्षेत्रमा समावेस गरी नेपालराज्यका २१ वटा जिल्लाहरूमा दोस्रो चरणको कार्यक्रम मार्च २००८ सम्म संचालन गरियो। प्रथम र दोस्रो चरणको कार्यक्रमको सफलताको आधारमा सन् २००८ अप्रिल देखि सन् २०१० डिसेम्बरसम्मका लागि तेस्रो चरणको कार्यक्रम संचालन गर्न नेपाल सरकार र काठमाण्डौ स्थित संयुक्त राष्ट्रसंघीय विकास कार्यक्रम वीच समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर भई कार्यक्रम कार्यान्वयन भईरहेको छ। यस तेस्रो चरणको पहिलो वर्षमा जुम्ला,

कालीकोट, दैलेख, सुर्खेत, बाग्लुङ्ग र दोलखा गरी जम्मा ६ जिल्लाहरूमा कार्यक्रम संचालन भएको छ। यसरी हाल सम्म लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन भै कार्य क्षेत्र रहेका जिल्लाहरूको संख्या जम्मा ३१ रहेको छ।

१२.३ प्रमुख कार्यहरु

यस कार्यक्रमले लघु उद्यम विकाससँग सम्बन्धीत नीतिहरू तयार गर्न नेपाल सरकारलाई सहयोग गर्ने, कार्यक्रम अवधि भरमा ३०,००० थप नयाँ लघु उद्यमीहरूको स्थापना गर्ने, ११ वटा व्यवसाय विकास सेवा प्रदायक संस्थाहरू स्थापना गर्न सहयोग गर्ने, अति गरिव समुहका लागि आय आर्जन कार्यक्रम संचालन गर्ने, केन्द्र र जिल्ला स्तरमा सेवा प्रदायक संस्थाहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न सहयोग गर्ने कार्यक्रमहरू तेस्रो चरणको अवधिमा संचालन गर्ने गरी वार्षिक रुपमा कार्यक्रम संचालन गर्दै आएको छ। कार्यक्रम संचालन गर्दा आर्थिक सर्भेक्षण २०६४।६५ अनुसार वार्षिक आम्दानी रु.७,६९६। भन्दा कम आय भई निरपेक्ष गरिवीको रेखामुनि रहेका बेरोजगार युवाहरू (१६ देखि २९ वर्ष उमेरसमूह), सामाजिक रुपले पछि परेका वर्ग मध्ये महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, मुश्लिम, भौगोलिक विविधता-हिमाल, पहाड तथा तराईका वासिन्दाहरूलाई समावेश गरी कार्यक्रम संचालन गर्ने गर्दछ।

१२.४ कार्य निर्दिष्ट गर्ने सरकारी नीति, ऐन तथा नियमहरु

यस कार्यक्रमले लघु उद्यम विकाससँग सम्बन्धीत कार्यक्रम संचालन गर्दा खास गरी नेपाल सरकार र UNDP वीच भएको समझदारी पत्र, उद्योग मन्त्रालय, स्थानीय विकास मन्त्रालय र UNDP वीच भएको समझदारी पत्र, संयुक्त राष्ट्रसंघीय विकास कार्यक्रमको मार्गदर्शनमा रहेर कार्य सम्पादन गर्दछ।

१२.५ आ.व. ०६५।६६ को वजेट तथा खर्च स्थिति

आर्थिक वर्ष	वजेट तथा खर्च		वित्तिय तथा भौतिक प्रगति %	
	बजेट रू.'०००'	खर्च रू.'०००'	भौतिक	वित्तिय
०६५।६६	७,६९,१६	५,५१,०१	८९	७२
०६५।६६	७,६९,१६	५,५१,०१	८९	७२

१२.६ आ.व. ०६५।६६ को भौतिक उपलव्धी

सम्पादन भएका मुख्य मुख्य कार्यहरू	०६५।६६	
	लक्ष्य	प्रगति
३१ जिल्लामा लघु उद्यमी स्थापना गर्ने	४५००	७२४४
साझेदारी संस्थाहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने	३१	३१

१२.७ आ.व. ०६६|६७ को वजेट तथा कार्यक्रम

वार्षिक कार्यक्रम २०६६/६७ (श्रावण देखि पौषसम्म मात्र)
बजेट तर्जुमासंग सम्बन्धित आ.प्र. नियम २१–१ बमोजिमको फाराम

१ आ.व. : २०६६/६७ (श्रावण देखि पौषसम्म) मात्र)
१०। वार्षिक बजेट रु.: **५३४५०**
क। आन्तरिक — ज्ञ। नेपाल सरकार: / द्द। स्थानीय निकाय/संस्था: / घ। जनसहभागिता:
ख। वैदेशिक — ज्ञ। ऋण: / द्द। अनुदान: **५३४५०**

२ बजेट उपशीर्षक न): ३८/३/४०९
३ मन्त्रालय: उ.म.
४ विभाग/संस्था:
५ कार्यक्रम/आयोजनाको नाम Ÿ(ल.उ.वि.का.
६ स्थान Ÿ(पुल्चोक — क। जिल्ला: ललितपुर
ख। गा.वि.स./न.पा./वाŠ न:

सन् १९९८	ग। सटही दर: रु ७५/
सन् २०१०	
निरञ्जन वराल	घ। दातृसंस्थाह- यु.एन.डी.पी.

७ आयोजना शुरु भएको मिति :
८ आयोजना परा हुने मिति :
९ आयोजना/कार्यालय प्रमुखको नाम :

११ आयोजनाको कूल लागत: शुरुको — संशोधित
क। आन्तरिक — १। नेपाल सरकार: / २। स्थानीय निकाय/संस्था: / ३। जनसहभागिता:
ख। वैदेशिक — १. ऋण । / २. अनुदान।
१२ गत आ.व. सम्मको खर्च रु. (सोझै भुक्तानी / वस्तुगत समेत
क। आन्तरिक — १ नेपाल सरकार: / २। स्थानीय निकाय/संस्था: / ३। जनसहभागिता:
ख। वैदेशिक — १। ऋण: / २। अनुदान:

रु. हजार

क. सं.	कार्यक्रम र कियाकलाप	इकाई	लैंगिक	गरिवी न्यूनीकरण	आयोजनाको कुल कियाकलापको			सम्पूर्ण कार्यमध्ये गत आ.व. सम्मको			२०६५/६६ आ.व.को वार्षिक लक्ष्य			आ.व.२०६६/६७ को वार्षिक लक्ष्य			प्रथम चौमासिक			दोस्रो चौमासिक			तेस्रो चौमासिक			कैफियत
					परिमाण	लागत	भार	सम्पन्न परिमाण	लागत	भारित प्रगति	परिमाण	प्रगति अनुमान	खर्च अनुमान	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७
क। पूंजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु:																										
१	पूंजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा																									
ख। चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु:																										
१	***विविध विषयमा आधारित उद्यम र यसको विकासको लागि नयाँ नीति निर्माण गर्न सम्बन्धीत मन्त्रालयहरुलाई सहयोग गर्ने***				१ नीति, २ मस्यौदा			१ नीति, २ मस्यौदा	६४५८			२ मस्यौदा	२२३३	३		२३७५			११८७			११८८				
१.१	नेपाल सरकारको तीनवर्षे अन्तरिम योजनामा लघु उद्यम विकास कार्यक्रमलाई ७५ जिल्लामा विस्तार गर्ने रणनीति अनुसार विभिन्न मन्त्रालयको समन्वयतामा **"राष्ट्रिय लघु उद्यम विकास कार्यक्रम"** तयार गर्ने र कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्ने	वटा												१												निरन्तर
१.२	औद्योगिक नीति तयार गर्न सहयोग गर्ने र यसको लागि लघु उद्यम नीतिका लागि ऐन विनियम Final Draft तयार गर्न सहयोग गर्ने	वटा												१							१					दुई वर्षे लक्ष्य

क. सं.	कार्यक्रम र क्रियाकलाप	इकाई	लैंगिक	गरिबी न्यूनीकरण	आयोजनाको कुल क्रियाकलापको			सम्पूर्ण कार्यमध्ये गत आ.व. सम्मको			२०६५/६६ आ.व.को वार्षिक लक्ष्य			आ.व.२०६६/६७ को वार्षिक लक्ष्य			प्रथम चौमासिक			दोस्रो चौमासिक			तेस्रो चौमासिक			कैफियत
					परिमाण	लागत	भार	सम्पन्न परिमाण	लागत	भारित प्रगति	परिमाण	प्रगति अनुमान	खर्च अनुमान	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७
१.३	Sub Contracting Policy को Draft तयार गर्न मन्त्रालयलाई सहयोग गर्ने	वटा												१							१					दुई वर्षे लक्ष्य
१.४	अन्तरमन्त्रालयस्तरिय समन्वयात्मक बैठक गर्न सहयोग गर्ने	वटा												२			१				१					
२	***पाचवटा व्यवसाय विकास सेवा प्रदायक संस्थाहरु स्थापना हुन सहयोग गर्ने***	वटा			३१			३१	२२७६		५	६	२२७६	५		३१४	३		१५७	२		१५७				
२.१	क्षमता अभिवृद्धिमा सहयोग	जना												६०			३०			३०						
	अति गरीब समुहका लागि आय मुलक कियाकलाप मेन्युल र कार्यविधि तयार गर्ने								२२३६				२२३६			३२१५			१६०७			१६०८				
३.१	अति गरीब समुहलाई आय मुलक कियाकलाप सञ्चालनका लागि प्रत्यक्ष सहयोग प्याकेज प्रदान गर्ने	जना												५००			२००			३००						प्रत्यक्ष सहयोग निर्देशिका माध्यम मार्फत
४	**लघु उद्यमी स्थापना गर्ने**	जना			३०१७७				१८८४०४				१०५५८५			४००००			२००००			२००००				
४.१	३५०० जना लघु उद्यमी स्थापना गर्ने	जना						२२६०७			४५००			३५००			२०००			१५००						
५	**कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सहयोगी संघसंस्थाहरु र उद्यमीहरुको संघहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने**	जिल्ला			३१			३१	६३९४५			६	१३२८८	३१		२१३६			१०६८			१०६८				
५.१	सहभागीतामुलक मुल्याकंन तथा कार्ययोजना गोष्ठि सञ्चालन गर्ने	जिल्ला			३१			३१			३१	३१		३१						३१						
५.२	लघु उद्यम ईकाइ/उद्योग मन्त्रालय, घरेलु विभाग/समिति कार्यलयहरु, जिल्ला उद्यम विकास समिति र जिल्ला उद्यम ईकाइ/जिविस, व्यवसाय विकास सेवा प्रदायक संस्था, उद्योग वाणिज्य संघ, नेपाल घरेल तथा साना उद्योग महासघं र लघु उद्यमीहरुका संघसंस्थाहरु लाई विविध विषयमा तालिम प्रदान गर्ने	जिल्ला			३१			३१			३१	३१		३१			१०			१२						
५.३	कम्प्युटर सेट, मोटरवाइक प्रदान गर्ने	वटा									६			५			२			३						
२	चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा								२८१९३७				१२४५२८			४८०४०			२४०२०			२४०२०				
३ कार्यक्रम खर्चतर्फको जम्मा १४																										
४ उपभोग खर्च									२८१९३७				१२४५२८			४८०४०			२४०२०			२४०२०				
५ कार्यालय स)चालन खर्च									७५५३८				३३५९८			५४१०			२७०५			२७०५				
६ कूल जम्मा खर्च ३४®५									३५७४७५				१५८१२६			५३४५०			२६७२५			२६७२५				

नोटः **लघु उद्यम विकास कार्यक्रम सम्पुर्णरुपमा लैं ́ंक र गरिवी न्युनीकरणका लागि नै रहेको छ।**

१३. औद्योगिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रम (विशेष आर्थिक क्षेत्र समेत) (P2)

अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा निर्यातमुलक उद्योगको प्रतिस्पर्धात्मक क्षमताको विकास गर्न औद्योगिक लागत मुल्यमा कटौती गर्न आवश्यक हुन्छ। सस्तो श्रम मुल्य भएको देशहरूमा उत्पादन कार्य गराउन करमुक्त निर्यात प्रशोधन क्षेत्र (Tax Free Export Processing Zone) स्थापना सम्बन्धी अवधारणाको विकास भएको हो। यसका लागि निकासीजन्य बस्तुको उत्पादनमा आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थको पैठारीमा लाग्ने विभिन्न करहरू छुट दिने, त्यस्ता विशेष आर्थिक क्षेत्र भित्र स्थापना हुने उद्योगहरूलाई आयकर लगायतका विभिन्न छुट सुविधा, सहुलियतहरू उपलव्ध गराई औद्योगिक विकासको एक शशक्त माध्यमको रुपमा यस्ता क्षेत्रहरूलाई प्रयोग गर्ने प्रचलन रहि आएको पाईन्छ। एशियाका विभिन्न मुलुकहरूमा सफलतापूर्वक यस प्रकारको निर्यात प्रशोधन क्षेत्रको स्थापना तथा संचालनले निर्यात प्रवर्द्धनमा सहयोग पुग्न गई वैदेशिक मुद्राको आर्जनका साथ साथै अत्यधिक रोजगारीको अवसर पनि प्राप्त हुन सकेको छ।

विशेष आर्थिक क्षेत्र एक छुट्टै कानुनद्वारा शासित क्षेत्र हो, जहाँ सो क्षेत्रको प्रकृति अनुसार निर्यातजन्य सामान उत्पादन, आयात तथा निर्यातको लागि आवश्यक भंसार, कर, बैकिङ्ग, वीमा, औद्योगिक सुरक्षा जस्ता सेवा तथा सुविधाहरू एकद्वार प्रणालीबाट एकै स्थलमा उपलव्ध गराईन्छ। कर प्रयोजनको लागि यो क्षेत्र एक विदेशी भूमी सरह मानिन्छ। विशेष आर्थिक क्षेत्रको प्रमुख उद्देश्य वैदेशिक लगानी भित्र्याउने, वैदेशिक मुद्रा आर्जन गर्ने, निर्यात व्यापार बढाउने, रोजगारी बढाउने र नयाँ तथा उच्च प्रविधि भित्र्याउने रहेको पाईन्छ। यस्तो क्षेत्रको व्यवस्थापन गर्न विशेष कानून अन्तर्गत छुट्टै निकायको स्थापना गरिन्छ र सम्पूर्ण व्यवस्थापनको कार्य एकद्वारबाट छिटो छरितो उपलव्ध गराइन्छ। तर यस क्षेत्रभित्र स्थापित उद्योगहरूले सम्पूर्ण सेवा सुविधा उपभोग गरेबापत अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको बस्तु उत्पादन गरी आफ्नो उत्पादन निर्यात गर्नु पर्ने बाध्यता रहन्छ।

विशेष आर्थिक क्षेत्रहरू विश्वका धेरै देशहरूले स्थापना गरिसकेका छन्। एसियामा चिन, फिलिपिन्स, कोरिया, थाइल्याण्ड, भियतनाम, कम्बोडिया तथा दक्षिणपूर्वी एसियाको सार्क मुलुकहरूमा भारत, श्रीलंका, बंगलादेश, पाकिस्तान आदिमा स्थापना गरिएका विशेष आर्थिक क्षेत्रहरू अत्यन्त सफल भएका छन्।

यस आयोजनाको बजेट उप शिर्षक नं. ३८-३-६०५ र ३८-४-६०५ मा चालु आ.व. ०६६/६७ कूल रु. ३१७४५७ विनियोजन भएको छ। उक्त रकमबाट भैरहवामा प्रशासनिक भवन, सेवा भवन, ढल प्रशोधन केन्द्र, विद्युत तथा टेलिफोन बिस्तारका काम तथा सिमरामा सिमा पर्खालको काम सञ्चालन भैरहेको छ।

१३.१. विशेष आर्थिक क्षेत्र आयोजना

नेपाल सरकारले गत आर्थिक वर्षको बजेट वक्तव्य मार्फत उदयपुर, हटौंडा, दाङ्ग र सुर्खेतमा सिमेण्ट उद्योग स्थापनाका लागि निजि क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गर्न चुनढुङ्गा खानी स्थलसम्म पुग्ने सडक निर्माण र विद्युत प्रसारण

लाइन विस्तार कार्य सरकारले गरिदिने र यस्ता पूर्वाधार उद्योगको स्थापनामा तीव्रता ल्याउनका अतिरिक्त नेपालको निकासी क्षमता बढाउने र स्थानीय स्रोतको औद्योगिक प्रशोधन बढाउन झापा, धनुषा, विरगञ्ज, पाँचखाल, जुम्ला र धनगढीमा विशेष आर्थिक क्षेत्र विकास गरिने नीति तथा कार्यक्रम ल्याइएको छ।

१३.१.१ कार्य क्षेत्र

नेपालको विशेष आर्थिक क्षेत्र अन्तर्गत निर्यात प्रशोधन क्षेत्र, विशेष व्यापार क्षेत्र तथा पर्यटकीय/ मनोरञ्जन क्षेत्र रहने व्यवस्था गरिएको छ। नेपाल सरकारको घोषित नीति अनुरुप हाल भैरहवामा निर्यात प्रशोधन क्षेत्र र सिमरा, पाँचखाल, नुवाकोट, झापा, धनुषा, जुम्ला र धनगढी गरी जम्मा ८ स्थानमा विशेष आर्थिक क्षेत्रहरू तोकिएका छन्। ती मध्ये भैरहवामा निर्यात प्रशोधन क्षेत्र स्थापनाको लागि आवश्यक पूर्वाधार निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ भने अन्य क्षेत्रहरूको कार्य प्रारम्भिक चरणमै छ। गत आर्थिक वर्षको बजेट वक्तव्यको बुँदा नं.८८ मा नेपालमा निकासी क्षमता बढाउने र स्थानीय स्रोतको औद्योगिक प्रशोधन बढाउन झापा, धनुषा, वीरगञ्ज, पाँचखाल, जुम्ला र धनगढीमा विशेष आर्थिक क्षेत्र विकास गरिने नीति तथा कार्यक्रम उल्लेख भएकोले सो क्षेत्रहरू समेत विशेष आर्थिक क्षेत्रको कार्य क्षेत्रमा परेका छन्। निर्माणाधीन विशेष आर्थिक क्षेत्रहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्।

१३.१.१.१ भैरहवा निर्यात प्रशोधन क्षेत्र

भैरहवामा निर्यात प्रशोधन क्षेत्र स्थापना कार्य आ.व. २०५५/५६ मा शुरु भएको थियो। भैरहवा सुनौली भन्सार नाकाको उत्तर पूर्व वगाहा गाउँ विकास समितिको ५२ विगाहा जग्गा अधिग्रहण गरी आर्थिक वर्ष २०६४।६५ सम्ममा भैरहवा निर्यात प्रशोधन क्षेत्रमा सिमाना पर्खाल २७०० मीटर, पहुँच सडक (ग्राभेलस्तर) १.२ कि.मी., आन्तरिक सडकहरू (ग्राभेल स्तर), नाली, ढल निकास, खानेपानी जमिन टैंकी, खानेपानी वितरण प्रणाली, गेट कम्प्लेक्स, चौकिदार भवन, २० विगाहा क्षेत्रफलमा विद्युत प्रणाली र जग्गा विकासको काम सम्पन्न भैसकेको छ। यस आ.व.मा प्रशासनिक भवन, सेवा भवन, सडक कालोपत्रे गर्ने काम र सम्पूर्ण क्षेत्रमा विद्युतीकरण र टेलिफोन विस्तारका कामहरू सम्पन्न हुने गरी निर्माणका कार्यहरू भैरहेको छ। विशेष आर्थिक क्षेत्र सम्बन्धी कानून पारित भएमा उद्योग सञ्चालन गर्न सकिने आधार तैयार भैसकेको छ।

१३.१.१.२ विशेष आर्थिक क्षेत्र बारा

नेपाल सरकारले आर्थिक वर्ष २०६०।६१ को बजेट बक्तव्य मार्फत वीरगञ्ज क्षेत्रमा विशेष आर्थिक क्षेत्र स्थापना गर्ने घोषणा गरेकोले सोही आर्थिक वर्षमा वीरगञ्ज क्षेत्रमा SEZ को लागि पूर्व सम्भाव्यता अध्ययन गरिएको हो। सो अध्ययन प्रतीव्रेदनले बारा जिल्लाको सिमरा र डुमरबाना गाउँ विकास समितिहरूमा अवस्थित वीरगञ्ज चिनी कारखाना लिमिटेडको उखु फार्ममा विशेष आर्थिक क्षेत्र खोल्न सम्भाव्य देखाएकोले नेपाल सरकारले २०६३ सालमा विशेष आर्थिक क्षेत्र खोल्न उद्योग मन्त्रालय अन्तर्गत रहेको विशेष आर्थिक क्षेत्र आयोजनालाई उक्त उखु फार्मको ८३३ विगाहा जग्गा हस्तान्तरण गरेको थियो।

सिमरामा अवस्थित जग्गामा पूर्वाधारहरू निर्माण गरी विशेष आर्थिक क्षेत्र स्थापना गर्न पूर्वसम्भाव्यता अध्ययन प्रतीव्रेदनले रु.५ अरब ४० करोडको लागत अनुमान गरेको थियो। यति ठूलो रकम नेपाल सरकारले जुटाउँदा बढी भार पर्ने भएकाले विदेशी दातृ निकायसँग आर्थिक सहयोगका लागि अनुरोध गरिएकोमा सकारात्मक रुपले कारवाही अगाडी बढीरहेको छ।

गारमेण्ट एशोशियसन अफ नेपाल (GAN) को माग अनुसार देशको बहुसँख्यक गार्मेण्ट उद्योगहरू एकै स्थानमा राखी सञ्चालन गर्ने अवधारणा बमोजिम सिमरा विशेष आर्थिक क्षेत्र भित्र गार्मेन्ट प्रशोधन क्षेत्र (GPZ) निर्माण गर्ने निर्णय भएको छ। तत्कालका लागि सिमरा औराहातर्फको १५० विगाहा जग्गामा गारमेण्ट प्रशोधन क्षेत्र सञ्चालन गर्न यस आयोजनाले विगत वर्षहरूका सिमरा दुधौरा सडक खण्डलाई ग्राभेल स्तरमा मर्मत संभार गरिसकेको छ। यस आ.व.मा ४२०० मीटर सिमा पर्खाल निर्माण सम्पन्न हुने कार्यक्रम छ।

१३.१.२ कार्य निर्दिष्ट गर्ने सरकारी नीति, ऐन तथा नियमहरू

विशेष आर्थिक क्षेत्र सम्बन्धी कानून बनी नसकेको अवस्थामा विशेष आर्थिक क्षेत्र सम्बन्धी कानून तर्जुमा गर्न, यस्ता क्षेत्रहरू स्थापना गर्न आवश्यक अध्ययन, भौतिक पूर्वाधार निर्माण तथा अन्य सम्बन्धीत कार्य गर्न नेपाल सरकारको मिति २०६०।१०।१५ को निर्णयबाट "विशेष आर्थिक क्षेत्र आयोजना" स्थापना गरिएको छ। यस आयोजनामा हाल अधिकृत ६ र सहायक तथा निम्नस्तरका ११ जना समेत गरी कुल १७ जना कर्मचारी कार्यरत रहेका छन् भने चालु आर्थिक वर्षमा विशेष आर्थिक क्षेत्र विकास गर्ने कार्यक्रम थप भएकोले थप दरबन्दीको आवश्यकता महशुस भएको छ।

अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको औद्योगिक वातावरण मार्फत स्वदेशी एवं विदेशी पूँजीलाई आकर्षित गर्नको लागि देशका विभिन्न सम्भाव्य क्षेत्रहरूलाई, विशेष आर्थिक क्षेत्र तोक्ने, त्यस्तो क्षेत्रको निर्माण, सञ्चालन र व्यवस्थापनको निम्ति विशेष आर्थिक क्षेत्र सम्बन्धी छुट्टै कानूनको आवश्यकता पर्ने हुँदा यससँग सम्बन्धीत कानूनको तर्जुमा गरी स्वीकृतीको लागि कानूनको मस्यौदा व्यवस्थापिका संसदमा पठाइएको छ। प्रस्तावित ऐनको मस्यौदा अनुसार विशेष आर्थिक क्षेत्रहरूको संचालन गर्न केन्द्रियस्तरमा "विशेष आर्थिक क्षेत्र प्राधिकरण" को स्थापना हुनेछ, जसको काम, कर्तब्य र अधिकारहरू कानूनद्वारा निर्दिष्ट हुनेछन्।

१३.१.३ विशेष आर्थिक क्षेत्रमा स्थापना हुने उद्योगहरूलाई प्राप्त हुने सेवा र सुविधाहरू

विशेष आर्थिक क्षेत्रमा लगानी गर्ने लगानीकर्तालाई कानून बमोजिम छुट तथा सहुलियतहरू उपलव्ध गराइने व्यवस्था प्रस्तावित ऐनको मस्यौदामा गरिएको छ। यस्तो क्षेत्र भित्र स्थापना हुने उद्योगहरूलाई आइपर्ने आयात तथा निर्यातसँग सम्बन्धीत सम्पूर्ण सरकारी कामकाजहरू एकै स्थानबाट उपलव्ध गराउने व्यवस्था मिलाइने छ। विशेष आर्थिक क्षेत्र भित्र स्थापित उद्योगहरूको लागि उद्योगले लिजमा लिएको जग्गा तथा भवनमा लाग्ने बहालमा केही वर्ष छुट, आयकरमा ५ वर्ष छुट र कर छुटको अवधि समाप्त भएपछि पनि लाग्ने आयकरमा पचास प्रतिशत छुट, ऋणदातालाई ऋणबाट आर्जित ब्याजमा आयकर छुट, लाभांसको रकममा आयकर

छुट, विदेशी कामदार तथा कर्मचारीको लागि पारिश्रमिकमा आयकर छुट र विदेशि प्रविधि एवं व्यवस्थापन सेवा शुल्क तथा रोयल्टीबाट आर्जन गर्ने आयमा आयकर छुट आदिको व्यवस्था गरिएको छ। त्यस्तै उद्योगले आयात गर्ने वा स्वदेशबाटै खरिद गर्ने बस्तुहरूमा मुल्य अभिवृद्धि कर नलाग्ने, उत्पादित बस्तुमा अन्तशुल्क नलाग्ने, नेपालको कुनै उद्योगले आफ्नो बस्तु वा सेवा विशेष आर्थिक क्षेत्र भित्रको उद्योगलाई बिक्रि गरेमा सो उद्योगले निर्यात गरेसरह सुविधा पाउने, विदेशबाट वा आन्तरिक बजारबाट आयात गर्ने विशेष आर्थिक क्षेत्रका उद्योगलाई भन्सार महसुल छुट हुने व्यवस्थाहरू प्रस्तावित कानूनको मस्यौदामा गरिएको छ।

यसका अतिरिक्त विदेशी लगानीकर्ता, कामदार वा कर्मचारीहरू त्था निजहरूको परिवारलाई प्राधिकरणको सिफारिसमा प्रवेशाज्ञा उपलब्ध गराउने,विदेशिले गरेको लगानी र सोबाट आर्जित आय परिवर्त्य मुद्रामा फिर्ता लैजान पाउने, नेपाली कामदार उपलब्ध नभएमा उद्योगमा विदेशी कामदार/कर्मचारी राख्न पाउने, विदेशी कर्मचारीले पारिश्रमिकको ६०% सम्म आफ्नो देशमा लैजान पाउने व्यवस्था गरिएको छ। विशेष आर्थिक क्षेत्र भित्र आफुलाई आवश्यक पर्ने कामदार/कर्मचारीहरू उद्योगले सम्झौत गरी नियुक्त गर्न सक्ने उनीहरूको सेवाका शर्त, सुविधा, पारिश्रमिक एवं सोसँग सम्बन्धीत मापदण्ड प्राधिकरणले निर्धारण गर्न सक्ने व्यवस्था प्रस्तावित कानूनको मस्यौदामा गरिएको छ।

१३.१.४ आ.व.२०६५।६६ को बजेट तथा खर्च स्थिति

यस आयोजनाको बजेट उप शिर्षक नं.३८-३-६०५ र ३८-४-६०५ मा देहाय बमोजिम बजेट विनियोजन तथा खर्च भएको छ।

आर्थिक वर्ष	बजेट तथा खर्च		वित्तिय बतथा भौतिक प्रगति %	
	बजेट रू. '०००'	खर्च रू. '०००'	भौतिक	वित्तिय
२०६५।६६	४६६९९९	११७२२१	१८.१६	२४.८४

१३.१.५ आयोजनाको आ.व. २०६५।६६ को भौतिक उपलव्धी

सम्पादन भएका मुख्य मुख्य कार्यहरू	इकाइ	आ.व. ०६५/६६	
		लक्ष्य	प्रगति
१. पूर्व सम्भाव्यता अध्ययन (धनुषा, जुम्ला)	संख्या	२.०	०.९
२. विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन (पाँचखाल, झापा र धनगढी SEZ)	संख्या	३.०	१.२
३. सिमरा SEZ, EIA अध्ययन	संख्या	१.०	०.४०
४. पाँचखाल SEZ जग्गा अधिग्रहण	रोपनी	१०००	०.०
५. झापा SEZ जग्गा अधिग्रहण	विगाहा	५०	०.०
६. धनगढी SEZ जग्गा अधिग्रहण	विगाहा	५०	०.०
७. भैरहवा EPZ			

सम्पादन भएका मुख्य मुख्य कार्यहरू	इकाइ	आ.व. ०६५/६६	
		लक्ष्य	प्रगति
७.१ प्रशासनिक भवन निर्माण	संख्या	१.०	०.३
७.२ सेवा भवन	संख्या	१.०	०.३
७.३ ढल प्रशोधन प्रणाली	संख्या	१.०	०.३
७.४ विद्युत लाइन निर्माण	कि.मी.	३.८	१.२
७.५ टेलिफोन लाइन	प्र.श	१००	०
७.६ सडक कालोपत्रे गर्ने	कि.मी.	८.६	२.६
७.७ पहुँच सडक वेशकोर्श	र.मी.	१.२	०
७.८ जग्गा अधिग्रहण	बिगाह	३.२	३.२
७.९ पूर्वाधार बिकास (नदी नियन्त्रण, आदि)	प्र.श.	५०	५०
७.१० नाली निर्माण	र.मी.	३१	३१
७.११ खानेपानी बितरण लाइन	र.मी.	१००	१००
७.१२ मर्मत संभार	प्र.श.	१००	१००
८. **सिमरा GPZ**			
८.१ बिस्तृत डिजाइन	प्र.श.	१०	०
८.२ पर्खाल निर्माण	र.मी	४०००	५०

१३.२ औद्योगिक पूर्वाधार विकास

नेपालमा औद्योगिक पूर्वाधार विकास नभएको कारणले औद्योगिक विकास हुन नसकेको हो भन्ने भनाई आउने गरेको सन्दर्भमा नेपाल सरकारले राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा औद्योगिक उत्पादनको योगदान वृद्धि गर्ने, रोजगारीका अवसरहरू वृद्धि गर्ने, स्वदेश भित्रै उपलब्ध खनीज पदार्थको उपयोग गरी सिमेन्ट उद्योगमा आत्मनिर्भर भई विदेशी मुद्रा संचितिमा सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यले उदयपुर, हेटौंडा र दाङमा सिमेन्ट उद्योग स्थापनाका लागि निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गर्न सम्भाव्य सिमेन्ट उद्योग स्थापना स्थल र चुनढुङ्गा खानी स्थलसम्म पुग्ने सडक निर्माण र विद्युत प्रसारण लाइन विस्तार गर्ने गरी कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएका छन्।

१३.२.१ उद्देश्य

यस औद्योगिक पूर्वाधार विकास कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा औद्योगिक उत्पादनको योगदान वृद्धि गर्ने, रोजगारीका अवसरहरू वृद्धि गर्ने, स्वदेश भित्रै उपलब्ध खनीज पदार्थको उपयोग गरी सिमेन्ट उद्योगमा आत्मनिर्भर भई विदेशी मुद्रा संचितिमा सहयोग पुऱ्याउने रहेको छ।

१३.२.२ कार्य क्षेत्र

नेपालमा सिमेन्ट उत्पादन गर्ने प्रचुर संभावना भएतापनि सडक र विद्युत आपूर्ति जस्ता आधारभूत भौतिक पूर्वाधारको अभावका कारण निजी क्षेत्रबाट सिमेन्ट उद्योगहरू स्थापना हुन नसकेको हुँदा उदयपुर, हेटौंडा र दाङमा सिमेन्ट उद्योग स्थापनाका लागि निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गर्न सम्भाव्य सिमेन्ट उद्योग स्थापना स्थल र चुनढुंगा खानी स्थलसम्म पुग्ने सडक निर्माण र विद्युत प्रशारण लाईन विस्तार कार्य सरकारका तर्फबाट गरी दिनेगरी कार्यक्रम कार्यान्व्यन हुदै आएका छन्। यी उल्लेखित स्थानका अतिरिक्त निजी उद्यमी/व्यवसायीहरूको माग बमोजिम अन्य स्थानहरूमा पूर्व सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने कार्यहरू पनि अगाडि बढाइरहेको छ भने यस कार्यक्रमलाई अझ प्रभावकारी बनाउने उद्धेश्यले सरकारी निजी साझेदारीको अवधारणा अनुरुप संयुक्त लगानी गर्ने नीति तय गर्ने गरी तयारीका कार्यहरू भइरहेका छन्। यस कार्यक्रमका लागि चालु आ.व. ०६६/६७ मा सडक निर्माण तर्फ १२,००,००,०००।- र विधुत तर्फ रू. ७,६०,००,०००।- गरी जम्मा रू. १९,६०,००,०००।- विनियोजन गरिएको छ।

आ.व.२०६५।६६ को वजेट, खर्च तथा उपलब्धी

कार्यक्रम	बार्षिक बजेट रू. '०००' मा	खर्च रू. '०००' मा	उपलब्धी
क. सडक निर्माण	१७,७०००		निर्माण कार्य भइरहेको
(i) तुलसीपुर हापुरे (दाङ्ग)		२००७२	"
(ii) मकवानपुर		४५०८	"
(iii) उदयपुर		२३००	"
जम्मा		२६,८८०	
(ख) विद्युत प्रशारण लाइन विस्तार	२,३०,००		"
(i) दाङ्ग		४८९९	"
(ii) हेटौडा		४०६	"
(iii) उदयपुर		४६८	"
जम्मा		**५,७७३**	
कुल जम्मा	**२०,००००**	**३२६५३**	

१३.२.३ आ. व. ०६६/६७ को वजेट तथा कार्यक्रम

वार्षिक कार्यक्रम

(बजेट तर्जुमासंग सम्बन्धित आ.प्र. नियम २१(१) बमोजिमको फाराम)

१. **आ.व. :- २०६६।६७**
२. बजेट उपशीर्षक नं. :- ३८-४-६०५
३. मन्त्रालय :- :उद्योग मन्त्रालय
४. विभाग/संस्था :-
५. कार्यक्रम/आयोजनाको नाम :- विशेष आर्थिक क्षेत्र आयोजना
६. स्थान :- काठमाण्डौ (क) जिल्ला : काठमाण्डौ
(ख) गा.वि.स./न.पा./वडा नं. :
७. आयोजना शुरु भएको मिति :- २०५६।०५७
८. आयोजना पूरा हुने मिति :-
९. आयोजना/कार्यालय प्रमुखको नाम :- बिनोद कुमार उपाध्याय

१०. वार्षिक बजेट रु. :- ३१७४५७
(क) आन्तरिक ३१७४५७
(ख) वैदेशिक
(ग) सटही दर :-
(घ) दातृसंस्था :-

११. आयोजनाको कूल लागत :- शुरुको संशोधित
(क) आन्तरिक ६२२४२९७
(३) जनसहभागिता :-
(ख) वैदेशिक

१२. गत आ.व. सम्मको खर्च रु. (सोझै भुक्तानी र वस्तुगत समेत)
(क) आन्तरिक
(ख) वैदेशिक

क्र. सं.	कार्यक्रम र क्रियाकलाप	इकाई	आयोजनाको कूल क्रियाकलापको			सम्पूर्ण कार्यमध्ये गत आ.व. सम्मको			०६६।६७ आ.व.को												कैफियत
									वार्षिक लक्ष्य			प्रथम चौमासिक			दोस्रो चौमासिक			तेस्रो चौमासिक			
			परिमाण	लागत	भार	सम्पन्न परिमाण	लागत	भारित प्रगति	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	२०
(अ) पूंजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु :																					
१	**विशेष आर्थिक क्षेत्र (आयोजना स्थापना,कानून निर्माण, अध्ययन)**																				
१.१	कार्यालय तथा कार्यदल गठन गर्ने	संख्या	१	२००	०.००३	१.०	२००	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
१.२	कानून तर्जुमा कार्य																-	-	-	-	
१.३	गोष्ठी तथा सेमिनार गर्ने	संख्या	५	४००	०.००७	२.०	२००	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
१.४	पूर्व संभाव्यता अध्ययन कार्य (जुम्ला, धनुषा र सर्लाही)	संख्या	६	६०००	०.०९८	४.८	४५२८	-	१.२	०.५४९	१७०६	०.६०	०.२७५	५०३	०.६	०.२७५	५०३	-	०.३८२	७००	-
१.५	विस्तृत संभाव्यता अध्ययन कार्य (पाँचखाल, कैलाली, झापा)	संख्या	४	६०००	०.०९८	१.२	१६७३		१.८	०.८४५	२६२६	०.९०	०.४२३	१३१३	०.९	०.४२३	१३१३	-	-	-	-
१.६	पूर्वाधार EIA (सिमरा)	संख्या	३	५०००	०.०८२	०.४	६३८		०.६	०.३२४	१००६	०.३०	०.१६२	५०३	०.३	०.१६२	५०३	-	-	-	-
१.७	डिटेल डिजाइन	संख्या	३	६०००	०.०९८	-	-	-	-	-		-	-		-	-	-	-	-	-	-
१.८	विविध कार्य	प्र.श.	१००	४४००	०.०७२	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
२.०	**वीरगंज SEZ स्थापना कार्य(पूर्वाधार विकास आदि)**	**प्र.श.**	**१००**	**५१८६२००**	**८४.९९२**																
२.१	**GPZ पूर्वाधार विकास कार्य**																				
२.१.१	आन्तरिक सडक निर्माण	र.मी.				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
२.१.२	ड्रेनेज कार्य					-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	क) स्ट्रम वाटर ड्रेन	र.मी.				-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	ख) वेस्ट वाटर ड्रेन	र.मी.				-	-		-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	
२.१.३	कल्भर्ट निर्माण	संख्या				-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
२.१.४	पर्खाल निर्माण	र.मी.				-	-	-	३९५०	७.७३५	२४०३२	१९७५	३.८६७	१२०१६	१९७५	३.८६७	१२०१६	-	-	-	-
२.१.५	मर्मत सम्भार					-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.	.	.	.	-
क	पहुंच सडक	र.मी.				३४१००	२९००	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ख	कल्भर्ट	संख्या				१	३००	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ग	भवन	संख्या				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
२.१.६	पहुंच सडक कालोपत्रे	र.मी.	३						-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

क. सं.	कार्यकम र कियाकलाप	इकाई	आयोजनाको कूल कियाकलापको			सम्पूर्ण कार्यमध्ये गत आ.व. सम्मको			०६६।६७ आ.व.को												कैफियत
									वार्षिक लक्ष्य			प्रथम चौमासिक			दोस्रो चौमासिक			तेस्रो चौमासिक			
			परिमाण	लागत	भार	सम्पन्न परिमाण	लागत	भारित प्रगति	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	२०
२.१.७	विस्तृत डिजाइन तथा लागत अनुमान तैयार गर्ने	प्र.श.	१००	७००	०.०११	९०	८५०	-	०.१	०.०२९	९०	०.१	०.०२९	९०	-	-	-	-	-	-	-
२.१.८	जग्गा विकास कार्य (वृक्षारोपण तथा अन्य कार्य समेत)	विगाहा	१५०						-	-	१००	-	-	१००	-	-	-	-	-	-	
२.१.९	बाहिरी सडक निर्माण (पश्चिमी पर्खाल बाहिर)	र.मी.	३०००	-	-	-	-	-	१	०.७४०	२३००	-	-	-	०.४०	०.३७०	९२०	०.६०	०.३७०	१३८०	उपभोक्ता समित मार्फत काम गराउने
२.१.१०	नदी नियन्त्रण कार्य	घ.मी.							-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
३.०	**जग्गा प्राप्ति (पांचखाल, धनगढी र अन्य)**																				
३.१	जग्गा प्राप्ति(मुआव्जा वितरण)	रोपनी							४००.४	३२.२१७	१००१००				१६०.१६	१६.१०९	४००४०	२४०.२४	१६.१०९	६००६०	
४.०	**नुवाकोट SEZ स्थापना(जग्गा प्राप्ति , पूर्वाधार विकास आदि)**	**प्र.श.**	**१००**	**४०३३९७**	**६.६११**																
५.०	**निर्यात प्रशोधन क्षेत्र, भैरहवा**		**१००**	**५१२४००**	**८.३९७**																
५.१	जग्गा प्राप्त गर्ने	विगाहा																			
	(क) अधिग्रहण सम्वन्धी कार्य	प्र.श.	१००	१००	०.००२	१००	५०	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	(ख) जग्गा प्राप्ति(मुआव्जा वितरण)	विगाहा	६०	३८५००	०.६३१	५६	६२१००	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
५.२	पूर्वाधार अध्ययन कार्य (EIA, सम्भाव्यता आदि)	गोटा	४	४१५०	०.०६८	२	१८९४	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
५.३	पूर्वाधार विकास कार्य	प्र.श.																			
५.३.१	पूर्वाधार विकास वाह्य (पहुँच सडक,पर्खाल,नदी नियन्त्रण आदि)	प्र.श.	१००	३९२००	०.६४२	१००	३९४२५	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
५.३.२	जग्गा विकास कार्य(वृक्षारोपण तथा अन्य कार्य समेत)	विगाहा	५६	२१२००	०.३४७	५२	४७९२६	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
५.३.३	ड्रेनेज कार्य																				
	क) स्ट्रम वाटर ड्रेन	र.मी.	४८००	३६१६८	०.५९३	५८८५	३७५४२	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	ख) वेस्ट वाटर ड्रेन	र.मी.	२५५०	७३२४	०.१२०	३२२६	५५५५	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
५.३.४	आन्तरिक सडक निर्माण	व.मी.	४५६००	३२६६५	०.५३५	५१२९२	१४१७२	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
५.३.५	भवन निर्माण					-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	क) मुख्य प्रशासनिक भवन	गोटा	१	१०००००	१.६३९	०.३	१६०२२	-	०.७०	२१.२८९	६६१४७	०.३५०	१०.६४५	३३०७४	०.३५	१०.६४५	३३०७४	-	-	-	-
	ख) सेवा केन्द्र भवन	गोटा	१	२००००	०.३२८	०.३	५०८४	-	०.७०	७.३५२	२२८४४	०.३५०	३.६७६	११४२२	०.३५	३.६७६	११४२२	-	-	-	-
	ग) कार्यालय/गार्ड भवन	गोटा	१	२५००	०.०४१	१	२५००	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
५.३.६	खानेपानी सम्वन्धी कार्य								-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	क) डीप ट्युबेल (पप्प, विद्युत कार्य समेत) को कार्य	र.मी.	२००	४२००	०.०६९	२००	४२०९	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ख) भूमिगत पानी टंकी (पप्प ट्रिटमेन्ट समेत)	संख्या	१	९१००	०.१४९	१	७१०१		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ग) आभरहेड टंकी (पप्प तथा अन्य कार्य)	संख्या	१	५७००	०.०९३	१	३७००		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	घ) डिस्ट्रीव्यूसन कार्य	र.मी.	४०२७	८३५४	०.१३७	३८८६	६९००		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
५.३.७	वेस्ट वाटर ट्रीटमेन्ट प्लाण्ट	संख्या	१	२७३५०	०.४४८	०.३	९२०७	-	०.७	७.१६६	२२२६४	०.३५०	३.५८३	१११३२	०.३५	३.५८३	१११३२	-	-	-	-
५.३.८	विद्युतलाईन प्रशारण (आन्तरिक तथा बाह्य)	कि.मि.	७	३३५००	०.५४९	४.६	२१६९३		२.६३	३.२१८	१००००	१.३१५	१.६०९	५०००	१.३२	१.६०९	५०००	-	-	-	-
५.३.९	टलिफोन लाइन प्रशारण	प्र.श.	१००	३३००	०.०५४	-	-	-	१००	१.७३८	५४००	५०.०००	०.८६९	२७००	५०.००	०.८६९	२७००	-	-	-	-
५.३.१०	Asphalt concrete गर्ने कार्य	र.मी.	८५७०	११९६१९	१.९६०	२.६	१७०६८		६.००	१६.६३६	५१६९०	३.०००	८.३१८	२५८४५	३.००	८.३१८	२५८४५	-	-	-	-
५.३.११	पार्किङ्ग क्षेत्र निर्माण	व.मी.	२०३००	१४९२०	०.२४५	२३८९०	७५२२		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
५.३.१२	पहुंच सडकको वेसकोर्ष कार्य	कि.मि.	१.२	३५५०	०.०५८	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

क्र. सं.	कार्यक्रम र क्रियाकलाप	इकाई	आयोजनाको कूल क्रियाकलापको			सम्पूर्ण कार्यमध्ये गत आ.व. सम्मको			०६६।६७ आ.व.को												कैफियत
									वार्षिक लक्ष्य			प्रथम चौमासिक			दोस्रो चौमासिक			तेस्रो चौमासिक			
			परिमाण	लागत	भार	सम्पन्न परिमाण	लागत	भारित प्रगति	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	२०
५.३.१३	मर्मत सम्भार (सडक तथा नाली)	प्र.श.	१००	२०००	०.०३३	-	-	-	१००	०.१२९	४००	-	-	-	-	-	-	१००	०.१२९	४००	-
५.४	परामर्शदाता नियुक्त गरि निर्माण सुपरिवेक्षण गर्ने	संख्या	५	५०००	०.०८२	१	१०००	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
६.०	धनगढी **SEZ स्थापना(पूर्वाधार विकास आदि)**	प्र.श.																			
७.०	झापा **SEZ स्थापना(पूर्वाधार विकास आदि)**	प्र.श.																			
८.०	फर्निचर तथा फिकचर्स (६.०१)	प्र.श.	१००	५००	०.००८				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
९.०	सवारी साधन खरीद (६.०२)	संख्या	१	२०००	०.०३३	१	१९१०		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
१०.०	मेशीनरी औजार र उपकरण (६.०३)	प्र.श.	१००	७००	०.०११	१००	१७५		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(क)	पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा			**६१०१९९७**	**९९.९६२**		**३२४०४४**			**१००**	**३१०७०५**		**३३.४५५**	**१०३६९८**		**४९.९**	**१४४४६८**		**१६.९८९**	**६२५४०**	
(आ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु :																					
१.०	कार्यक्रम खर्च	प्र.श.	१००	५००	०.००८						२००			६६			६६			६८	
२.०	कार्यक्रम भ्रमण खर्च	प्र.श.	१००	१०००	०.०१६						५५०			१८३			१८३			१८४	
३.०	१.०८ तालिम कार्यक्रम खर्च (कमप्यूटर तालिम खर्च										४०			१३			१३			१४	
४.०	२.०७ परामर्श तथा अन्य सेवा (करार कर्मचारीहरुको तलब आदि)										२०००			६६६			६६६			६६८	
३.०	निर्मित सार्वजनिक सम्पतिको संभार खर्च	कि.मि.	७.५	८००	०.०१३																
(ख)	चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा			२३००	०.०३८						२७९०.०			९२८			९२८			९३४	
(ग) कार्यक्रम खर्चतर्फको जम्मा (क + ख)				**६१०४२९७**	**१००**		**३२४०४४**				**३१३४९५**			**१०४६२६**			**१४५३९६**			**६३४७४**	
(घ) उपभोग खर्च		प्र.श.	१००	४००००							२२८८			७६२			७६२			७६४	
(ङ) कार्यालय संचालन खर्च		प्र.श.	१००	८००००							१६७४			५५८			५५८			५५८	
(च) कूल जम्मा खर्च (ग + घ + ङ)				**६२२४२९७**			**३२४०४४**				**३१७४५७**			**१०५९४६**			**१४६७१६**			**६४७९६**	

तयार गर्ने :-
मिति :-

आयोजना/कार्यालय प्रमुख :-
मिति :-

प्रमाणित गर्ने :-
मिति :-

नोट :

१. खण्ड (क मा पूंजीगत खर्च शीर्षकवाट संचालन हुने प्रकृतिका र खण्ड (ख मा चालु खर्च शीर्षकवाट संचालन हुने कार्यक्रमहरुलाई उल्लेख गर्नुपर्दछ ।

२. महल (२ मा आयोजना वा कार्यक्रमको मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरु उल्लेख गर्नुपर्नेछ । तर उपभोग र कार्यालय सञ्चालन खर्च (प्रशासनिक को हकमा क्रियाकलाप नदेखाई एकमुष्ट बजेट मात्र उल्लेख गर्नुपर्नेछ ।

३. चालू अनुदान शीर्षकको कार्यक्रम खर्चतर्फको सेवा तथा उत्पादन खर्च शीर्षकवाट गरिने कार्यक्रमहरु उल्लेख गर्नुपर्दछ ।

४. महल (४ मा लैगिक बजेट प्रयोजनका लागि प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउनेलाई, अप्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउनेलाई र तथस्थ रहने बजेट रकमलाई क्रमश। १,२ र ३ नं- को कोड उल्लेख गर्ने ।

५. महल (५ मा गरिबी न्यूनीकरण सम्बन्धमा प्रस्तुत बजेट रकम सम्बन्धित भए कोड १ दिने असम्बन्धित भए कोड २ दिने ।

१४. खनिज अन्वेषण तथा विकास आयोजना (P2)

१४.१ परिचय

खनिज अन्वेषण तथा विकास आयोजना अन्तर्गत नेपाल सरकारको क्षेत्रीय बिकास अबधारणा अनुरुप प्रत्येक बिकास क्षेत्रमा सिमेण्ट उधोग खोल्न यस विभागले गरेको अन्वेषण कार्यको फलस्वरुप देशको विभिन्न क्षेत्रमा लगभग ३१ करोड टन चुनढुङ्गा भण्डारहरू प्रमाणित गरिएका छन् भने थप ११ करोड टन अर्ध प्रमाणित र ७४ करोड संभाव्य गरि कुल लगभग १ अरब टन चुनढुङ्गा पत्ता लगाइएको छ। त्यस्तै काठमाडौं उपत्यकामा ३ करोड क्यू मिटर प्राकृतिक ग्याँस, दाङ्ग, रोल्पा, पाल्पामा कोइला रोल्पा, वैतडी, दार्चुलामा सुन आदि पत्ता लगाईएको छ भने तराईका विभिन्न जिल्लाहरूमा कुल ५५ करोड घनमिटर निर्माण सामग्री (बोल्डर, ग्राभेल तथा बालुवा) का भण्डार पाइएको छ। देशको विभिन्न भागमा चुनढुङ्गा, डोलोमाईट, खरी, डाइमेन्सन स्टोन, जेम्स स्टोन, विभिन्न धातु खनिज, कोइला र विभिन्न निर्माण सामग्रीहरूको साथै तराई र चुरे क्षेत्रमा पेट्रोलियम अन्वेषणको कार्य जारी रहेको छ। खनिज अन्वेषण कार्यको प्रतिफलस्वरुप हेटौडा सिमेन्ट उद्योग तथा उदयपुर सिमेन्ट उद्योग स्थापना भई देशको अर्थ व्यबस्थामा महत्वपूर्ण टेवा पुग्न गएको छ।

अर्घाखाँची जिल्लाको नरपानि चुनढुंगा खानिमा आधारित सिमेन्ट उद्योग स्थापनार्थ निजि क्षेत्रलाई जिम्मा दिई सकेको छ भने दियारिगाड (वैतडी), चुलाढुँगार घ्याम्पाथुम्का (उदयपुर), निगाले (धनकुटा), हरेटार र खोल्मे (उदयपुर), कजेरी (सल्यान), चौकुने (सुर्खेत) चुनढुंगामा आधारित सिमेन्ट उद्योग तथा ठोसे (रामेछाप) को फलाम खानी भण्डारमा आधारित उद्योग स्थापनाको लागि निजि लगानिकर्ताहरू सँग खनिज खोजतलास र खनिज उत्खनन कार्यको सम्झौता सम्पन्न भएको छ। गन्धारी चुनढुँगा (दाङ्ग), कालिटार तामा खानी (मकवानपुर) तथा काठमाण्डौ प्राकृतिक ग्याँस भण्डारमा आधारित उद्योग स्थापनाको लागि निजी लगानीकर्तावाट प्राप्त प्रस्तावहरूको मुल्याङ्कन कार्य भई रहेको छ। यसै गरी फुलचोकी फलाम खानी, डडेलधुरा तामा खानी, रोल्पाको सुन खानी र स्याङ्गजा (धानपुरे चुनढुंगा) भण्डारमा आधारित उद्योग स्थापनाको लागि कार्यक्रम अगाडि बढाईएको छ। यस्को अतिरिक्त निजि क्षेत्रहरूबाट सिमेन्ट, मार्वल र खरी उद्योगहरू पनि सन्चालन भएका छन् भने दाङ्ग, सल्यान, रोल्पा र पाल्पा जिल्लामा कोइला खानीहरू सन्चालन भई हाल वार्षिक करिब ५००० टन कोइला उत्पादन भैरहेको छ।

साना/मझौला स्तरका खनिजभण्डार र तुरुन्त प्रतिफल प्राप्त हुने (Quick economic return) खनिज जस्तै चूनढुङ्गा, म्याग्नेसाइट, खरि, क्वार्जाईट, मार्वल, जेम स्टोन, कोइला खानी संचालन कार्यमा निजी लगानीकर्ताहरू आकर्षित भई हाल सम्म निजी लगानिकर्ताहरूलाई करिव ४०० वटा खानी खोजतलास र ७२ उत्खननको प्रमाण पत्र प्रदान गरिएको छ भने कुल ग्राहस्थ्य उत्पादनमा खानी क्षेत्रको योगदान ०.४९% रहेकोछ भने खानीवाट वार्षिक रु १,८०,००,००० राजश्व प्राप्त भई रहेको छ।

१४.२ आयोजनाको उद्देश्य

योजनाबद्ध तबरले देशको भौगर्भिक र खनिज तथ्यहरूको उपार्जनगरी देशको खनिज सम्पदा, बिद्यमान खनिज भण्डार तथा खनिज उद्योगहरूको बिकाश गरी राष्ट्रिय उत्पादन बढाउने, खनिज सम्पदामा आधारित उद्योगहरूको बिकाश गरि रोजगारीका अबसरहरू बढाउने, खनिज सम्पदामा आधारित उद्योगहरूका लागि चाहिने आबश्यक कच्चा पदार्थहरू स्वदेशमै उत्पादन गरि आयत प्रतिस्थापन गर्ने (बिदेशी मुद्राको बचत गर्ने) र निर्यात समेत गरी बिदेशी मुद्राको आर्जन गर्ने, खनिज सम्पदाको बिकाशबाट एकिकृत राष्ट्रिय र क्षेत्रीय बिकासमा टेबा पुऱ्याउने र अन्य प्राकृतिक सम्पदाहरू र भौतिक आधारशिलाहरूको बिकास र बाताबरणको संरक्षण सँग यथासक्य सामन्जस्य गराउने यस आयोजनाको मुख्य उदेश्य रहेको छ।

१४.३ आयोजनका प्रमुख कार्यहरु

यस आयोजनाले खनिज अन्वेषण तथा विकास र भौगर्भिक अध्ययन कार्यक्रम संचालन गरी राष्ट्रिय खानी सम्पदाको अन्वेषण तथा विकासमा स्वदेशी, नीजी र विदेशी लगानी तथा प्रविधि आकर्षित गर्न आवश्यक कार्यक्रम गर्ने, खनिज अन्वेषण चरणवद्ध रुपमा एकिकृत तरिकाले तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्ने प्रयासलाई व्यापक र विस्तार गर्ने, देशमा उपलब्ध खनिज श्रोतहरूको उपयोगिता, उत्पादन, बजार व्यवस्था आदिको अध्ययन तथा विश्लेषण गरी सम्भाव्य आयोजनाहरूको प्रवर्द्धन गर्ने, खनिज सम्पदामा आधारित उद्योगहरू विकासका लागि निजी क्षेत्रवाट संचालित खनिज उद्योगलाई भौगर्भिक अध्ययन तथा खनिज अन्वेषण कार्यमा सक्दो सहयोग पुऱ्याउने, खनिज अन्वेषण तथा विकासको लागि प्रयोगशाला तथा लजिष्टिक टेवा सेवालाई सुव्यवस्थित बनाउने, खनिज सम्पदामा आधारित उद्योगको स्थापना तथा विकास गर्न निजी क्षेत्रलाई प्रोत्सहान गर्ने, खनिज सम्बन्धी ऐन, नियममा समसामयिक सुधार गर्न पहल गर्ने तथा खनिज सम्पदाको सदुपयोग गर्ने, बैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्षमताको विकास गर्ने, औद्योगिक विकासका क्रममा वातावरणीय सुरक्षालाई कायम राख्ने जस्ता कार्यहरू संचालन गर्दै आएको छ।

१४.४ कार्य निर्दिष्ट गर्ने सरकारी नीति, ऐन तथा नियमहरु नियमहरु

खनिज सर्भेक्षण भत्ता नियमावली, २०२४,

खानी तथा खनिज पदार्थ सम्बन्धी ऐन, २०४२,

खानी तथा खनिज पदार्थ नियमावली, २०५६

१४.५ आ. व. २०६५।०६६ को बजेट तथा खर्च स्थिति

यस आयोजनाको वजेट उपशिर्षक नं ३८-३-३०१ र ३८-४-३०१ हो। गत आ. व. २०६५/०६६ मा देहाय बमोजिम वजेट विनियोजन तथा खर्च भएको छ।

आर्थिक बर्ष	वजेट तथा खर्च		वित्तीय तथा भौतिक प्रगति %	
	वजेट रू. '०००'	खर्च रू. '०००'	भौतिक	वित्तीय
२०६५/०६६	५४६७	४६५५	९८.३७	९५.६

१४.६ कार्यक्रमगत उपलब्धी

कार्यक्रम	लक्ष्य	उपलब्धी
जियोकेमिकल सर्भे (रिकोनेसेन्स)	६५० ब. कि. मी.	६५० ब. कि. मी.
गोल्ड एक्सप्लोरेसन (दार्चुला र बझाङ्ग)	४० ब. कि. मी.	-
चूनढुङ्गा, डोलोमाईट अन्वेषण	१५५ ब. कि. मी.	१५५ ब. कि. मी.
कोइला अन्वेषण	१२० ब. कि. मी.	१२० ब. कि. मी.
खानीहरूको वातावरणीय अनुगमन	४२ वटा खानी	४६ वटा खानी
अन्वेषणात्मक ड्रिलिङ्ग, स्याङ्गजा	३०० मीटर	३०० मीटर
क्ले अन्वेषण, सर्लाही	५० ब. कि. मी.	५० ब. कि. मी.
खानी उद्योग प्रवर्द्धन	२ वटा	१ वटा

१४.७ आ.व. ०६६।६७ को बजेट तथा कार्यक्रम

पाना नं. १

आ.ब. २०६६।०६७ को बार्षिक कार्यक्रम

(बजेट तर्जुमासंग सम्वन्धित आ.प्र. नियम २१(१) बमोजिमको फाराम)

१. आ.व. :- **२०६६/६७**
२. बजेट उपशीर्षक नं :- **३८-४-३०१ र ३८-३-३०१**
३. मन्त्रालय :- उद्योग मन्त्रालय
४. विभाग नाम :- खानी तथा भूगर्भ विभाग
५. आयोजनाको नाम :- **खनिज अन्वेषण विकास आयोजना**
६. स्थान :- काठमाडौं
७. आयोजना शुरु भएको मिति :- २०६४/६५
८. आयोजना पूरा हुने मिति :- २०६६/६७
९. आयोजना प्रमुखको नाम :- नि. महानिर्देशक श्री सर्वजीत प्रसाद महतो

१०. बार्षिक बजेट रु. **५९०८**
(क) आन्तरिक (१) नेपाल सरकार रु. **५९०८**
(२) स्थानीय निकाय/संस्था रु. X
(३). जनसहभागिता रु. X
(ख) वैदेशिक (१) ऋण रु. X
(२) अनुदान रु.
(ग) सटही दर :- X
(घ) दातृसंस्था :-

११. आयोजनाको कूल लागत :- शुरुको १८७२० संशोधित
(क) आन्तरिक (१) नेपाले सरकार : - १७२२०
(२) स्थानीय निकाय/संस्था :- X
(३) जनसहभागिता :- X
(ख) वैदेशिक (१) ऋण :- ०
(२) अनुदान :- १५००
१२. गत आ.व. ०६४/६५ को खर्च रु. (सोभै भुक्तानी र वस्तुगत समेत) ३३३५
(क) आन्तरिक (१) नेपाल सरकार :- ३३३५
(२) स्थानीय निकाय/संस्था :- X (३) जनसहभागिता :- ०
(ख) वैदेशिक (१) ऋण : - ० (२) अनुदान :-

(रकम रु. हजारमा)

क्र सं	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	ईकाई	लैंगिक	गरिवी न्यूनीकरण	आयोजनाको कूल क्रियाकलापको परिमाण	लागत	भार	त्रिवर्षिय आयोजनाको गत आ.व.०६४।०६५ को सम्पन्न परिमाण	लागत	भारित प्रगती	आ.व. ०६५।६६ को वार्षिक लक्ष्य परिमाण	प्रगति अनुमान	खर्च अनुमान	आ.व. २०६६/०६७ को वार्षिक लक्ष्य परिमाण	भार	बजेट	पहिलो चौमासिक लक्ष्य परिमाण	भार	बजेट	दोश्रो चौमासिक लक्ष्य परिमाण	भार	बजेट	तेश्रो चौमासिक लक्ष्य परिमाण	भार	बजेट	कैफियत
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७
	(अ) पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु :																									
१.	जियाकेमिकल सर्भे, रिकोनेसेन्स (प्रा,) दैलेख, जाजरकोट र कालिकोट	वकिमी	३	२	२०१५	९२५	४.९४१	५०	१२०	०.१२३	६५०	६५०	१९०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
२	गोल्ड एक्सल्पोरेशन (विस्तृत) रोल्पा	वकिमी	२	१	३७५	९००	४.८०८	२५०	१९०	३.२०५	४०	४०	१२५	२	०.८	१५०	०	०	०	२	०.८	१५०	०	०	०	
३	चुनढुगा,डोलोमाइट अन्वेषण (प्रारम्भिक, फलोअप र विस्तृत	वकिमी	२	१	४००	१४५०	७.७४६	३०५	४५०	५.९०	१५५	१५५	३३०				०	०	०	०	०	०				
	(क) सल्यान (विस्तृत अन्वेषण)													१	१.१९	२२५	०	०	०	१	१.१९	२२५	०	०	०	
	(ख) सल्यान (प्रा.र फलोअप) (५+२०)													२५	१.१९	२२५	०	०	०	२५	१.१९	२२५				
४	कोइला अन्वेषण, नवलपरासी	वकिमी	२	१	२५०	८१५	४.३५४	१५०	१३५	१.४६	१२०	१२०	१५०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
५	अन्वेषणात्मक ड्रिलिङ्ग, सुर्खेत (लखरपाटा)	मीटर			५००	३५००	१८.७	०	०	०	३००	३००	७६०	४००	१४.९६	१५००	०	०	०	४००	१४.९६	१५००	०	०	०	चालु आ.व. मा ड्रिलिङ्ग कार्यक्रमको बजेट अपुग रहेको ।
६	खानीहरुको बाताबरणिय अनुगमन, देशभरी	नखुल्ने	२	२	नखुल्ने	७००	३.७३९	६०	२८०	१.५०	४२	४२	१८०	६२	१.४४	२७०	१२	०.२८	४०	२५	०.५८	११५	२५	०.५८	११५	२० खानी निरिक्षण थप
७	काठमाडौं ग्याँस वेल संरक्षण	नखुल्ने			नखुल्ने	३०००	१६.०३	नखुल्ने	८२५	४.४१	नखुल्ने	नखुल्ने	९७५		७.२६५	१३६०		२.४	४५०		२.४०	४५०		२.४६	४६०	ग्यास वेलको १६ पालेको ज्याला
८	जिप्सम अन्वेषण (सल्यान)	वकिमी			१००	३५०	१.८७	०	०	०	०	०	०	१००	१.८७	१२०	१००	१.८७	१२०	०	०	०	०	०	०	
९	सिलिका रक अन्वेषण (कास्कि, स्याङ्गजा, तनहुँ)	वकिमी			३००	८१५	४.३५४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
१०	अर्धकिमति पत्थर अन्वेषण (रसुवा, जाजरकोट, अछाम)	वकिमी			१००	३५०	१.८७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
११	निर्माणमुखी रक खनिज अन्वेषण (ललितपुर, काभ्रे)	वकिमी	२	१	२००	५५०	२.९३८	१५०	१३०	२.२	०	०	०													
१२	(क) आकस्मिक खनिज अन्वेषण (ख) सुर्खेत, लखरपाटा (चूनढुङ्गा)	फिल्ड									०	०	५०	२	०.०४	४०	२	०.०४	४०	०	०.००	०				
१३	उद्योग प्रवर्धन फिल्ड कार्यक्रम (क) बावन गाउँ (तामा खानी), डडेल्धुरा	फिल्ड									१	०.२९	४०	१	०.११	२०	१	०.११	२०							
१४	फिल्ड अनुगमन तथा निरिक्षण												२२०			४०			०			२०			२०	
	(क) पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा					**१३३५५**	**७१.३४**	**९६५**	**२१३०**	**१८.८**	**१३०८**	**१३०७**	**३०२०**	**५९३**	**२८.७**	**३९५०**		**४.७०**	**६७०**		**२१.१२**	**२६८५**		**३.०४**	**५९५**	

(आ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु :

क्र सं	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	ईकाई		गरिबी	आयोजनाको कूल क्रियाकलापको			त्रिवर्षिय आयोजनाको: गत आ.व.०६४।०६५ को			त्रिवर्षिय आयोजनाको: आ.व. ०६५।६६ को वार्षिक लक्ष्य			आ.व. २०६५/०६६ को: वार्षिक लक्ष्य			प्रथम चौमासिक लक्ष			द्वितीय चौमासिक लक्ष			तृतीय चौमासिक लक्ष			कैफियत
			लैंगिक	न्यूनीकरण	परिमाण	लागत	भार	सम्पन्न परिमाण	लागत	भारित प्रगती	परिमाण	प्रगति अनुमान	खर्च अनुमान	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२६
१	खानीजन्य उद्योग प्रवर्धन	नखुल्ने	२	१	नखुल्ने	५००	२.६७१	४	३४५	०.४४	२	२	६०	४	०.३२	६०										खर्च शीर्षक नं. २.०३ बाट
	(क) बावन गाउँ (तामा खानी), डडेल्धुरा																२	०.१६	३०							
	(ख) डाइमेन्सन स्टोन, चुनढुङ्ग, मकवानपुर																						२	०.१६	३०	
	(ग) फुल्चोकि फलाम (																									
	घ) कोइला पाल्पा अर्घाखाँची																									
२	खनिज प्रसोधन तथा धातु परिक्षण प्रयोगशाला संचालन तथा संवर्धन	नखुल्ने	२	२		३३६५	१७.९८		४२५	२.२७	नखुल्ने	नखुल्ने	५०		०.२६७	५०		०.०८	१५		०.०८	१५		०.११	२०	
३	फिल्ड प्रतिवेदनहरु उत्पादन (आ.व. २०६४/६५ मा सचालित फिल्ड कार्यक्रमहरुको र अन्य)												२०			२०			०	०	०	०	०	०	२०	खर्च शीर्षक नं. २.०३ बाट
	पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरुको संचालन तथा अनुगमन								२२१				११६२			१२५३			१२०	०	०	१०००	०	०	१३३	फिल्ड कार्यक्रम संचालन बजेट शिर्षक नं. २.०२, २.०३, २.०५, २.०६ र ४.०५ बाट रकम खर्च हुने ।
	(ख) चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा					**३८६५**	**२०.६५**	**४**	**९९१**	**२.७१**	**२**	**२**	**१२९२**	**४**	**०.५९**	**१३८३**		**०.२४**	**१६५**	**०**	**०.०८**	**१०१५**	**२**	**०.२७**	**२०३**	
	(ग) कार्यक्रम खर्च तर्फको जम्मा (क + ख)					**१७२२०**	**९१.९९**	**९६९**	**३१२१**	**२१.५१**			**४३१२**		**२९.३**	**५३३३**		**४.९४**	**८३५**		**२१.२**	**३७००**		**३.३**	**७९८**	
	(घ) उपभोग खर्च (उद्योग प्रवर्धन प्रस्ताव तथा वातावरणीय प्रतिवेदन मूल्याङ्कन बैठक)								१६				८०			२५									२५	
	(ङ) कार्यालय संचालन खर्च					१५००	८.०१३						४७५		**२.९४**	५५०		०.८	१५०		१.३३५	२५०		०.८	१५०	
	(च) कूल जम्मा खर्च (ग + घ + ङ)					**१८७२०**	**१००**	**९६९**	**३१३७**				**४८६७**		**३२.२**	**५९०८**		**५.७४**	**९८५**		**२२.५**	**३९५०**		**४.११**	**९७३**	

आयोजना/कार्यालय प्रमुखको नामः सर्वजीत प्रसाद महतो
दर्जाः नि. महानिर्देशक
दस्तखत र मितिः

विभागीय प्रमुखको नामः सर्वजीत प्रसाद महतो
दर्जाः नि. महानिर्देशक
दस्तखत र मितिः

मन्त्रालयको सचिवको नामः
दस्तखत र मितिः

नोटः आ.व. २०६६/६७ को वार्षिक वजेट वक्तव्य तथा रातो किताबमा प्रकाशित वजेट बमोजिम तयार भएको ।

१५. औद्योगिक लगानी प्रबर्द्धन कार्यक्रम (P2)

वर्तमान प्रतिस्पर्धात्मक र खुला बजारमुखी अर्थतन्त्रमा उद्योगबाट वस्तुहरू उत्पादन गरेर मात्र औद्योगिक विकास भएको मानिदैन। कम लागतमा उच्च गुणस्तरका वस्तुहरू उत्पादन गरी उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्नुको साथै उपभोक्ताको चाहना र माग अनुसार आपूर्ति हुने गरी उद्योगको विकास गर्नु आजको आवश्यकता हो। नयाँ नयाँ सूचना र प्रविधिको विकासको जानकारीको अभावमा पूँजि, प्रविधि र कमजोर बजार व्यवस्थापनले गर्दा उद्योग व्यवसायलाई स्वच्छ उत्पादन, उच्च गुणस्तर, कम लागत, सहज आपूर्ति र सही औद्योगिक व्यवस्थापन गर्न कठिनाई हुने भएकोले यस्ता अवधारणहरू अपनाउने वातावरण सिर्जना गरी औद्योगिक उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्न तथा उद्योग क्षेत्रमा स्वदेशी तथा विदेशी लगानी आकर्षित गर्दै लैजाने गरी औद्योगिक लगानी प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिदै आएको छ।

१५.१ उद्देश्य

औद्योगिक विकास, उत्पादकत्व अभिवृद्धि तथा औद्योगिक लगानी प्रवर्द्धनका माध्यमबाट उद्योग व्यवसायमा संलग्न प्राविधिक तथा प्रशासकहरूको लागि औद्योगिक व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम, ई–कमर्स, स्वच्छ उत्पादन, उच्च गुणस्तर उत्पादन सम्बन्धी गोष्ठी, सेमिनार, कार्यशाला, अन्तरक्रिया, कर्मचारीहरूको क्षमता अभिबृद्धि, नेपाल विजिनेश फोरम आयोजना जस्ता औद्योगिक उत्पादकत्व अभिवृद्धि तथा लगानी प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्ने उद्देश्यले उद्योग मन्त्रालय अन्तर्गत यो कार्यक्रम संचालन गरिएको छ।

१५.२ कार्य क्षेत्र

यो कार्यक्रम खास गरी सरकारी-निजी साझेदारीका रुपमा अगाडि बढाउने गरी तय गरिएको हुनाले यसको कार्यक्षेत्र देश भरीनै संचालन गर्न सकिने गरी संयोजन गरिएको छ। औद्योगिक विकासका निमित्त गठित विभिन्न सरकारी, गैर सरकारी, निजी क्षेत्रका संघ संस्थाहरूको साझेदारीमा, संयुक्त सहभागितामा, संयुक्त सहयोग र समन्वयमा संचालन गरिने भएकाले यस्ता निकायहरूको (उद्योग वाणिज्य महासंघ, उद्योग वाणिज्य परिसंघ, घरेलु तथा साना उद्योग महासंघ, आदिको) माग र आवश्यकताका आधारमा यो कार्यक्रम संचालन हुदै आएको छ।

१५.३ आ.व.२०६५।०६६ को बजेट र खर्चको स्थिति

आर्थिक वर्ष	वजेट तथा खर्च		वित्तिय तथा भौतिक प्रगति %	
	बजेट रू.'०००'	खर्च रू.'०००'	भौतिक	वित्तिय
०६५।६६	३००४	२४६४	१००	८२.२

१५.४ आ.व.०६५।६६ को भौतिक उपलब्धी

सम्पादन भएका मुख्य मुख्य कार्यहरू	इकाइ	आ.व. ०६५/६६	
		लक्ष्य	प्रगति
१. हरित उत्पादकत्व गोष्ठी	संख्या	१	१
२. अन्तरक्रिया कार्यक्रम	संख्या	१	१
३. उत्पादकत्व गोष्ठी	संख्या	२	२
४. उत्पादकत्व सहजकर्ता विकाश कार्यक्रम	संख्या	२	२
५. गुणस्तर सहजकर्ता विकाश कार्यक्रम	संख्या	२	२
६. क्षमता अभिवृद्धि	जना	१०	१०
७. अनुगमन तथा समिक्षा	संख्या	३	३
८. प्रकाशन	संख्या	३	३

१५.५ आ.व.०६६/६७ को वजेट तथा कार्यक्रम

वार्षिक कार्यक्रम

बजेट तर्जुमासंग सम्वन्धित आ.प्र. नियम २१(१ बमोजिमको फाराम

१ आ.व. :-०६६/६७
२ बजेट उपशीर्षक नं :- ३८-३/४-६५७
३ मन्त्रालय :-
४ विभाग/संस्था :-
५ कार्यक्रम/आयोजनाको नाम :- औद्योगिक लगानी प्रवर्द्धन कार्यक्रम
६ स्थान :- सिंहदरवार, क. जिल्ला :- काठमाडौं
ख. गा.वि.स./न.पा./वाड नं
७ आयोजना शुरु भएको मिति :- सालबसाली
८ आयोजना पूरा हुने मिति :- सालबसाली
९ आयोजना/कार्यालय प्रमुखको नाम :- सीताराम तिम्सिना

१०.वार्षिक बजेट रु. **४२१३**
क. आन्तरिक १. नेपाल सरकारः- **४२१३**
२. स्थानीय निकाय/संस्था :-
३. जनसहभागिता :-
ख. वैदेशिक १. ऋण :-
२. अनुदान :-
ग. सटही दर -
घ.दातृसंस्था-

११. आयोजनाको कूल लागत :-
क. आन्तरिक १. नेपाल सरकार :- **४२१३**
२. स्थानीय निकाय/संस्था :-
३. जनसहभागिता :-
ख. वैदेशिक १. ऋण :-
२. अनुदान :-
१२. गत आ.व. सम्मको खर्च रु. (सोझै भुक्तानी / वस्तुगत समेत
क. आन्तरिक १. नेपाल सरकार :-
२. स्थानीय निकाय/संस्था :-
३. जनसहभागिता :-
ख. वैदेशिक १. ऋण :-
२. अनुदान :-

रकम रु. हजारमा

क्र. सं.	कार्यक्रम / कियाकलाप	इकाई	लैंगिक	गरिवी न्युनी कर%	आयोजनाको कूल क्रियाकलापको			सम्पूर्ण कार्यमध्ये गत आ.व. सम्मको			... ... आ.व.को वार्षिक लक्ष्य			आ.व. ०६६/०६७ को वार्षिक लक्ष्य			प्रथम चौमासिक			दोस्रो चौमासिक			तेस्रो चौमासिक			कैफियत
					परिमा	लागत	भार	सम्पन्न	लागत	भारित	परिमा	प्रगति	खर्च	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७
क. पूंजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु																										
१	फर्निचर															४५०										
२	मेशिनरी औजार																									
३	भवन निर्माण																									
क.	**पूंजीगत खर्चका कार्यक्रमको जम्मा**																									
ख. चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु																										
१	**अध्ययन**																									
१.१	औद्योगिक उत्पादनःतुलनात्मक लाभका क्षेत्रहरुको पहिचान अध्ययन (प्रोफाईल समेत)	वटा												४	१२.५०	५००				२	६.२५	२५०	२	६.२५	२५०	
१.२	औद्योगिक सूचना प्रणाली अध्ययन	वटा												१	१२.५०	५००				१	१२.५०	५००				
२	**औद्योगिक प्रवर्द्धन कार्यक्रम**																									
२.१	औद्योगिक प्रवर्द्धन कार्यक्रम (गोष्ठि, अन्तरक्रिया)	पटक												४	१२.५०	५००	१	३.७५	१५०	२	५.००	२००	१	३.७५	१५०	
२.२	तालिम/प्रशिक्षण प्रवर्द्धन कार्यक्रम																									
२.२.१	मन्त्रालय अन्तर्गतका विभिन्न निकायबाट संचालन गरिने तालिम /प्रशिक्षण कार्यक्रमको एकिकरण गरी प्रभावकारी बनाउन अध्ययन गर्ने ।	वटा												१	५.००	२००				१	५.००	२००				

२.२.२	मन्त्रालय अन्तर्गतका विभिन्न निकायबाट संचालन गरिने तालिम /प्रशिक्षण कार्यक्रमको पाठ्यक्रममा एकरुपता ल्याई परिमार्जित पाठ्यक्रम तयार गर्ने ।	वटा												१	३.७५	१५०				१	३.७५	१५०				
२.२.३	मन्त्रालय अन्तर्गतका विभिन्न निकायबाट संचालन गरिने तालिम /प्रशिक्षण कार्यक्रमको परिमार्जित निर्देशिका तयार गर्ने ।	वटा												१	३.७५	१५०				१	३.७५	१५०				
३	महिला उद्यमी प्रवर्द्धन कार्यक्रम																									यी कार्यक्रम हरु सरकारी/ निजी/ साझेदारी मा सम्पन्न गर्ने ।
३.१	तथ्यांक संकलन (महिला उद्यमी स्थिति)	पटक												१	३.७५	१५०	१	३.७५	१५०							
३.२	महिला उद्यमीहरुको समस्या समाधानका उपाय सम्बन्धी विकास क्षेत्रमा कार्यशाला गोष्ठि																									
३.३	महिला उद्यमी प्रवर्द्धन गोष्ठी (राष्ट्रिय)	वटा												१	३.७५	१५०				१	३.७५	१५०				
३.४	महिला उद्यमीहरुको स्थिति अध्ययन	वटा																								
३.५	महिला उद्यमी परिचय पुस्तिका प्रकाशन तथा कदरपत्र प्रदान	पटक												१	५.००	२००							१	५.००	२००	
४	कर्मचारी क्षमता विकास कार्यक्रम																									
४.१	Language Training	जना												१०	२.७५	११०				१०	२.७५	११०				
४.२	Computer Training	जना												२०	२.२५	९०							२०	२.२५	९०	
५	**अन्य :**																									
५.१	विदेशी लगानी फोरम आयोजना	पटक												१	१०.००	४००				१	१०.००	४००				
५.२	कम्प्युटर तथा इन्टरनेट सेवा शुल्क (कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय)														७.५०	३००		५.००	२००		१.५०	६०		१.००	४०	
३	प्रकाशन (कार्यक्रम पुस्तिका-१ र पत्रिका-२)	पटक												३	७.५०	३००	१	२.२५	१००	१	२.२५	१००	१	२.२५	१००	
४	अनुगमन तथा समीक्षा कार्यक्रम	पटक												३	७.५०	३००	१	२.२५	१००	१	२.२५	१००	१	२.२५	१००	
ख.	**चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा**														**१००**	**४०००**		**१७**	**७००**		**५९**	**२३७०**		**२३**	**९३०**	
ग	**कार्यक्रम खर्चतर्फको जम्मा क ±ख**																									
घ	**उपभोग खर्च**															**४०००**	**०**	**१७**	**७००**	**०**	**५९**	**२३७०**	**०**	**२३**	**९३०**	
ङ	**कार्यालय संचालन खर्च**															**२१३**										
च	**कुल जम्मा खर्च घ ±ङ**														**१००**	**४२१३**										

आयोजना/कार्यालय प्रमुख :-
मिति :-

विभागीय/संस्था प्रमुख :-
मिति :-

प्रमाणित गर्ने :-
मिति :-

नोट :–

१ खण्ड (क मा पूंजीगत खर्च शीर्षकवाट संचालन हुने प्रकृतिका र खण्ड (ख मा चालु खर्च शीर्षकवाट संचालन हुने कार्यक्रमहरुलाई उल्लेख गर्नुपर्दछ ।

२ महल (२ मा आयोजना वा कार्यक्रमको मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरु उल्लेख गर्नुपर्नेछ । तर उपभोग र कार्यालय सञ्चालन खर्च (प्रशासनिक को हकमा क्रियाकलाप नदेखाई एकमुष्ट बजेट मात्र उल्लेख गर्नुपर्नेछ ।

३ चालू अनुदान शीर्षकको कार्यक्रम खर्चतर्फको सेवा तथा उत्पादन खर्च शीर्षकवाट गरिने कार्यक्रमहरु उल्लेख गर्नुपर्दछ ।

४ महल (४ मा लैगिक बजेट प्रयोजनका लागि प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउनेलाई, अप्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउनेलाई र तथस्थ रहने बजेट रकमलाई क्रमश १,२ र ३ नं- को कोड उल्लेख गर्ने ।

५ महल (५ मा गरिबी न्यूनीकरण सम्वन्धमा प्रस्तुत बजेट रकम सम्बन्धित भए कोड १ दिने असम्बन्धित भए कोड २ दिने ।

१६. वातावरणीय क्षेत्र सहयोग कार्यक्रम (उर्जा कार्यक्रम समेत) (P2)

१६.१ परिचय

देशको अर्थतन्त्रलाई वलियो गर्न औद्योगिकरण हुनु अत्यावश्यक देखिन्छ। औद्योगिकरणका विभिन्न सकारात्मक पक्ष सँगसँगै यसले वातावरणमा नकारात्मक प्रभाव समेत पार्दछ। औद्योगिकरणलाई वढावा दिंदै वातावरणमा पर्ने नकारात्मक प्रभावलाई रोकथाम, नियन्त्रण तथा न्युनिकरण गरी दिगो औद्योगिकविकास गर्नु आजको आवश्यकता देखिन्छ। त्यस्तै कच्चापदार्थ, पानी, उर्जा जस्ता महत्वपूर्ण साधन श्रोत को अधिकतम उपभोग गरी उद्योगको उत्पादकत्व वृद्धि गर्दै उद्योगलाई प्रतिस्पर्धी वनाउने समेत आवश्यक देखिन्छ।

विभिन्न विकास आयोजना तथा मानवीय क्रियाकलापबाट हुने वातावरणीय नकारात्मक प्रभावलाई नियन्त्रण, रोकथाम तथा न्यूनिकरण गर्दै राष्ट्रिय सम्पदाको संरक्षण गर्ने यस आयोजनाको उद्देश्य रहेको छ। उपयुक्त वातावरणीय व्यवस्थापन कार्यद्वारा दिगो विकासमा सहयोग पुऱ्याउने,वातावरणीय नीति ऐन एवं नियमहरूलाई प्रभाकारी रुपमा कार्यान्वयन गरी वातावरणीय संरक्षण संतुलन विग्रन नदिई देशको औद्योगिक उत्पादन वृद्धि गराउनु यस आयोजनाको मुख्य लक्ष्य रहेको छ।

१६.२ उद्देश्यहरु

- प्रविधि विकास, सुधार एवं हस्तान्तरण गरी औद्योगिकरणमा सहयोग पुर्‍याउने।
- उद्योगहरूमा वातावरण मैत्री उत्पादन प्रणाली लागू गर्ने।
- उद्योगहरूको उर्जा दक्षता अभिवृद्धि र उर्जा व्यवस्थापन गर्ने।

१६.३ प्रमुख कार्यहरु

यस आयोजनले वातावरण नीति निर्माण, ऐन, नियम कार्यान्वयन, औद्यिोगिक प्रदुषणको मापदण्ड निर्धारण आदि विषयहरूमा संस्थागत सक्ष्यमताको विकास गरी राष्ट्रिय क्षमतामा वृद्धि गर्ने तथा स्वच्छ उत्पादन सम्बन्धी जनचेतना जगाउने, उद्योगहरमा स्वच्छ उत्पादन (वातावरण मैत्री उत्पादन) प्रकृयाका साथै श्रमिकहरूको स्वास्थ्य तथा पेशागत सुरक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम प्रवर्द्धन गर्ने, हेटौडा औद्योगिक क्षेत्रका उद्योगरुबाट निस्कासन हुने प्रदुषित पानीलाई प्रशोधन गर्न फोहर पानी प्रशोधन केन्द्र स्थापना गरी संचालन गर्ने जस्ता कार्यहरू गर्दै आएको छ।

१६.४ कार्य निर्दिष्ट गर्ने सरकारी नीति, ऐन तथा नियमहरु

यस आयोजनाले देहायका नीति तथा ऐनको परिधिभित्र रहेर कार्य गर्ने गरेको छ।

औद्योगिक नीति,२०४९,

विदेशी लगानी तथा एकद्वार नीति,२०४९

औद्योगिक व्यवसाय ऐन,२०४९,

वातावरण संरक्षण ऐन,२०५३,

वातावरण संरक्षण नियमावली, २०५४।

१६.५ आ.व. ०६५०६६ को वजेट तथा खर्च स्थिति

यस कार्यक्रमको वजेट उप शिर्षक नं ३८-३-२५२ हो। गत आ.व. ०६५।६६ मा देहाय बमोजिम वजेट विनियोजन तथा खर्च भएको छ।

आर्थिक वर्ष	वजेट तथा खर्च		वित्तिय तथा भौतिक प्रगति %	
	बजेट रू. '०००'	खर्च रू. '०००'	भौतिक	वित्तिय
०६५/०६६	९३०७	८७७३	९७.८३ %	९४.२६%

१६.६ आ.व. ०६५।०६६ को भौतिक उपलव्धी

सम्पादन भएका मुख्य मुख्य कार्यहरू	आ.व. ०६५।०६६	
	लक्ष्य	प्रगति
हेटौडा आद्योगिक क्षेत्रमा निर्मित Waste Water Treatment Plant (WWTP) को संचालन तथा मर्मत संभार।	निरन्तर	निरन्तर
प्रविधि तथा वातावरण संरक्षण सम्वन्धी कार्यक्रम पटक		
स्वच्छत्तर उत्पादन (CP) सम्वन्धी कार्यकम	२	२
वातावरणीय व्यवस्थापन प्रणाली (EMS) सम्वन्धी कार्यकम	२	२
प्रविधि हस्तान्तरण सम्वन्धी कार्यक्रम	१	-
निर्देशिका प्रकाशन कार्यकम	१	-
सिलिका व्रिक सम्वन्धी अध्ययन कार्यकम	१	१
औद्योगिक वातावरण संरक्षण सम्वन्धी आवश्यकता अध्ययन कार्यकम	१	१

सम्पादन भएका मुख्य मुख्य कार्यहरू	आ.व. ०६५।०६६	
	लक्ष्य	प्रगति
उर्जा संरक्षण सम्वन्धी कार्यक्रमका उपलब्धिहरू		
उर्जा गोष्ठी	३	३
उर्जा अडिट	१	१
उर्जा तालिम	३	३
अनुगमन	३	३
उर्जा अडिट निर्देशिका, सामग्री तयारी, प्रकाशन तथा प्रचार	१	१

१६.७ आ.व. ०६६।६७ को बजेट तथा कार्यक्रम

वार्षिक कार्यक्रम

(बजेट तर्जुमासंग सम्बन्धित आ.प्र. नियम २१(१) बमोजिमको फाराम)

१. आ.व. : २०६६।६७
२. बजेट उपशीर्षक नं. : ३८-३-२५२, ३८-४-२५२
३. मन्त्रालय : उद्योग मन्त्रालय
४. विभाग / संस्था :
५. कार्यक्रम / आयोजनाको नाम : वातावरण क्षेत्र सहयोग कार्यक्रम-उर्जा कार्यक्रम समेत
६. स्थान : (क) जिल्ला :
(ख) गा.वि.स./न.पा./ वडा नं. :
७. आयोजना शुरु हुने भएको मिति : २०६६।४।१
८. आयोजना पुरा हुने मिति : २०६७।३।३१
९. आयोजना/कार्यालय प्रमुखको नाम : विनोद कुमार उपाध्याय

१०. वार्षिक बजेट रु.९०६४
क) आन्तरिक १. नेपाल सरकार :९०६४
२. स्थानीय निकाय/संस्था :
३. जनसहभागिता : रु ४५०
ख) वैदेशिक १. ऋण :
२. अनुदान :
ग) सटही दर :
घ) दातृसंस्था :

११. आयोजनाको कूल लागत : शुरुको संशोधित
क) आन्तरिक १. नेपाल सरकार :
२. स्थानीय निकाय/संस्था :
३. जनसहभागिता :
ख) वैदेशिक १. ऋण :
२. अनुदान :

१२. गत आ.व. सम्मको खर्च रु. (सोझै भुक्तानी र वस्तुगत समेत)
क) आन्तरिक १. नेपाल सरकार :
२. स्थानीय निकाय/संस्था :
३. जनसहभागिता :
ख) वैदेशिक १. ऋण :
२. अनुदान :

रु.हजार

क.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	इकाई	लैंगिक	गरिबी न्यूनिकरण	आयोजनाको कूल क्रियाकलापको			सम्पूर्ण कार्यक्रमको गत आ.व. सम्मको			२०६६।६७ आ.व. को वार्षिक			२०६६।६७ आ.व.को लक्ष्य												कैफियत
														वार्षिक			प्रथम चौमासिक			दोश्रो चौमासिक			तेश्रो चौमासिक			
					परिमाण	लागत	भार	सम्पन्न परिमाण	खर्च	भारित प्रगति	लक्ष्य परिमाण	प्रगति अनुमान	खर्च अनुमान	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७
क. पूजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु :																										
१. पूजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा															०.९०	६५		०.९०	६५							
ख) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु :																										
अ) प्रदूषित पानी उपचार संयन्त्र सम्वन्धी कार्यक्रम																										
															५८.९१	**४२५०**		**१७.३३**	**१२५०**		२४.२६	**१७५०**		१७.३३	**१२५०**	
१.	WWTP **हेटौडा**	रु													५१.९८	३७५०		१७.३३	१२५०		१७.३३	१२५०		१७.३३	१२५०	
२	WWTP सम्वन्धी कार्यक्रम	रु													६.९३	५००					६.९३	५००				
आ) प्रविधि तथा वातावरण संरक्षण सम्वन्धी कार्यक्रम															**१९.४०**	**१४००**		**८.३२**	**६००**		**९.०१**	**६५०**		**२.०८**	**१५०**	
१	स्वच्छत्तर उत्पादन (CP) / वातावरणीय व्यवस्थापन प्रणाली (EMS) प्रभावकारिता अध्ययन	पटक												१ पटक	२.०८	१५०				१ पटक	२.०८	१५०				
२	स्वच्छत्तर उत्पादन (CP) कार्यक्रम	पटक												१ पटक	२.०८	१५०	१ पटक	२.०८	१५०							खर्च शिर्षक न. २.०७ अन्तर्गत
३	वातावरण व्यवस्थापन प्रणाली (EMS) कार्यक्रम	पटक												२ पटक	४.१६	३००	१ प्टक	२.०८	१५०	१ पटक	२.०८	१५०				खर्च शिर्षक न. २.०७ अन्तर्गत
४	प्रविधि हस्तान्तरण कार्यक्रम (उत्पादन प्रविधि सम्वन्धी अध्ययन/अनुसन्धान/Workshop)	पटक												२ पटक	४.१६	३००	१ पटक	२.०८	१५०				१ पटक	२.०८	१५०	
५	मूलपानी स्थित Dyeing उद्योगहरुको लागि Common Wastewater Treatment Plant स्थापना सम्वन्धी सम्भाव्यता अध्ययन	पटक												१ पटक	२.०८	१५०	१ पटक	२.०८	१५०							
६	वातावरण सम्वन्धी अध्ययन	पटक												२ पटक	४.८५	३५०				२ पटक	४.८५	३५०				

रु.हजार

क. सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	इकाई	लैंगिक	गरिबी न्यूनिकरण	आयोजनाको कूल क्रियाकलापको			सम्पूर्ण कार्यक्रमको गत आ.व. सम्मको			.२०६६।६७ आ.व. को वार्षिक			२०६६।६७ आ.व.को लक्ष्य												कैफियत
														वार्षिक			प्रथम चौमासिक			दोश्रो चौमासिक			तेश्रो चौमासिक			
					परिमाण	लागत	भार	सम्पन्न परिमाण	खर्च	भारित प्रगति	लक्ष्य परिमाण	प्रगति अनुमान	खर्च अनुमान	परिमाण	भार	वजेट	परिमाण	भार	वजेट	परिमाण	भार	वजेट	परिमाण	भार	वजेट	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७
इ)उर्जा संरक्षण सम्वन्धी कार्यक्रम																										
	औद्योगिक उर्जा संरक्षण सम्वन्धी कार्यक्रम														**२०.७९**	**१५००**		**६.२४**	**४५०**		**७.०५८**	**४५०**		**५.६०८**	**६००**	
१	तालिम	पटक												**५ पटक**	१०.४०	७५०	२	४.१६	३००	१	२.९०	१५०	२	१.४५	३००	
२	उर्जा अडिट	पटक												**१ पटक**	२.०८	१५०				१	२.०८	१५०				
३	गोष्ठि तथा सचेतना	पटक												**३ पटक**	४.१६	३००	१	१.३९	१००	१	१.३९	१००	१	१.३९	१००	
४	अनुगमन	पटक												**३ पटक**	२.०८	१५०	१	०.६९	५०	१	०.६९	५०	१	०.६९	५०	
५	उर्जा अडिट निर्देशिका सामाग्री तयारी प्रकाशन र प्रचार	पटक												१ पटक	२.०८	१५०							१	२.०८	१५०	
२	**चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमको जम्मा**														९९	७१५०		३०.४३	२३००		४५.५१	२८५०		२४.०६	२०००	
३	**कार्यक्रम खर्चतर्फको जम्मा १+२**														१००	७२१५		३०.४३	२३६५		४५.५१	२८५०		२४.०६	२०००	
४. उपभोग खर्च																										
५. कार्यालय संचालन खर्च																१८४९			६१६			६१६			६१६	
६. कुल जम्मा खर्च ३+४+५																९०६४			२९८१			३४६६			२६१६	

आयोजना/कार्यालय प्रमुख :-
दर्जा :
मिति :-

विभागीय/संस्था प्रमुख :-
दर्जा :
मिति :-

प्रमाणित गर्ने :-
दर्जा :
मिति :-

१७. पेट्रोलियम अन्वेषण परियोजना (P2)

१७.१ परिचय

नेपालमा सालाखाला प्रतिदिन करिब ८३,००० किलो लिटर पेट्रोलियम पदार्थको खपत हुने गरेको र दिनानुदिन माग बढ्दै गईरहेको छ। अन्य देशको दाँजोमा नेपाल एउटा सानो र अविकसित राष्ट्र भएकोले पेट्रोलियम पदार्थको खपत पनि तुलनात्मक रुपमा न्यून छ। नेपालमा पेट्रोलियम पदार्थको आफ्नै श्रोत नभएकोले पेट्रोलियम पदार्थ विदेशबाट आयात गर्नु पर्दछ। यसले गर्दा देशले आर्जन गर्ने विदेशी मुद्रा पेट्रोलियम पदार्थको आपूर्तिमा विदेशिने गरेको छ। खर्च तथा खपतलाई गहिरिएर हेर्दा नेपालमा एउटा सानो तेलको भण्डार मात्र पाउन सकेमा देशको आर्थिक स्थितिमा निकै ठूलो परिवर्तन आउन सक्ने छ।

नेपाल राज्यको मध्य पश्चिममा पर्ने दैलेख जिल्लाको पादुकास्थान, नाभिस्थान तथा श्रीस्थानमा प्राचिन काल देखि तेल तथा प्राकृतिक ग्याँसको संकेत पाइएको कुरा सर्वविदितै छ। यस अलावा उत्तरी भेगको मुक्तिनाथ क्षेत्रमा पनि निरन्तररुपले ग्याँस निस्की हालसम्म सो ग्याँस प्रज्वलित भईरहेको छ। नेपालमा देखा परेका यस्ता पेट्रोलियम श्रोत बारे बेलाबखतमा सर्वसाधारण जनता, बुद्धिजिवी, पत्रकार तथा सरकारी निकायहरू बीच चर्चा परिचर्चा हुने गरेको पनि छ।

खनिज तेल तथा प्राकृतिक ग्याँसको अन्वेषण र विकास कार्य हाम्रो जस्तो भू–परिवेष्ठित पहाडी देशको निमित्त आर्थिक तथा प्राविधिक दृष्टिकोणले ज्यादै खर्चालु र जोखिमपूर्ण कार्य हो। यो कार्य देशमा उपलब्ध सीमित श्रोत र साधनबाट मात्र सम्भव हुन सक्तैन। यस कार्यमा दक्ष जनशक्ति, अत्याधुनिक प्रविधिका साथै ठूलो धनराशी आवश्यक पर्ने हुन्छ। त्यस माथि पनि अन्वेषण क्रममा भौगर्भिक, भू–भौतिक, भू–रसायनिक आदि विभिन्न चरणको अध्ययनको पश्चात् गरिने ड्रिलिङ्ग कार्यबाट पनि तेल तथा प्राकृतिक ग्याँसको पर्याप्त भण्डार पाइने निश्चितता नहुने भएकोले लगानीकर्ताको सम्पूर्ण लगानी खर्च खेर जान सक्छ। पेट्रोलियम अन्वेषण कार्यलाई चरणबद्ध तरिकाले सम्पन्न गर्न लामो समय लाग्ने हुँदा संयम र धैर्य धारण गरी अन्वेषण कार्य गर्ने गरिन्छ।

१७.२ उद्देश्य

नेपालमा खनिज इन्धनको बढ्दो खपत र विदेशी मुद्रा खर्च गरेर आपूर्ति गर्नु पर्ने अवस्थालाई दृष्टिगत गरी वैदेशिक श्रोत र साधन जुटाई अन्तर्राष्ट्रिय तेल कम्पनीको सहभागितामा नेपाल राज्यको पेट्रोलियम सम्भावित क्षेत्र तराई तथा चूरे श्रृंखलामा पेट्रोलियम अन्वेषण तथा प्रबर्द्धन कार्य प्राथमिकताका साथ सुचारु रुपमा संचालन गर्दैजाने यस परियोजनाको उद्देश्य रहेको छ।

१७.३ कार्य क्षेत्र

नेपालको मुक्तिनाथ क्षेत्रमा देखिएको प्राकृतिक ग्याँस, दैलेख जिल्लाको श्रीस्थान, नाभिस्थान र पादुकास्थानबाट निस्केको तेल तथा ग्याँसको भू–रसायनिक विश्लेषणबाट नेपालमा जमिन मुनि तेल तथा प्राकृतिक ग्याँसको भण्डार भएको संकेत देखापरेको हो।

विगतमा कन्चनपुर जिल्लाको महाकाली नदीको किनारमा तेलको Seepage भएको ठाउँबाट परियोजनाले Sample संकलन गरी रसायनिक विश्लेषणको लागि नेपालमा कार्यरत केर्न ईनर्जि पि.एल.सी. कम्पनीलाई दिई कम्पनीले गरेको रसायनिक विश्लेषणबाट उक्त स्याम्पल Seepage भई आएको Light Oil Seepage प्रमाणित भएकोले तेलको भण्डार भएको अनुमानलाई थप सहयोग पुऱ्याउँछ। उक्त क्षेत्रहरूको भौगर्भिक र भू–रसायनिक अध्ययनहरूको आधारमा पेट्रोलियम पदार्थको श्रोत नेपालको दक्षिणी समतल मैदान (तराई) र चूरे पहाडको भू–सतह मुनि रहेको Palaeogene beds मा हुन सक्ने अनुमान भूगर्भविदहरूले गरेका छन्। तसर्थ नेपाल राज्यको सम्पूर्ण तराई तथा चूरे श्रृंखला पेट्रोलियम अन्वेषणको लागि अति महत्वपूर्ण मानिएको छ। यसै अध्ययन र विश्लेषणको आधारमा खानी तथा भूगर्भ विभागले नेपालमा पेट्रोलियम अन्वेषण कार्यको प्रारम्भ गरेको हो।

१७.४ हालसम्मको उपलब्धिहरु

नेपाल सरकारले पेट्रोलियम अन्वेषण कार्यलाई प्राथमिकताका साथ संचालन गर्दैजाने उद्देश्यले २०३९ जेठ महिनामा पेट्रोलियम अन्वेषण परियोजनाको स्थापना गरेको हो। खानी तथा भूगर्भ विभाग अन्तर्गत रहेको परियोजनाले विगत ३ दशक देखि अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय संस्था विश्व बैंकको प्राविधिक ऋण सहयोग, मित्रराष्ट्र क्यानाडा र फ्रान्स सरकारको प्राविधिक सहयोग समेतबाट नेपाल राज्यको चूरे श्रृंखला र तराईको सम्पूर्ण भू–भागमा भौगर्भिक, भू–भौतिक तथा भू–रसायनिक सम्बन्धी प्रारम्भिक कार्यहरू सम्पन्न गरी पेट्रोलियम अन्वेषण तथा प्रबर्द्धनको लागि आधारभूत तथ्यांक (Data) संकलन गर्नुका साथै बिभिन्न डाटा प्याकेजिंगहरू तयार गरी बिक्रीको लागि राखिएको छ। संकलित भौगर्भिक, भू–भौतिक तथा भू–रसायनिक डाटाहरूको आधारमा परियोजनाले बेलाबखतमा गरिरहने प्रबर्द्धन कार्यको माध्यमबाट विदेशी तेल कम्पनीहरूलाई पेट्रोलियम कार्यमा सहभागी गराउने प्रयास भईरहेको छ। नेपालको पेट्रोलियम ऐन तथा नियमावलीहरूले अन्तर्राष्ट्रिय लगानीकर्ताहरूलाई नेपालमा पेट्रोलियम अन्वेषण कार्य गर्दा लगानी सुरक्षाको प्रत्याभूतिको व्यवस्था गरेको छ। संझौतारत कम्पनीहरूलाई सिघ्र अन्वेषण कार्यमा गति दिनको लागि आवश्यक पहल गरिरहेको छ।

१७.५ आ.व. २०६५/६६ को बजेट तथा खर्च स्थिति

यस परियोजनाको बजेट उप शिर्षक नं. ३८–३–३०२ र ३८–४–३०२ हो र गत आ.व. २०६५/६६ मा देहाय बमोजिम बजेट विनियोजन तथा खर्च भएको छ।

आर्थिक वर्ष	बजेट तथा खर्च		वित्तीय तथा भौतिक प्रगति %	
	बजेट रू.'०००'	खर्च रू. '०००'	भौतिक	वित्तीय
२०६५/६६	५२,२८	४२,३९	७९.६२%	८१.०९%

१७.६ आ.व. २०६५/६६ को भौतिक उपलब्धी

सम्पादन भएका मुख्य मुख्य कार्यहरू	आ.व. २०६५/६६	
	लक्ष्य	प्रगति
१. जियोलजिकल सेक्सन मेजरमेण्ट किलोमीटर	१००	१००
२. स्ट्राटिग्राफी तथा स्ट्रक्चरल अध्ययन बर्ग किलोमीटर	६५०	६५०
३. प्रबर्द्धन, मनिटरिंग तथा पुनरावलोकन बैठक पटक	३	१
४. मोरंग वेल संरक्षण निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
५. नक्शा प्रकाशन बर्ग किलोमीटर	६५०	६५०

१७.७ आ.व. ०६५।६६ को बजेट तथा कार्यक्रम

बजेट फाराम नं. ६.१२.१.१
रा.यो.आ.(केअमु) फा.नं. १
पाना नं. १

बार्षिक कार्यक्रम –२०६६/६७

(बजेट तर्जुमासंग सम्वन्धित आ.प्र. नियम २१(१) बमोजिमको फाराम)

१. आ.व. :-२०६६/६७
२. बजेट उपशीर्षक नं. :-३८–४–३०२ र ३८–३–३०२
३. मन्त्रालय :- उद्योग मन्त्रालय
४. विभाग/संस्था :-खानी तथा भूगर्भ बिभाग
५. कार्यक्रम/आयोजनाको नाम :- पेट्रोलियम अन्वेषण परियोजना
६. स्थान :- (क) जिल्ला : काठमाण्डौं
(ख) गा.वि.स./न.पा./वडा नं. :
७. आयोजना शुरु भएको मिति :- २०३९
८. आयोजना पूरा हुने मिति :- यकिन गर्न नसकिने
९. आयोजना/कार्यालय प्रमुखको नाम :- श्री श्याम बहादुर के.सी.

१०. वार्षिक बजेट रु. :- ४७६५
(क) आन्तरिक (१) नेपाल सरकार :- ४७६५
(२) स्थानीय निकाय/संस्था :-
(३) जनसहभागिता :-
(ख) वैदेशिक (१) ऋण :-
(२) अनुदान :-
(ग) सटही दर :-
(घ) दातृसंस्था :-

११. आयोजनाको कूल लागत :- शुरुको ४९२०० संशोधित
(क) आन्तरिक (१) नेपाल सरकार :-
(२) स्थानीय निकाय/संस्था :-
(३) जनसहभागिता :-
(ख) वैदेशिक (१) ऋण :-
(२) अनुदान :-

१२. गत आ.व. सम्मको खर्च रु. (सोझै भुक्तानी र वस्तुगत समेत)
(क) आन्तरिक (१) नेपाल सरकार :-
(२) स्थानीय निकाय/संस्था :-
(३) जनसहभागिता
(ख) वैदेशिक (१) ऋण :-
(२) अनुदान :- १९४४

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	कार्यक्रम/ कियाकलाप	इकाई	लैगिक	गरिवी न्यूनिकरण	आयोजनाको कूल कियाकलापको			सम्पूर्ण कार्य मध्ये गत आ.व. सम्मको			२०६५/६६ आ.व.को वार्षिक लक्ष्य			२०६६/६७ आ.व.को वार्षिक लक्ष्य			प्रथम चौमासिक			दोस्रो चौमासिक			तेस्रो चौमासिक			कैफियत
					परिमाण	लागत	भार	सम्पन्न परिमाण	लागत	भारित प्रगति	परिमाण	प्रगति अनुमान	खर्च अनुमान	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७
क	पूजिगत खर्च अन्तरगतका कार्यक्रमहरु :																									
१	स्ट्राटिग्राफि तथा स्ट्रक्चरल अध्ययन / फिल्ड कार्य	ब.कि.मि	३	२	२०००	४५०	८.०६				६५०	८.३०	११०	७००	९.१६	१२५	-	-	-	७००	९.१६	१२५	-	-	-	
२	जियोलजिकल सेक्सन मेजरमेन्ट	कि.मि.	३	२	३००	७००	१२.५५				१००	१६.६०	२२०	१००	१७.५८	२४०	-	-	-	१००	१७.५८	२४०	-	-	-	
३	फर्निचर तथा फिक्चर्स				-	-	-				-	-	–	-		–	-	-	–	–		–	-	-	-	
४	मेसिनरी औजार तथा उपकरण					-	-				-	७.५५	१००	-		–	-	–	–	–		–	-	-	-	
५	मोरङ्ग वेल संरक्षण					३००	५.३८					८.३०	११०	–	८.७९	१२०	-	२.९३	४०	-	२.९३	४०	-	२.९३	४०	पालेहरुको ज्याला
(१)	पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा					१४५०	२५.९९				-	४०.७५	५४०	-	३५.५३	४८५	-	२.९३	४०		२९.६७	४०५		२.९३	४०	

क.सं.	कार्यक्रम/ क्रियाकलाप	इकाई	लैंगिक	गरिबी न्यूनिकरण	आयोजनाको कूल क्रियाकलापको			सम्पूर्ण कार्यमध्ये गत आ.व. सम्मको			२०६५/६६ आ.व.को वार्षिक लक्ष्य			२०६६/६७ आ.व.को												कैफियत
														वार्षिक लक्ष्य			प्रथम चौमासिक			दोस्रो चौमासिक			तेस्रो चौमासिक			
					परिमाण	लागत	भार	सम्पन्न परिमाण	लागत	भारित प्रगति	परिमाण	प्रगति अनुमान	खर्च अनुमान	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७
(ख) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु :																										
१	नक्सा प्रकाशन/तालिम	ब.कि.मि	३	२	२०००	१२३०	२२.०४				६५०	१८.८७	२५०	७००	२१.९८	३००	-	-	-	-	–	–	७००	२१.९८	३००	
२	प्रवर्धन मनिटरिङ्ग तथा संयुक्त पुनरावलोकन बैठक	पटक	३	२	२४	२२५०	४०.३२				३	३०.१९	४००	३	२९.३०	४००	१	९.५२	१३०	१	९.८९	१३५	१	९.८९	१३५	
३	पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रम संचालन तथा अनुगमन					६५०	११.६५					१०.१९	१३५		१३.१९	१८०		–	–		१३.१९	१८०		–	–	
(२)	चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा					४१३०	७४.०१					५९.२५	७८५		६४.४७	८८०		९.५२	१३०		२३.०८	३१५		३१.८७	४३५	
(३ कार्यक्रम खर्चतर्फको जम्मा (१+२)						५५८०	१००					१००	१३२५		१००	१३६५		१२.४५	१७०		५२.७५	७२०		३४.८०	४७५	
(४) उपभोग खर्च																१८५३			६२०			६२०			६१३	
(५) कार्यालय संचालन खर्च																१५४७			५१५			५१५			५१७	
(६) कूल जम्मा खर्च (३ + ४ + ५)																४७६५			१३०५			१८५५			१६०५	

आयोजना/कार्यालय प्रमुख :- श्री श्याम बहादुर के.सी.
मिति :-

विभागीय/संस्था प्रमुख :-
मिति :-

प्रमाणित गर्ने :-
मिति :-

नोट :

१. खण्ड (अ) मा पूँजीगत खर्च शीर्षकवाट संचालन हुने प्रकृतिका र खण्ड (आ) मा चालु खर्च शीर्षकवाट संचालन हुने कार्यक्रमहरुलाई उल्लेख गर्नुपर्दछ।

२. महल २ मा आयोजना वा कार्यक्रमको मुख्य मुख्य क्रियाकलापहरु उल्लेख गर्नुपर्नेछ। तर उपभोग र कार्यालय सञ्चालन खर्च (प्रशासनिक) को हकमा क्रियाकलाप नदेखाई एकमुष्ट बजेट मात्र उल्लेख गर्नुपर्नेछ।

३. चालू अनुदान शीर्षकको कार्यक्रम खर्चतर्फको सेवा तथा उत्पादन खर्च शीर्षकवाट गरिने कार्यक्रमहरु उल्लेख गर्नुपर्दछ।

४. महल ४मा लैंगिक बजेट प्रयोजनका लागि प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउनेलाई, अप्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउनेलाई र तटस्थ रहने बजेट रकमलाई क्रमशः १,२ र ३ नं.को कोड उल्लेख गर्ने।

५. महल ५ मा गरिवी न्यूनीकरण सम्बन्धमा प्रस्तुत बजेट रकम सम्बन्धित भए कोड १ दिने असम्बन्धित भए कोड २ दिने।

१८. औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान (P2)

१८.१ परिचय

औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठानको स्थापना औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान ऐन २०५३ अन्तर्गत २०५३ कार्तिक १९ गते भएको हो। प्रतिष्ठानको स्थापनाकाल हेर्दा १२/१३ वर्ष अधिमात्र स्थापना भएको देखिए पनि यसको लागि आधारभूत पूर्वाधारहरू, जनशक्ति तथा भौतिक सुविधाको निर्माण भने तत्कालीन नेपाल सरकारको उद्योग मन्त्रालय र जर्मन सरकारको प्राविधिक सहायता संस्था (GTZ) को संयुक्त तत्वावधानमा २०४० सालदेखि सञ्चालन हुँदै आएको साना व्यवसाय प्रवर्द्धन आयोजना (Small Business Promotion Project - SBPP) बाट भएको हो। सो आयोजनाबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरू नेपालको परिवेशमा प्रभावकारी पाइएकोले कार्ययोजनाको अवधिपछि पनि निरन्तरता दिने उद्देश्यले २०५३ साल फागुनमा विकास समिति ऐन २०१३ अन्तर्गत औद्योगिक व्यवसाय केन्द्र र पछि २०५३ साल कार्तिक १९ गते प्रतिष्ठानको स्थापना गरिएको हो। यस प्रतिष्ठानले राष्ट्रको औद्योगिक विकासका लागि उद्यमशीलता विकास, व्यवसाय व्यवस्थापन, कार्यमूलक अनुसन्धान तथा उद्योग व्यवसायको विकासको लागि आवश्यक जनशक्तिको विकास गरी उद्योग क्षेत्रको विकासबाट अर्थ व्यवस्थालाई सबल तुल्याउन विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आएको छ।

१८.२ उद्देश्य

औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान ऐन २०५३ अनुसार यस प्रतिष्ठानले उद्योग व्यवसायको विकास कार्यमा संलग्न संघ संस्थाहरूको जनशक्ति विकास कार्यमा सहयोग पुऱ्याउन त्यस्ता संस्थाहरूको मागमा आधारित प्रशिक्षक प्रशिक्षण, गुणस्तर व्यवस्थापन, सम्भाव्यता अध्ययन र परामर्श सेवा जस्ता सेवाहरू प्रदान गर्ने, उद्योग व्यवसायको विकासको लागि गुणात्मक सेवा प्रदान गर्न आवश्यकतानुसार कार्यमूलक अनुसन्धान गर्ने, सेवामूलक संस्थाको रूपमा उद्योग व्यवसाय क्षेत्रको प्राविधिक, उद्यमशीलता र व्यवस्थापनसम्बन्धी ज्ञान तथा सीप विकास गर्नको लागि आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, स्वदेशी कच्चापदार्थ वा स्वदेशी र विदेशी कच्चापदार्थमा आधारित उद्योग व्यवसायको सम्भाव्यता अध्ययन, अनुसन्धान तथा विकासमा जोड दिने तथा उद्योग व्यवसाय विकासको लागि आवश्यक संस्थाहरूको स्थापना र विकास गर्ने उद्देश्य लिएको छ।

१८.३ कार्य निर्दिष्ट गर्ने ऐन नियमहरु

औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठानको स्थापना "औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान ऐन २०५३" अन्तर्गत, २०५३ साल कार्तिक १९ गते भएकोले यस प्रतिष्ठानले सोही ऐनले दिएको अधिकार प्रयोग गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गर्दछ। नेपाल सरकारको स्वामित्वमा स्थापना भएकोले यसले नेपाल सरकारकै आर्थिक प्रशासनसम्बन्धी प्रचलित ऐन नियमहरूको परिधिभित्र रहेर कार्य सम्पादन गर्दछ।

१८.४ कार्य क्षेत्र

यस प्रतिष्ठानले आवश्यकता र मागअनुसार नेपालका विभिन्न क्षेत्रमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गर्दछ। तर सीमित स्रोत, साधन र जनशक्तिको कारण बाँके, चितवनमा मात्र आफ्ना शाखा स्थापना गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ।

१८.५ कार्यक्रमहरु

प्रतिष्ठानले आफ्ना कार्यक्रमहरू तर्जुमा गर्दा उद्योग व्यवसाय गर्न चाहने सम्भाव्य उद्यमीहरू, उद्योग व्यवसाय सञ्चालन गरिरहेका उद्यमी, व्यवसायीहरू उद्योग व्यवसायको विकासमा संलग्न संघसंस्थाहरूलाई प्राथमिकता दिई कार्यक्रमको तर्जुमा तथा सञ्चालन गर्ने गर्दछ।

सम्भाव्य उद्यमी तथा उद्योग व्यवसाय स्थापना गर्न चाहने व्यक्तिहरूका लागि प्रतिष्ठानले व्यवसाय सिर्जना तालिम, व्यवसायिक क्षमता विकास तालिम उपयुक्त व्यवसाय पहिचान तथा छनोट, व्यवसाय योजना तथा सम्भाव्यता अध्ययन जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गर्दछ भने उद्योग व्यवसाय गरिरहेका उद्यमीहरूका लागि उनीहरूको व्यवसायको विकास तथा विस्तार कार्यमा सहयोग पुऱ्याउन उत्पादन व्यवस्थापन तथा उत्पादकत्व विकास तालिम, बजार व्यवस्थापन, बिक्रीकला, वित्तीय व्यवस्थापन, लेखा तालिम, गुणस्तर व्यवस्थापन, कर्मचारी व्यवस्थापन, व्यवसाय विस्तार तालिम तथा उद्योग व्यवसायको विकासमा संलग्न संघसंस्थाका लागि उद्योग व्यवसायको विकासको लागि आवश्यक जनशक्ति विकास गर्ने उद्देश्यले व्यवसाय सिर्जना, व्यवसाय व्यवस्थापन तथा परामर्श सेवाका क्षेत्रमा विभिन्न प्रशिक्षकको प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ। यी अतिरिक्त विभिन्न विषयमा अध्ययन अनुसन्धान तथा प्रविधि विकाससम्बन्धी कार्यहरू पनि प्रतिष्ठानले सञ्चालन गर्दछ।

माथि उल्लेखित कार्यक्रमहरूका अतिरिक्त प्रतिष्ठानले विगत २००३ देखि बुटवल टेक्निकल इन्स्टिच्युटमा 'उद्यमशील शिक्षा' लाई प्रयोगको रुपमा लागू गरेको छ। यो कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य व्यवसायिक शिक्षा प्राप्त विद्यार्थीहरूलाई आफ्नो व्यवसाय सुरु गर्ने तथा स्वरोजगारप्रति अभिप्रेरित गर्नु हो। बुटवल टेक्निकल इन्स्टिच्युटमा प्रयोगको रूपमा लागू गरिएको यो कार्यक्रम PSPP/GTZ, SDC, UMN/BTI, CCO र IEDI को संयुक्त आयोजनामा सञ्चालन गरिएको छ। उद्यमशील शिक्षाको कार्यक्रमको प्रभावकारितासम्बन्धी PSPP/GTZ ले गरेको मूल्याङ्कनअनुसार यो कार्यक्रम प्रभावकारी देखिएकोले यस कार्यक्रमलाई अन्य प्राविधिक शिक्षण संस्थामा पनि लागू गर्ने कार्यक्रम रहेको छ।

यसै गरी प्रतिष्ठानले अन्तर्राष्ट्रिय खरिद तथा आपूर्ति व्यवस्थापनसम्बन्धी जनशक्ति विकास कार्यक्रमको रूपमा संयुक्त राष्ट्र संघअन्तर्गतको संस्था International Trade Centre (ITC) ले सन् २००१ देखि सुरु गरेको Modular Learning System in International Purchasing & Supply Chain Management लाई नेपालमा लागू गर्ने सम्बन्धमा प्रतिष्ठानबाट विभिन्न तालिम Module र यससम्बन्धी Diploma कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ।

उद्यम व्यवसायको विकासमा महिलाहरूको सहभागितालाई अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले SNV/Nepal को प्राविधिक सहयोगमा उद्यम व्यवसायमा महिला (Gender in Enterprise Development) सुरु गरिएको छ। यस कार्यक्रमअन्तर्गत हालसम्म यस प्रतिष्ठानको Gender Audit Manual तर्जुमा र जनशक्ति विकास गर्ने कार्य गरेको छ भने निकट भविष्यमा यस कार्यक्रमलाई अन्य संघ संस्थामा विस्तार गर्ने योजना रहेको छ।

अन्तर्राष्ट्रिय श्रम सङ्गठन (ILO) ले विश्वका विभिन्न देशमा लागू गरेको आफ्नो व्यवसाय सुरु तथा सुधार गर्नुहोस् (Start and Improve Your Business - SIYB) भन्ने कार्यक्रम नेपालको ग्रामीण क्षेत्रमा खासगरी अशिक्षित/कम शिक्षित समूहलाई लक्षित गरी तर्जुमा गरिएको यो कार्यक्रमलाई लघु उद्यम विकास कार्यक्रम (MEDEP) सञ्चालन भएका क्षेत्रमा सफल रूपमा सञ्चालन गरिएको छ। उल्लेखित समूहमा यस कार्यक्रमले पारेको प्रभावकारितालाई मनन गरी यसलाई अझ विस्तार गर्ने उद्देश्यले प्रतिष्ठानमा सन् २००६ मा SIYB सचिवालय स्थापना गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिदै आएको छ।

१८.६ आ.व. ०६५/६६ को बजेट तथा खर्च स्थिति

यस प्रतिष्ठानको बजेट उप शिर्षक नं. ३८–३–४०४ र ३८–४–४०४ हो। गत आ. व. ०६५/६६ मा देहाय बमोजिम बजेट विनियोजन तथा खर्च भएको छ।

आर्थिक वर्ष	वजेट तथा खर्च		वित्तिय तथा भौतिक प्रगति %	
	वजेट रू. (०००)	खर्च रू. (०००)	भौतिक	वित्तिय
०६५/६६	१,३४,५६	१,३२,३७	९५.५	९८.३७

१८.७ आ.व.०६५/६६ को भौतिक उपलव्धी

सम्पादन भएका मुख्य मुख्य कार्यहरू	लक्ष्य	प्रगति
लघू व्यवसाय श्रृजना तालिम	१५०	२८२
प्रशिक्षकको लागि प्रशिक्षण तालिम	७५	९४
साना,घरेलू तथा लघु व्यवसायीलाई परामर्श सेवा	५१	५१
व्यवसाय व्यवस्थापन कार्यक्रम	७	१०
महिलाहरूका लागी आयमुलक कार्यक्रम	५०	१४७
द्वन्द्व पिडित महिलाहरूका लागि आयमूलक कार्यक्रम	६०	७३
दलित, जनजातीहरूको लागी व्यवसाय सीप वृद्धि कार्यक्रम	६०	६२
व्यवसाय चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम	६०	१५६
प्रविधि तथा शिप विकास तालिम	३	३

सम्पादन भएका मुख्य मुख्य कार्यहरू	लक्ष्य	प्रगति
प्राशिक्षार्थीहरूको अनुगमन गोष्ठी	७०	७१
प्रविधिक सुचना संकलन तथा वितरण	५०	५३
प्रशिक्षकहरूको अनुगमन अध्ययन	१	१
कार्यक्रम सम्भाव्यता अध्ययन	२	१
वार्षिक प्रगति प्रतीव्रेदन/कार्यालय बुलेटिन प्रकाशन	४	४

१८.८ चालु आ.व.०६६/६७ को वजेट तथा कार्यक्रम

वार्षिक कार्यक्रम

बजेट तर्जुमासंग सम्बन्धित आ.प्र. नियम २१(१) बमोजिमको फाराम

बजेट फाराम नं.६.१२.१.१
रा.यो.आ. (केअमु)
फाराम नं. १, पाना नं.१

१. आर्थिक वर्ष : २०६६।६७
२. बजेट उपशिर्षक नं.: ३८–३–४०४ र ३८–४–४०४
३. मन्त्रालयको नाम:– उद्योग
४. विभाग, संस्था: –
५. कार्यालयको नाम: औद्योगिक व्यवसाय विकास प्रतिष्ठान
६. स्थान:– (क) जिल्ला – काठमाण्डौ
(ख) गा.वि.स.। न.पा. :– काठमाण्डौ महानगर पालिका
७. आयोजना शुरुभएको मिति:– २०५३ कार्तिक १९ गते
८. आयोजना पुराहुने मिति:–
९. कार्यालयको प्रमुखको नाम: श्री बाबुराम रानाभाट

१०. वार्षिक बजेट: रु. १,३३,९०,०००
(क) आन्तरिक: १. नेपाल सरकार रु. १,३३,९०,०००
२. संस्था रु.
३. जनसहभागिता रु.
(ख) वैदेशिक: १. अनुदान रु.
२. ऋण रु.
(ग) दातृ संस्था:–

११. आयोजनाको कूल लागत:–
(क) आन्तरिक: १. नेपाल सरकार रु.
२. संस्था रु.
३. जनसहभागिता रु.
(ख) वैदेशिक: १. अनुदान रु.
२. ऋण रु.
(१२). गत आ.व.२०६४।६५ को खर्च रु.
(क) आन्तरिक: १. नेपाल सरकार रु.
२. संस्था रु.
३. जनसहभागिता रु.
(ख) वैदेशिक: १. अनुदान रु.
२. ऋण रु.

(रु.हजारमा)

क.सं.	कार्यक्रम विवरण	इकाई	लैगिंक	गरिबी न्यूनीकरण	आयोजनाको कूल क्रियाकलापको परिमाण	लागत	भार	सम्पूर्ण कार्यमध्य गत आ.व. सम्मको सम्पन्न परिमाण	लागत	भारित प्रगति	आ.व.२०६५।६६ को वार्षिक लक्ष्य परिमाण	प्रगति अनुमान	खर्च अनुमान	आ.व. २०६६।६७ को वार्षिक लक्ष्य परिमाण	वार्षिक बजेट	वार्षिक भार	प्रथम् चौमासिक परिमाण	बजेट	भार	दोश्रो चौमासिक परिमाण	बजेट	भार	तेश्रो चौमासिक परिमाण	बजेट	भार	कैफियत
१	२	३			४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५
१	(अ) पूजिगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रहरु :–																									
	फर्निचर तथा फिक्चर	वटा	–	–							१	१	२०	१	२०	१.४६	१	२०	१.४६	०	०	०.००	०	०	०.००	
	सवारी साधन	वटा	–	–							–	–	–	१	१५०	१०.९५	०	०	०.००	१	१५०	१०.९५	०	०	०.००	
	(क) पूजिगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा												४२०		१७०											
	(आ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रहरु :–																									
१	प्रशिक्षककोलागी पुर्नताजगी तालीम	जना		२							–	–	०	२०	४५	३.२८	०	०	०.००	२०	४५	३.२८	०	०	०.००	
२	प्रविधि सम्बन्धी राष्ट्रिय स्तरको गोष्ठी	वटा									–	–	०	१	७५	५.४७	०	०	०.००	१	७५	५.४७	०	०	०.००	
३	व्यवसाय विकास सम्बन्धी कार्यशाला गोष्ठी	वटा									–	–	०	१	५०	३.६५	१	५०	३.६५	०	०	०.००	०	०	०.००	
४	उद्यमशिलता सम्बन्धी अध्ययन	वटा									–	–	०	१	१७०	१२.४१	०	०	०.००	१	१७०	१२.४१	०	०	०.००	
५	तुलनात्मक लाभको क्षेत्र पहिचान अध्ययन	वटा									–	–	०	१	१८०	१३.१४	०	०	०.००	१	१८०	१३.१४	०	०	०.००	
६	महिला उद्यमी सम्बन्धी अध्ययन	वटा									–	–	०	१	५०	३.६५	०	०	०.००	१	५०	३.६५	०	०	०.००	
७	अल्लो उपक्षेत्रको अध्ययन	वटा									–	–	०	१	५०	३.६५	१	५०	३.६५	०	०	०.००	०	०	०.००	
८	उद्यमशिलता शिक्षा सम्बन्धी गोष्ठी	वटा									१	१	२०	१	२५	१.८२	०	०	०.००	०	०	०.००	१	२५	१.८२	
९	लघु व्यवसाय श्रृजना कार्यक्रम	जना		१							१५०	१५०	१८०	८०	९०	६.५७	२५	२८	२.०५	३०	३४	२.४६	२५	२८	२.०५	
१०	प्रशिक्षकको लागि प्रशिक्षण तालीम	जना		२							७५	७५	१००	७५	१२५	९.१२	२५	४२	३.०४	२५	४२	३.०४	२५	४१	३.०४	
११	व्यवसाय व्यवस्थापन तालीम	वटा	–	२							७	७	१५०	६	१२०	८.७६	२	४०	२.९२	२	४०	२.९२	२	४०	२.९२	
१२	महिलाहरुका लागी जिवीकोपार्जन मुलक कार्यक्रम	जना	१								५०	५०	७०	२०	३०	२.१९	२०	३०	२.१९	०	०	०.००	०	०	०.००	
१३	द्वन्द्व पिडित महिलाहरुकालागी जिवीकोपार्जन कार्यक्रम	जना	१	–							६०	६०	८५	४०	४०	२.९२	०	०	०.००	२०	२०	१.४६	२०	२०	१.४६	
१४	दलित, जनजातीहरुको लागी व्यवसायशिप वृद्धि कार्यक्रम	जना	–	१							६०	६०	८५	४०	४०	२.९२	२०	२०	१.४६	२०	२०	१.४६	०	०	०.००	
१५	प्रविधी तथा शीप विकास तालीम	वटा	–	१							३	३	७०	१	४०	२.९२	१	४०	२.९२	०	०	०.००	०	०	०.००	
१६	प्रशिक्षार्थीहरुको अनुगमन कार्यक्रम	जना	–	–							७०	७०	२०	७५	२५	१.८२	२५	८	०.६१	२५	८	०.६१	२५	८	०.६१	
१७	वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन । कार्यालयको बुलेटिन प्रकाशन	पटक	–	–							४	४	३५	४	४५	३.२८	१	११	०.८२	२	२३	१.६४	१	११	०.८२	
	(ख) चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा														**१२००**											
	(ग) कार्यक्रम खर्चतर्फको जम्मा														**१३७०**	**१००.००**		**३३९**	**२४.७७**		**८५६**	**६२.५०**		**१७४**	**१२.७३**	
	(घ) कार्यक्रम तर्फको भ्रमण खर्च														**२१२**											
	(ङ.) उपभोग खर्च														**९४७५**											
	(च) कार्यालय संचालन खर्च														**२३३३**											
	(छ) कूल जम्मा खर्च														**१३३९०**											

तयार गर्नेको:–
नाम: शम्भु श्रेष्ठ
दर्जा: योजना अधिकृत
दस्तखत:

कार्यालय प्रमुखको:–
नाम: बाबुराम रानाभाट
दर्जा: कार्यकारी निर्देशक
दस्तखत:

प्रमाणित गर्नेको
नाम:
दस्तखत:
मिति:

१९. भू-वैज्ञानिक सर्भेक्षण तथा अनुसन्धान आयोजना (P2)

१९.१ परिचय

भूवैज्ञानिक सर्भेक्षण तथा अनुसन्धानवाट देशमा रहेको बहुमुल्य सम्पदाको रुपमा रहेको प्राकृतिक श्रोतको पहिचान र भौतिक आधारशिलाहरूको योजना तर्जुमा तथा विकास गर्न अत्यन्त महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउँदछ। नेपालको भू-बनौट, विद्यमान प्राकृतिक सम्पदाको ढांचा, भूक्षय, भूमि माथि बढ्दो जनसंख्याको चाप तथा अनियन्त्रित बसोबास आदिले गर्दा भूवैज्ञानिक अध्ययन कार्यको सान्दर्भिकता झनै महत्वपूर्ण हुन आएको छ। भौगर्भिक अध्ययनको प्रथम चरणमा सामान्य भौगर्भिक बनावट, चट्टानको किसिम तथा तिनका फैलावट र जनरल स्ट्राटिग्राफी जस्ता आधारभूत तथ्य प्राप्त गर्न प्रारम्भिक भौगर्भिक सर्भेक्षण गरिन्छ। यसै सिलसिलामा देशको १,०९,००० वर्ग किलोमिटर क्षेत्रमा भौगर्भिक सर्भेक्षण (स्केल १:६३,३६०) सम्पन्न भई ५ विकास क्षेत्रको ५ थान रंगीन नक्सा (स्केल १ : २५०,०००) प्रकाशित गरिएको छ। भौगर्भिक नक्साको स्केल जति ठूलो भयो उत्तिनै उपयोग बढ्ने र भौतिक पूर्वाधार विकास तथा निर्माणमा भौगर्भिक अध्ययनको महत्व अझ स्पष्ट हुंदै जाने हुदां थप फिल्ड अध्ययन, अनुसन्धान गरी १:५०,००० स्केलको स्तरयुक्त भौगर्भिक नक्सा क्रमबद्ध रुपमा तयार गरि प्रकाशन गर्ने कार्य जारी छ। जस मध्ये हालसम्म २७ सीट (१७,५५० व.कि.मि.) नक्साहरू प्रकाशित भई विक्री वितरणमा आईसकेका छन्। यस सम्वन्धमा स्तरीय भौगर्भिक नक्सा तयार गर्न सहायक मानिएको रिमोट सेन्सिङ्ग तथा जियोग्राफिक इन्फरमेसन सिस्टम (जि.आइ.एस.) आदि प्रविधि प्रयोग गर्ने क्षमता तथा सुविधा विभागमै बिस्तार गरिदै आएको छ।

अवैज्ञानिक भू-उपयोग, बढ्दो शहरीकरण, अव्यवस्थित तथा अनियन्त्रित बसोबासको कारण तीव्रगतिमा ह्रास हुंदै गएको भू-वातावरणलाई नियन्त्रण गरी संरक्षण गर्न एवं बाढी-पहिरोबाट हुन सक्ने खतरा तथा प्रभावलाई न्यूनिकरण गर्ने उद्देश्यले तीव्रगतिमा विस्तार भैरहेका शहरी क्षेत्रहरू मध्ये यस आयोजना वाट हालसम्ममा काठमाण्डौ, पोखरा, बुटवल, धरान, भैरहवा, लुम्विनी, हेटौडा र विराटनगर क्षेत्रको ईन्जिनियरिंग तथा ईन्भायरमेन्टल जियोलजिकल अध्ययन कार्य पुरा गरी दूर संवेदन तथा भौगोलिक सूचना प्रणाली प्रविधि प्रयोग वाट नक्साहरू प्रकाशनमा ल्याइएको छ। यस किसिमका नक्साहरूको आधारमा पुल तथा राजमार्ग,वाँध,नहर, विमानस्थल तथा ठूला भवनहरू निर्माण स्थल एवं नयां आवास क्षेत्र निर्माण स्थल छनौट गर्न एवं फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि ल्याण्डफिल्ड साईट छनौट गर्न समेत उपयोगी हुने छन्। यसै गरी देशका महत्वपूर्ण पहाडी राजमार्गलाई समेट्ने गरी त्यस क्षेत्रको ल्याण्डस्लाईड ईन्भेन्टरी तथा ह्याजार्ड म्याप ११ सिट (७,१५० व.कि.मि.) प्रकाशन भई विक्रि वितरणमा आइसकेका छन्।

१९.२ उद्देश्य

देशको भू-वैज्ञानिक नक्साहरू तयार गर्ने र आधारभूत भू-वैज्ञानिक तथ्याङ्क र जानकारी सम्वन्धी निकायहरूलाई उपलव्ध गराई राष्ट्रको भौतिक पूर्वाधार योजना तर्जुमा तथा निर्माण कार्य बढी

बैज्ञानिक, दिगो एवं प्रभावकारी बनाउने, योजनाबद्ध तवरले भौगर्भिक र खनिज तथ्यहरूको उपार्जन गरि देशको भौतिक आधारशिलाहरूको विकाशको लागी उपयोगी हुने आधारभुत तथ्याङ्कहरू (विभिन्न किसिमका भौगर्भिक नक्सा तथा प्रतीव्रेदनहरू) सम्वन्धीत सबैलाई (खनिज उद्योग तथा जलश्रोत विद्युत शक्ति, कृषि, भौतिक पूर्वाधार निर्माण आदिको विकासमा संलग्न निकायहरू) उपलव्ध गराउने यस आयोजनाको प्रमुख उद्देश्य रहेको छ।

१९.३ कार्य निर्दिष्ट गर्ने ऐन नियमहरु

खनिज सर्भेक्षण भत्ता नियमावली, २०२४,

खानी तथा खनिज पदार्थ सम्बन्धी ऐन, २०४२,

खानी तथा खनिज पदार्थ नियमावली, २०५६

१९.४ कार्य क्षेत्र

यस आयोजनाले नेपालका ७५ वटै जिल्ला भित्रको भौगर्भिक अध्ययन अनुसन्धान गरी भू-बैज्ञानिक नक्साहरू तयार गर्ने र आधारभूत भू-बैज्ञानिक तथ्याङ्क र जानकारी सम्बन्धीत निकायहरूलाई उपलव्ध गराउने गर्दछ।

१९.५ कार्यक्रम

यस आयोजनाले देशमा बढ्दै गएको शहरीकरण र अव्यवस्थित बसोबासले गर्दा पर्न गएको वातावरणीय ह्रास एवं प्राकृतिक प्रकोपवाट हुन सक्ने क्षतिलाई न्युन गर्न सहयोग गर्ने उद्देश्यले क्रमबद्ध रुपमा त्यस्ता शहरी क्षेत्रहरूको भू-वातावरणीय नक्साहरू तयार गर्ने, ती नक्साहरूको मदतले शहरी तथा भौतिक पूर्वाधार विकास, निर्माण, भू-उपयोग र खनिज पदार्थ तथा निर्माणमूखी खनिजहरूको श्रोत र तिनको उत्खनन्ले गर्दा हुन सक्ने वातावरणीय ह्रास र प्राकृतिक प्रकोप न्युनिकरण गर्न आवश्यक पर्ने भौगर्भिक आकडाहरू उपलव्ध गराउने, बाढी पहिरो, भूकम्प जस्ता प्राकृतिक प्रकोपवाट क्षति हुन सक्ने क्षेत्रहरूको पहिचान गरी सो क्षेत्रहरूको ह्याजर्ड म्याप तयार गर्ने कार्यक्रमहरू सालवसालि रुपमा संचालन गर्ने गरीआएको छ।

१९.६ आ. व. २०६५।०६६ को बजेट तथा खर्च स्थिति

यस आयोजनाको वजेट उपशिर्षक नं ३८-३-३०४ र ३८-४-३०४ हो। गत आ. व. २०६५र०६६ मा देहाय बमोजिम वजेट विनियोजन तथा खर्च भएको छ।

आर्थिक बर्ष	वजेट तथा खर्च		वित्तीय तथा भौतिक प्रगति %	
	वजेट रू. '०००'	खर्च रू. '०००'	भौतिक	वित्तीय
२०६५/०६६	३१६५	३०६३	९७.७	९७.७

१९.७ आ.व. ०६५।६६ को उपलव्धी

कार्यक्रम	लक्ष्य	उपलव्धी
(क) भौगर्भिक म्याप अपडेट बैतडी, डडेल्धुरा, डोटी, कैलाली	१३०० ब. कि. मी.	१३०० ब.कि. मी.
(ख) जियोहेजार्ड म्यापिङ्ग स्टडी (पश्चिमाञ्चल) र आकस्मिक भौगर्भिक सर्भेक्षण	१३०० ब. कि. मी.	१३०० ब.कि. मी.
(ग) भू-इन्जिनियरिङ्ग तथा भू-वातावरणिय अन्वेषण, सुर्खेत	३०० ब. कि. मी.	३०० ब. कि. मी.
(घ) भौगर्भिक सेक्सन अध्ययन (चाराली-फिदिम सडक खण्ड)	१५० कि. मी.	१५० कि. मी.
(ङ) नक्सा प्रकाशन		
१. भौगर्भिक नक्सा रंगिन (टोपो सिट नं. c/7, c/8)	२ सिट ५००/५०० प्रति	२ सिट ५००/५०० प्रति
२. जियो हेजार्ड नक्सा रंगिन (62M/13, 63M/5)	२ सिट ५००/५०० प्रति	२ सिट ५००/५०० प्रति
३. भू-इन्जिनियरिङ्ग तथा भू-वातावरणिय भौगर्भिक नक्सा प्रकाशन धरान	३०० प्रति	३०० प्रति
४. सडक खण्डको भौगर्भिक सेक्सन तथा प्रकाशन (डुम्रे-बेसी)	३०० प्रति	३०० प्रति
DMG Annula Report Vol. 6	३०० प्रति	३०० प्रति

१९.८ आ.व.०६६।६ को वजेट तथा कार्यक्रम

बजेट फाराम नं. ६.१२.१.१
रा.यो.आ. (केअमु) फा.नं. १
पाना नं. १

आ.व. २०६६।६७ को बार्षिक कार्यकम

(बजेट तर्जमासंग सम्वन्धित आ.प्र. नियम २१(१) बमोजिमको फाराम)

१. आ.व. :- **२०६६/६७**
२. बजेट उपशीर्षक नं :- **३८-४-३०४ र ३८-३-३०४**
३. मन्त्रालय :- उद्योग मन्त्रालय
४. विभाग नाम :- खानी तथा भूगर्भ विभाग
५. आयोजनाको नाम :- **भू-बैज्ञानिक सर्भेक्षण तथा अनुसन्धान आयोजना**
६. स्थान :- काठमाडौं
७. आयोजना शुरु भएको मिति :- २०६४/६५
८. आयोजना पूरा हुने मिति :- २०६६/६७
९. आयोजना प्रमुखको नाम :- नि. महानिर्देशक श्री सर्वजीत प्रसाद महतो

१०. बार्षिक बजेट रु. ३२०८
(क) आन्तरिक (१) नेपाल सरकार रु. ३२०८
(२) स्थानीय निकाय/संस्था रु. X
(३). जनसहभागिता रु. X
(ख) वैदेशिक (१) ऋण रु.
(२) अनुदान रु.
(ग) सटही दर :- X
(घ) दातृसंस्था :-

११. आयोजनाको कूल लागत :- शुरुको १४३००
(क) आन्तरिक (१) नेपाल सरकार : - १२८००
(२) स्थानीय निकाय/संस्था :- X
(३) जनसहभागिता :- X
(ख) वैदेशिक (१) ऋण :- ०
(२) अनुदान :- १५००
१२. त्रिवर्षीय आयोजनाको आ.व.०६४/६५ को खर्च रु. (सोभै भुक्तानी र वस्तुगत समेत) २५८०
(क) आन्तरिक (१) नेपाल सरकार :- २५८०
(२) स्थानीय निकाय/संस्था :- X

क्र सं	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	ईकाई	लैंगिक	गरिवी न्युनीकरण	आयोजनाको कूल क्रियाकलापको			त्रिवर्षीय आयोजनाको गत आ.व.०६४।०६५ को			आ.व. ०६५।६६ को वार्षिक लक्ष्य			आ.व. २०६६/०६७ को वार्षिक लक्ष्य			पहिलो चौमासिक लक्ष्य			दोश्रो चौमासिक लक्ष्य			तेश्रो चौमासिक लक्ष्य			कैफियत
					परिमाण	लागत	भार	सम्पन्न परिमाण	लागत	भारित प्रगती	परिमाण	प्रगति अनुमान	खर्च अनुमान	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७
(अ) पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु :																										
१	भौगर्भिक म्याप अप डेट फिल्ड कार्यक्रम (बैतडि, डडेल्धुरा, डोटी, बभ्फाङ्ग टोपोसटि नं. **62 C/15, C/16**	वकिमी	३	२	३९००	३०००	२०.९८	१३००	२७५	६.९९	१३००	१३००	२४०	१३००	६.९९३	२५०	०	०	०	१३००	६.९९३	२५०	०	०	०	२ टोपोसीट
२	जियोहेजार्ड स्यापिङ्ग स्टडी (स्याग्दी, वाग्लुङ्ग, प्यूठान र गुल्मि) **62 P/8, P/3**	वकिमी	३	२	४९००	१८००	१२.५९	१३००	३५०	३.३४	१३००	१३००	२८०	१३००	३.३४०	२९०	६५०	१.६७	१४५	६५०	१.६७	१४५				२ टोपोसीट
३	भू-इन्जिनियरिङ्ग तथा भू वातावरणीय अन्वेषण जनकपुर, **नेपालगंज**, सुर्खेत	वकिमी	३	२	९००	१५००	१०.४९	०	४३०	०	०	३००	२७०													
	क) ईन्जिनियरिङ्ग जियोलजिकल अध्ययन													१००	१.१६६	१५५	१००	१.१६६	१५५							
	ख) अर्वन तथा ईन्भारान्मेन्ट जियोलजि अध्ययन र जियोहजार्ड असिसमेन्ट													२००	२.३३१	१४५	२००	२.३३१	१४५							
४	भौगर्भिक सेक्सन अध्ययन क) डुम्रे-वेसीशहर सडक खण्ड (खुदी) ख) चाराली-इलाम-फिदिम सडक खण्ड ग) गोदावरी-सतवाँफ (वैतडी) सडक खण्ड	किमी	३	२	३८५	१२००	८.३९२	६०	९०	१.३	१५०	१५०	८५	१७५	३.८१४	१४०	१७५	३.८१	१४०	०	०	०	०	०	०	
५	नक्सा प्रकाशन सम्वन्धि (भैरहवा) भौगर्भिक डाटा भेरिफिकेसन फिल्ड कार्यक्रम	नखुल्ने	३	२					१४०	१.२२			१०		०.०७	१०		०.०७	१०							
६	नक्सा प्रकाशन :	सीट	३	२	१८	२५००	१७.४८	६	७२५	५.८२	६	६	७२५	६	५.८२८	७७५				०	०	०	६	५.८२	७७५	कैलाली क्षेत्रको २ सिट ५०० प्रति प्रकाशन हुने ।
	क. भौगर्भिक नक्सा, बैतडी, डडेल्धुरा, डोटी र कैलाली (62**C/11, C/12**)	सीट			६																					
	ख. जियोहेजार्ड (रंगिन), स्याग्दी, वाग्लुगं पर्वत, गुल्मी 62P/11, P/7,	सीट			६																					- पर्वत, वाल्गुङ्ग, स्याग्दि, र
	ग. भू-इन्जिनियरिङ्ग तथा भू-वातावरणीय भौगर्भिक नक्सा प्रकाशन (वुटवल, धरान, **भैरहवा**)	सीट			३																					- भैरहवा क्षेत्रको ३०० प्रति
	घ. सडक खण्ड प्रकाशन (चारआली-इलाम-फिदिम)	सीट			३																					चारआली इलाम-फिदिम सडक खण्डको ३०० प्रति
७	ल्याव उपकरण र फिल्ड अनुगमन तथा निरिक्षण												१७०			५०			०			१०			४०	
	(क) पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा					**१००००**	**६९.९३**	**२६६६**	**२०१०**	**१८.६७**	**२७५६**	**३०५६**	**१७८०**	**३०८१**	**२३.५**	**१८१५**	**११२५**	**९.०५**	**५९५**	**१९५०**	**८.६६**	**४०५**	**६**	**५.८२**	**८१५**	

(आ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु :

क्र सं	कार्यक्रम/क्रियाकलाप	ईकाई	लैगिक	गरिबी न्युनीकरण	आयोजनाको कूल क्रियाकलापको			त्रिबर्षीय आयोजनाको गत आ.व.०६४।०६५ सम्मको			आ.व. ०६५।६६ को वार्षिक लक्ष्य			आ.व. २०६६/०६७ को वार्षिक लक्ष्य			पहिलो चौमासिक लक्ष्य			दोश्रो चौमासिक लक्ष्य			तेश्रो चौमासिक लक्ष्य			कैफियत
					परिमाण	लागत	भार	सम्पन्न परिमाण	लागत	भारित प्रगती	परिमाण	प्रगति अनुमान	खर्च अनुमान	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७
१	भूवैज्ञानिक ल्याव संचालन मर्मत र संभार (क) रिमोट सेन्सीड०, जि.आई.एस ल्याव (ख) जियोटेक्निकल ल्याव (ग) मिनरलोजि पेट्रोलजि ल्याव	नखुल्ने	३	२	नखुल्ने	२३००	१६.०८	नखुल्ने	३९०	२.७२	नखुल्ने	१००%	३९०	नखुल्ने	२.२७३	३२५	०	०.३५	५०	०	१.२२४	१७५	०	०.७	१००	आवश्यकता अनुसार मर्मत संभार गरिने कार्यालय संचालन खर्च अन्तर्गत खर्च शिर्षक २.०३ बाट
२	रिपोर्ट प्रकाशन क) एनुअल रिपोर्ट प्रकाशन (Annual Report DMG No-7) ख) DMG Newsletter प्रकाशन ग) फिल्ड प्रतिवदन प्रोडक्सन (आ.व. २०६४/६५ मा संचालित फिल्ड कार्यक्रमहरुको र अन्य)	प्रति	३	३	नखुल्ने	५००	३.४९७	६००	११५	०.८	६००	६००	१३०	६००	१.०५	१५०		०.०३	५		०.३५	५०	६००	०.६६	९५	खर्च शिर्षक न. २.०३ बाट ६०० प्रति छाप्ने
३	पूजिगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु संचालन तथा अनुगमन								३४०				३७८			४६३			१००			२५०			११३	फिल्ड कार्य संचालन गर्न बजेट शिर्षक नं. २.०२, २.०३, २.०५, २.०६ र ४.०५ मा रकम खर्च हुने ।
	(ख) चालु खर्च कार्यक्रमको जम्मा					२८००	१९.५८	६००	१५४५	३.५२			८९८	६००	३.३२	९३८	०	०.३८	१५५	०	१.५७	४७५	६००	१.३६	३०८	
(ग) कार्यक्रम खर्च तर्फको जम्मा (क + ख)						**१२८००**	**८९.५१**		**३५५५**	**२२.१९**			**२६७८**		**२६.८६**	**२७५३**	**११२५**	**९.४३**	**७५०**	**१९५०**	**१०.२**	**८८०**	**६०६**	**७.१८**	**११२३**	
(घ) उपभोग खर्च (भौगर्भिक नक्सा प्रकाशनको लागी श्री नापी विभागबाट अनुमति लिन बस्ने बैठक तथा तालिम									४६				३५			३०						२०			१०	
(ङ) कार्यालय संचालन खर्च						१५००	१०.४९		५६४				४२२			४२५			१२५			१५०			१५०	
(च) कूल जम्मा खर्च (ग + घ + ङ)						१४३००	१००		४१६५	२२.१९			३१३५	-	२६.८६	३२०८	-	९.४३	८७५	-	१०.२	१०५०	-	७.१८	१२८३	

आयोजना /कार्यालय प्रमुख :- श्री सर्वजीत प्रसाद महतो
मिति :

विभागीय/संस्था प्रमुख :
मिति :

प्रमाणित गर्ने :
मिति :

नोटः आ.व. २०६६/६७ को वार्षिक वजेट वक्तव्य तथा रातो किताबमा प्रकाशित वजेट बमोजिम तयार भएको ।

२१. चालु आर्थिक वर्ष २०६६/६७ को बजेट वक्तव्यमा उल्लिखित उद्योग मन्त्रालयसँग सम्बन्धीत नीति तथा कार्यक्रम

(कार्यक्रम कार्य योजना समेत)

क्र.सं.	बजेट वक्तव्यको बुँदा नं.	नीति तथा कार्यक्रमको व्यहोरा	क्रि.नं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	सम्पन्न गर्नुपर्ने अवधि	अनुगमन/मूल्यांकन सूचक	कैफियत
१	१२४	प्रधानमन्त्रीज्यूको अध्यक्षतामा उच्च स्तरीय लगानी बोर्ड गठन र साना तथा घरेलु उद्योगहरूलाई प्रोत्साहन गर्न घरेलु ग्राम स्थापना गरिने।	१.१	उच्च स्तरीय लगानी बोर्ड गठन गर्न सरोकार वालाहरूसँग छलफल गर्ने।	उद्योग मन्त्रालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, अर्थ मन्त्रालय,	२०६६ पौष	छलफल भएको हुने।	
			१.२	उच्च स्तरीय लगानी बोर्ड गठन गर्ने।	उद्योग मन्त्रालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, अर्थ मन्त्रालय,	२०६७ जेष्ठ	लगानी बोर्ड गठन भएको हुने।	
			१.३	सम्भाव्य स्थानमा घरेलु ग्राम स्थापना गर्न सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने।	घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति	अर्थ मन्त्रालय, उद्योग मन्त्रालय	२०६६ कात्तिक	सम्भाव्यता अध्ययन भएको हुने।	
			१.४	जग्गा प्राप्ती गर्ने	घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति	गृह मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय, उद्योग मन्त्रालय, स्थानीय विकास मन्त्रालय	२०६६ चैत्र	जग्गा प्राप्त भएको हुने।	
			१.५	पूर्वाधार विकास गर्ने	घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति	अर्थ मन्त्रालय, उद्योग मन्त्रालय, स्थानीय विकास मन्त्रालय	२०६६ आषाढ	पूर्वाधार निर्माण भएको हुने।	

क्र.सं.	बजेट वक्तव्यको बुँदा नं.	नीति तथा कार्यक्रमको व्यहोरा	क्रि.नं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	सम्पन्न गर्नुपर्ने अवधि	अनुगमन/मूल्यांकन सूचक	कैफियत
२	१२५	निजी क्षेत्रको विकासका लागि व्यवसायिक लागत कम गर्ने सूचकहरू, व्यवसायको शूरुवात र समापनमा सरलता, अनुमति पत्रको व्यवस्था, लचिलो एवं उत्पादनशील श्रमको उपलब्धता, सम्पत्तिको अभिलेख एवं स्वामित्व हस्तान्तरणमा सरलता, सम्पत्तिको अधिकारको प्रत्याभूति, सरल एवं सहज रुपमा कर्जा प्रवाह, लगानीकर्ताको लगानीको संरक्षण, व्यवसायमैत्री कर प्रणाली, सिमा क्षेत्रको अवैध व्यापार नियन्त्रण र करारको कार्यान्वयनको सुनिश्चितता जस्ता अर्न्तसम्बन्धीत विषयहरूमा लगानी अनुकूल हुने गरी सुधार गरिने।	२.१	नयाँ औद्योगिक नीति स्वीकृत गर्ने।	नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय, अर्थ मन्त्रालय, उद्योग मन्त्रालय	२०६६ भाद्र	नीति स्वीकृत भएको हुने।	बजेट/कार्यक्रममा नपरेको अर्थ मन्त्रालयबाट बजेट व्यवस्था हुनु पर्ने
			२.२	स्वीकृत औद्योगिक नीति कार्यान्वयन गर्ने	उद्योग मन्त्रालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय, अर्थ मन्त्रालय, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय।	२०६६ आश्विन	नयाँ औद्योगिक नीति कार्यान्वयन भएको हुने।	,,
			२.३	नयाँ औद्योगिक नीति अनुरुप हुने गरी ऐन/नियमहरू निर्माण एवं संशोधन गर्ने।	उद्योग मन्त्रालय	व्यवस्थापिका संसद, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय, अर्थ मन्त्रालय, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय।	२०६६ चैत्र	ऐन नियम निर्माण एवं संशोधन भएको हुने।	,,

क्र.सं.	बजेट वक्तव्यको बुँदा नं.	नीति तथा कार्यक्रमको व्यहोरा	क्रि.नं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	सम्पन्न गर्नुपर्ने अवधि	अनुगमन/मूल्यांकन सूचक	कैफियत
३	१२८	नेपाली पहिचानको रुपमा रहेको श्रममूलक गलैंचा उद्योगको पुनरुत्थानका लागि सुझाव दिन एउटा उच्चस्तरीय कार्यदल गठन गरिने। कार्यदलबाट प्राप्त सुझावहरू आगामी आर्थिक वर्षभित्रै कार्यान्वयन गरिने।	३.१	सरोकारवालाहरूसँग छलफल गर्ने	उद्योग मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय	२०६६ भाद्र	छलफल भएको हुने	अर्थ मन्त्रालय बाट बजेट व्यवस्था हुनुपर्ने।
			३.२	नेपाली पहिचानको रुपमा रहेको श्रममूलक गलैंचा उद्योगको प्रवर्द्धन र विकास गर्न राज्यले के कस्तो नीतिगत एवं कार्य प्रणालीगत सुधार गर्नु उपयुक्त हुन्छ, भन्ने सम्बन्धमा सुझाव पेश गर्न सरकारी तथा निजी क्षेत्रको संयुक्त प्रतिनिधित्व रहने गरी एक कार्यदल गठन गर्ने।	उद्योग मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ, नेपाल उद्योग वाणिज्य परिसंघ, नेपाल चेम्बर अफ कमर्स, व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र	२०६६ आश्विन	कार्यदल गठन भएको हुने।	,,
			३.३	कार्यदलबाट प्राप्त सुझावको अध्ययन गर्ने।	उद्योग मन्त्रालय	,,	२०६६ फागुन	प्राप्त प्रतीव्रेदनको अध्ययन विश्लेषण भई कार्य प्रक्रिया प्रारम्भ भएका हुने।	,,
			३.४	अध्ययन र विश्लेषणबाट प्राप्त सुझावहरू कार्यान्वयन गर्न सिफारिश गर्ने	उद्योग मन्त्रालय	,,	२०६७ आषाढ	सिफारिश भएको हुने।	,,

क्र.सं.	बजेट वक्तव्यको बुँदा नं.	नीति तथा कार्यक्रमको व्यहोरा	क्रि.नं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	सम्पन्न गर्नुपर्ने अवधि	अनुगमन/मूल्यांकन सूचक	कैफियत
४	१३०	**– निर्माणाधिन र प्रस्तावित सबै सिमेन्ट उद्योग निर्माणस्थलसम्म विद्युत प्रसारण लाइन विस्तार, सव स्टेशन निर्माण र सडक निर्माण कार्यलाई तीव्रता दिने ।**	४.१	उदयपूर, मकवानपूर, दाङ्ग, सुर्खेत, रोल्पा, धादिङ्ग जिल्लामा निर्माणाधिन सिमेन्ट उद्योग स्थलसम्म सडक निर्माण गर्न लागत स्टेमेट तयार गर्ने।	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय।	अर्थ मन्त्रालय, उद्योग मन्त्रालय, स्थानीय विकास मन्त्रालय, वन मन्त्रालय।	२०६६ मंसिर	लागत स्टेमेट तयार भएको हुने	
			४.२	ठेक्का बन्दोवस्त गर्ने	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय।	अर्थ मन्त्रालय, उद्योग मन्त्रालय, स्थानीय विकास मन्त्रालय, वन मन्त्रालय।	२०६६ फागुन	ठेक्का वन्दोवस्त भएको हुने	
			४.३	ठेक्का कार्यान्वयन गर्ने	भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय।	अर्थ मन्त्रालय, उद्योग मन्त्रालय, स्थानीय विकास मन्त्रालय, वन मन्त्रालय।	२०६७ आषाढ	ठेक्का सम्पन्न भएको हुने	
			४.४	उदयपूर, मकवानपूर, दाङ्ग, सुर्खेत, रोल्पा, धादिङ्ग जिल्लामा निर्माणाधिन सिमेन्ट उद्योग स्थलसम्म विद्युत प्रसारण लाइन विस्तार गन लागत स्टेमेट तयार गर्ने।	नेपाल विद्युत प्राधिकरण	अर्थ मन्त्रालय, उद्योग मन्त्रालय, भौतिक योजना तथा निर्माण मन्त्रालय, स्थानीय विकास मन्त्रालय, वन मन्त्रालय, नेपाल विद्युत प्राधिकरण।	२०६६ मंसिर	लागत स्टेमेट तयार भएको हुने	
			४.५	ठेक्का बन्दोवस्त गर्ने	नेपाल विद्युत प्राधिकरण	अर्थ मन्त्रालय, उद्योग मन्त्रालय, स्थानीय विकास मन्त्रालय, वन मन्त्रालय।	२०६६ फागुन	ठेक्का वन्दोवस्त भएको हुने	

क्र.सं.	बजेट वक्तव्यको बुँदा नं.	नीति तथा कार्यक्रमको व्यहोरा	क्रि.नं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	सम्पन्न गर्नुपर्ने अवधि	अनुगमन/मूल्यांकन सूचक	कैफियत
			४.६	ठेक्का कार्यान्वयन गर्ने	नेपाल विद्युत प्राधिकरण	अर्थ मन्त्रालय, उद्योग मन्त्रालय, स्थानीय विकास मन्त्रालय, वन मन्त्रालय।	२०६७ आषाढ	ठेक्का सम्पन्न भएको हुने	
		– विशेष आर्थिक क्षेत्रहरुको पूर्वाधार निर्माण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने।	४.७	सिमरा र भैरहवामा विशेष आर्थिक क्षेत्रको पूर्वाधार निर्माण गर्ने।	विशेष आर्थिक क्षेत्र आयोजना	अर्थ मन्त्रालय, उद्योग मन्त्रालय, स्थानीय विकास मन्त्रालय	२०६७ आषाढ	पूर्वाधार निर्माण भएको हुने।	
			४.८	झापा, पाँचखाल र धनगढीमा विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन	विशेष आर्थिक क्षेत्र आयोजना	अर्थ मन्त्रालय, उद्योग मन्त्रालय, स्थानीय विकास मन्त्रालय	२०६७ आषाढ	विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययन भएको हुने।	
			४.९	जुम्ला र धनुषामा पूर्व सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने	विशेष आर्थिक क्षेत्र आयोजना	अर्थ मन्त्रालय, उद्योग मन्त्रालय, स्थानीय विकास मन्त्रालय	२०६७ आषाढ	सम्भाव्यता अध्ययन भएको हुने।	

क्र.सं.	बजेट वक्तव्यको बुँदा नं.	नीति तथा कार्यक्रमको व्यहोरा	क्रि.नं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	सम्पन्न गर्नुपर्ने अवधि	अनुगमन/मूल्यांकन सूचक	कैफियत
५	१३४	गैर आवासीय नेपालीहरूलाई नेपालको आर्थिक तथा सामाजिक विकासको अभियानमा संलग्न गराउन उनीहरूको हक हितको संरक्षण गर्नुको साथै सीप र पूँजी लगानी गर्न प्रोत्साहन गरिने। उनीहरूलाई विशेष परिचय पत्र प्रदान गरिने।	५.१	विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण नीतिको मस्यौदा तयार गर्ने।	उद्योग मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ, नेपाल उद्योग वाणिज्य परिसंघ	२०६६ भाद्र	नीतिको मस्यौदा तयार भएको हुने।	बजेट/कार्यक्रममा नपरेको अर्थ मन्त्रालयबाट बजेट व्यवस्था हुनु पर्ने
			५.२	विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण नीति स्वीकृत गर्ने।	नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय, अर्थ मन्त्रालय,	२०६६ कात्तिक	नयाँ विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण नीति स्वीकृत भएको हुने।	,,
			५.३	नयाँ विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण नीति अनुरुप हुने गरी ऐन/नियमहरू निर्माण एवं संशोधन गर्ने।	उद्योग मन्त्रालय	व्यवस्थापिका संसद, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय, अर्थ मन्त्रालय, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय।	२०६७ बैशाख	ऐन नियम निर्माण एवं संशोधन भएको हुने।	,,
			५.४	विभिन्न मुलुकहरूसँग द्विपक्षीय तथा तथा वहुपक्षीय लगानी सम्बन्धी सम्भौता गर्ने	उद्योग मन्त्रालय	व्यवस्थापिका संसद, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय, अर्थ मन्त्रालय, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय।	२०६७ बैशाख	सम्भौता भएको हुने।	,,

क्र.सं.	बजेट वक्तव्यको बुँदा नं.	नीति तथा कार्यक्रमको व्यहोरा	क्रि.नं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	सम्पन्न गर्नुपर्ने अवधि	अनुगमन/मूल्यांकन सूचक	कैफियत
६	२४८	नेपाल औद्योगिक विकास निगम लिमिटेडको मौजुदा कार्य संचालन अवस्थाको विश्लेषण गरी सम्भाव्य व्यवसायिक संस्थाको रुपमा विकसित गरिने।	६.१	नेपाल औद्योगिक विकास निगम लिमिटेडको मौजुदा कार्य संचालन अवस्थाको विश्लेषण गरी सम्भाव्य व्यवसायिक संस्थाको रुपमा विकास गर्न सरकारी तथा निजी क्षेत्र र सरोकारवालाहरू समेतको सहभागितामा एक उच्च स्तरीय अध्ययन टोली गठन गर्ने।	उद्योग मन्त्रालय, नेपाल औद्योगिक विकास निगम लि.	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय, अर्थ मन्त्रालय, श्रम तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ, नेपाल उद्योग वाणिज्य परिसंघ, नेपाल औद्योगिक विकास निगम, नेपाल राष्ट्र बैंक	२०६६ आश्विन	कार्यदल गठन भएको हुने।	अर्थ मन्त्रालय बाट बजेट व्यवस्था हुनुपर्ने।
			६.२	अध्ययन टोलीबाट प्राप्त सुझावको अध्ययन र विश्लेषण गर्ने।	उद्योग मन्त्रालय, नेपाल औद्योगिक विकास निगम लि.	,,	२०६६ चैत्र	प्राप्त प्रतीव्रेदनको अध्ययन विश्लेषण भई कार्य प्रक्रिया प्रारम्भ भएका हुने।	,,
			६.३	अध्ययन र विश्लेषणबाट प्राप्त सुझावहरू कार्यान्वयन गर्न सिफारिश गर्ने	उद्योग मन्त्रालय, नेपाल औद्योगिक विकास निगम लि.	,,	२०६७ बैशाख	सिफारिश भएको हुने।	,,
			६.४	रणनीतिक कार्ययोजना तयार गर्ने	उद्योग मन्त्रालय, नेपाल औद्योगिक विकास निगम लि.	,,	२०६७ आषाढ	कार्ययोजना तयार भएको हुने	,,